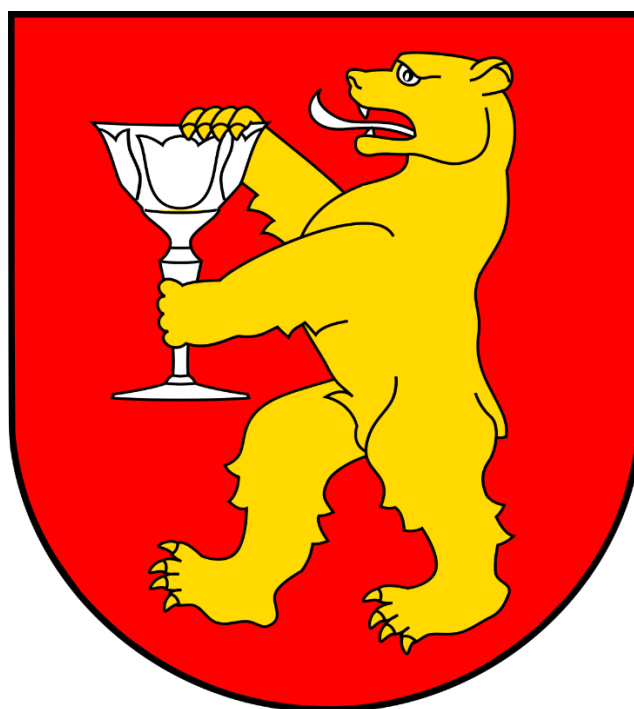

RAPORT Z BADANIA
DIAGNOZA LOKALNYCH
ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

GMINA STRONIE ŚLĄSKIE 2021

Spis treści

Cel badania.....	5
Problematyka badania	6
CZEŚĆ I.....	9
Ogólna charakterystyka gminy Stronie Śląskie	9
Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne.....	9
Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej	10
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	11
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Stronie Śląskie.....	12
Stan bezpieczeństwa na terenie gminy.....	17
CZEŚĆ II.....	19
Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Stronie Śląskie..	19
Cel badania.....	19
Grupa badawcza	19
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	21
Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu	25
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków	29
Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów	31
Profilaktyka uzależnień.....	33
Problemy w świadomości dorosłych mieszkańców wynikające z pandemii COVID-19	34
CZEŚĆ III.....	36
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klasy piątej i szóstej	36
Cel badania.....	36
Grupa badawcza	36
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	37
Palenie papierosów.....	37
Picie alkoholu.....	39

Zażywanie narkotyków	41
CZEŚĆ IV	44
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klasy siódmej i ósmej	44
Cel badania.....	44
Grupa badawcza	44
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	45
Palenie papierosów.....	45
Picie alkoholu.....	48
Zażywanie narkotyków	52
Zażywanie dopalaczy	56
CZEŚĆ V.....	58
Analiza ankiet przeprowadzonych w szkołach ponadpodstawowych w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach.....	58
Cel badań.....	58
Grupa badawcza	58
Napoje alkoholowe.....	59
Narkotyki i dopalacze	65
Dostępność substancji psychoaktywnych	67
CZEŚĆ VI	69
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkoły ponadpodstawowej w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach	69
Cel badania.....	69
Grupa badawcza	69
Napoje alkoholowe.....	70
Narkotyki i dopalacze	76
Dostępność substancji psychoaktywnych	78
CZEŚĆ VII.....	80
Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.	80
Cel badania.....	80

Grupa badawcza, wyniki badania	80
CZEŚĆ VIII.....	86
Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.....	86
Cel badania.....	86
Grupa badawcza, wyniki badania	86
CZEŚĆ IX	90
Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych	90
Cel badania.....	90
Grupa badawcza, wyniki badania	90
CZEŚĆ X.....	94
Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych.....	94
BIBLIOGRAFIA	101
Spis publikacji.....	101
Źródła internetowe	102
Spis wykresów	103
Spis tabel	107

Współcześnie zachodzące w świecie przemiany charakteryzują się niespotykaną dotąd skalą i dynamiką a swoim zasięgiem obejmują niemal wszystkie dziedziny życia człowieka, w tym sferę jego działalności społecznej. Z jednej strony przeobrażenia te mają pozytywny wpływ na rozwój człowieka, z drugiej zaś niosą ze sobą realne powody do niepokoju. Wiele zagrożeń dla bezpieczeństwa społecznego wynika m.in. z destrukcji dotychczasowych modeli funkcjonowania społeczeństwa i rodziny. Poszczególne jednostki muszą zatem wykazać się elastycznością i akceptacją wobec zachodzących przemian. Ze względu na szczególne, towarzyszące im uwarunkowania, nie każdy jest w stanie odpowiednio zaadaptować się do nowopowstałych warunków co w efekcie prowadzi do powstawania licznych problemów społecznych i pedagogicznych. Te z kolei przyczyniają się do zaburzeń harmonii życia społecznego, jak również mają negatywny wpływ na funkcjonowanie pojedynczych osób.

Cel badania

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Stronie Śląskie.

Działania badawcze miały na celu:

- ◆ Zidentyfikowanie problemów w różnych grupach wiekowych, dotyczących przede wszystkim uzależnień od środków psychoaktywnych;
- ◆ Uchwycenie czynników prowokujących do powstawania sytuacji problemowych;
- ◆ Określenie skali oraz zakresu tych problemów;
- ◆ Rozpoznanie i zdiagnozowanie skutków występujących problemów;
- ◆ Propozycję rozwiązań i rekomendacje, mające na celu profilaktykę przyszłych, oraz zmniejszenie negatywnych skutków już istniejących problemów.

Problematyka badania

Badania ankietowe miały na celu analizę wybranych problemów społecznych.

W badaniu wśród osób dorosłych uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. Problem nikotynowy- częstotliwość palenia, konsekwencje zdrowotne palenia papierosów;
2. Problem alkoholowy- częstotliwość spożywania alkoholu, znajomość osób nadużywających napoje alkoholowe, rozpowszechnienie alkoholizmu w środowisku lokalnym;
3. Problem narkotykowy- dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki.

W badaniu wśród uczniów zostały uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. Problem nikotynowy- częstotliwość palenia, dostępność, znajomość osób palących, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
2. Problem alkoholowy- częstotliwość spożywania, dostępność, znajomość osób pijących, znajomość instytucji pomocowych, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
3. Problem narkotykowy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki, znajomość konsekwencji zdrowotnych i prawnych z tytułu ich posiadania;
4. Problem zażywania dopalaczy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających dopalacze, znajomość konsekwencji zdrowotnych.

W badaniu wśród pracowników punktów sprzedaży zostały poruszone takie kwestie, jak:

1. Problem dostępu do substancji legalnych, w tym częstotliwość prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe i niepełnoletnie; prób zakupu papierosów, piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu i napojów energetyzujących przez nieletnich;
2. Postawy osób będących w stanie silnego upojenia alkoholem;
3. Częstotliwość przypadków sprzedaży papierosów, alkoholu i napojów energetyzujących nieletnim;
4. Przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

W badaniu wśród rodziców uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. Postawy rodziców wobec wychowania dzieci;
2. Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi w tym:
 - problem nikotynowy,
 - problem alkoholowy,
 - problem narkotykowy.
 - wpływ pandemii na zdrowie i zachowania i uzależnienia mieszkańców.

W badaniu wśród nauczycieli uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi;
2. Problem przemocy- występowanie przemocy rówieśniczej i domowej.

Przebieg badania oraz metodologia.

Raport opiera się na wynikach badania ilościowego. Do przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców i sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wykorzystano metodę PAPI (ang. *Paper & Pen Personal Interview*). W przypadku uczniów, rodziców uczniów, nauczycieli oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki, bowiem wszyscy uczestnicy badania zostali poinformowani o zachowaniu anonimowości i poufności, w związku z czym oddzielono dane odnośnie tożsamości pojedynczych badanych od informacji, jakich udzielili. Ponadto, ankietując uczniów za każdym razem uzyskiwano zgodę Dyrektora szkoły na przeprowadzenie badań w ich placówce.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone na przestrzeni września i października 2021 roku.

Charakterystyka próby badawczej

Dla określenia postaw mieszkańców wobec potencjalnych problemów społecznych badania ankietowe przeprowadzono w grupach respondentów zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie.

Dorośli mieszkańcy gminy

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 124 osób, w tym było 90 kobiet i 34 mężczyzn

Uczniowie szkół

- 42 uczniów klasy piątej i szóstej; w tym 22 dziewczynki oraz 20 chłopców
- 114 uczniów klasy siódmej i ósmej; w tym 64 dziewczęta oraz 50 chłopców
- 50 uczniów szkoły ponadpodstawowej z czego 31 uczniów wzięło udział w porównaniu z badaniem ESPAD 2019

Pracownicy OPS

- 4 pracowników OPS

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- 20 sprzedawców alkoholu

Rodzice uczniów

- 68 rodziców uczniów

Nauczyciele

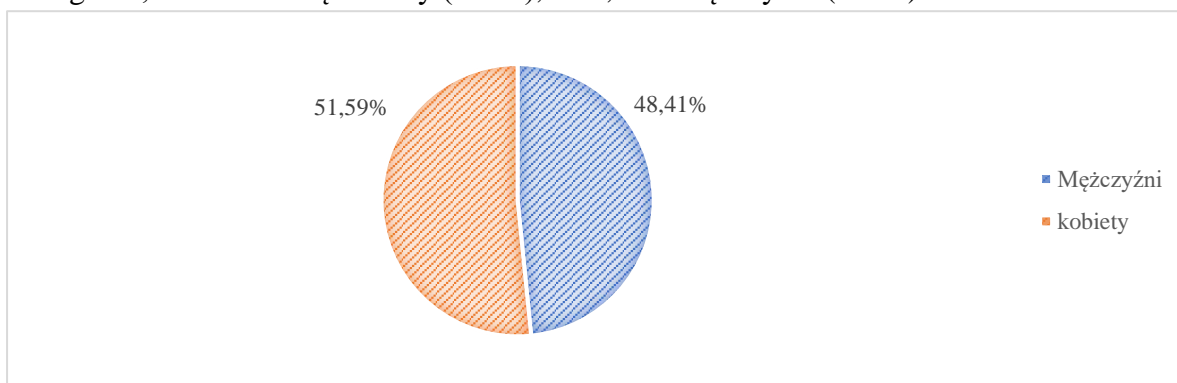
- 45 nauczycieli

CZEŚĆ I

Ogólna charakterystyka gminy Stronie Śląskie

Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne

Gmina Stronie Śląskie to gmina miejsko - wiejska położona w województwie dolnośląskim w powiecie kłodzkim. Siedzibą gminy jest miasto Stronie Śląskie. Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2020 r. gmina Stronie Śląskie liczyła 7 451 mieszkańców; z czego 51,59% stanowią kobiety (3 844), a 48,41% mężczyźni (3 607).

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na 2020r.

Przyrost naturalny:

Gminę Stronie Śląskie charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec roku 2020 wyniósł -43. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,77 na 1000 mieszkańców gminy. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 51 urodzeń dzieci, w tym 25 dziewczynek i 26 chłopców. W tym samym czasie doszło do 94 zgonów, co odpowiada 12,62 zgonom na 1000 mieszkańców.

Migracje ludności:

W 2020 roku na terenie gminy Stronie Śląskie zarejestrowano 51 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 94 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -43. W tym samym roku w gminie odnotowano 4 wymeldowania za granicę, w związku z czym zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców wynosi -5,24.

Rynek pracy:

Dane statystyczne na koniec roku 2020 wskazują, że 60,20% mieszkańców gminy Stronie Śląskie jest w wieku produkcyjnym, 13,80% w wieku przedprodukcyjnym, a 26,00% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020,

w gminie Stronie Śląskie pracowało ogółem 4 485 osób, w tym 2 036 kobiet i 2 449 mężczyzn.¹

Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. Przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
2. Pracy socjalnej,
3. Prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
4. Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
6. Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Główne cele pomocy społecznej:

1. Wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
2. Zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym;
3. Zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;

¹<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

4. Zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;
5. Integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
6. Stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.²

Problemy w obszarze pomocy społecznej

1) OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z ustawą podstawowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym. Ustawa w art. 15 określa następujący zakres przedmiotowy pomocy społecznej:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Stronie Śląskie

Korzystający ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej:

- rok 2018 / liczba rodzin ogółem - 130
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 8
- rok 2019/ liczba rodzin ogółem – 130
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 11
- rok 2020 liczba rodzin ogółem - 97
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień - 11

² <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/>

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	2018 rok	2019 rok	2020rok
świadczenia rzeczowe dla osób	25	23	20
świadczenia pieniężne dla osób	117	119	90
świadczenia porady dla osób	9	0	12

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:

Powody przyznawania pomocy społecznej	2018 rok	2019 rok	2020 rok
niepełnosprawności	56	62	44
bezrobocia	56	7	51
osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
ubóstwa	63	81	59
bezradności opiekuńczo wychowawczej.	12	23	14
długotrwałej choroby	45	67	34
przemocy w rodzinie	2	1	0
inne	34	23	23

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej.

Jak pokazują powyższe statystyki, z roku na rok zmniejsza się ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy oferowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Bardzo wyraźnie ta tendencja widoczna jest na przykładzie udzielanej pomocy pieniężnej czy rzeczowej. Możemy natomiast zauważyć, iż w porównaniu z poprzednimi latami liczba udzielanych pomocy pieniężnych maleje szybciej niż spadek liczby udzielanych pomocy rzeczowych, biorąc pod uwagę zwłaszcza dwa ostatnie lata. Satisfakcjonuje również fakt, że w 2020 roku nie było rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie. Co więcej, najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność.

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Stronie Śląskie

1. Najważniejsze problemy społeczne wśród rodzin na terenie gminy Stronie Śląskie:

- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza,
- Bezrobocie,
- Alkoholizm,

- Niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego.
2. Najczęściej zgłaszane problemy przez rodziny z dziećmi:
 - Trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
 - Nadużywanie alkoholu/alkoholizm,
 - Problemy finansowe,
 - Bezrobocie,
 - Konflikty ze współmałżonkiem/partnerem.
 3. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych według pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej:
 - Niski poziom umiejętności wychowawczych,
 - Uzależnienia,
 - Niepełna rodzina,
 - Niskie dochody,
 - Wielodzietność.
 4. Problemy społeczne na terenie gminy w odniesieniu do osób starszych:
 - Brak chęci seniorów do aktywnego spędzania wolnego czasu,
 - Niskie dochody,
 - Zawężenie kontaktów międzyludzkich,
 - Brak odpowiedniej opieki i wsparcia.
 5. Według 25,00% badanych pracowników oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest wystarczająca. Również 25,00% miało przeciwne zdanie w tym temacie. Jedna osoba nie umiała udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Nikt z pracowników OPS nie stwierdził, że ta pomoc jest raczej wystarczająca.
 6. Problemy społeczne na terenie gminy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych:
 - Bariery architektoniczne,
 - Problemy transportowe,
 - Brak zakładu pracy chronionej,
 - Brak wystarczających ośrodków rehabilitacyjnych,
 - Brak rehabilitantów ośrodkach.
 7. Według połowy badanych pracowników oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) raczej jest wystarczająca lub raczej

wystarczająca. Przeciwnie zdanie w tym temacie miało 25,00% z nich, jednakowoż tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

8. Zapytano także o grupy społeczne, które ucierpiały podczas pandemii najbardziej. Jak się okazało, najbardziej potrzebującą grupą wskazaną przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej okazała się młodzież i to do niej w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół interdyscyplinarny to grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele sądu.

Zespół interdyscyplinarny integruje i koordynuje działania instytucji oraz specjalistów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz sformułowanie działań pomocowych;
- Podejmowanie działań pomocowych oraz interwencyjnych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie;
- Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc;
- Upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Stronie Śląskie

Procedura „Niebieskie Karty”:

W związku z procedurą „Niebieska Karta”	2018 rok	2019rok	2020 rok
Wpłynęło ogółem:	A-10 B-10 C-11 D-8	A-9 B-9 C-7 D-7	A-13 B-13 C-8 D-6
Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	1	1	0
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0

Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
Wpłynęło z policji	9	7	13
Wpłynęło z placówek oświatowych	0	1	0
Wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	0	0	0

Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty".

Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą NK:

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	33	21	32
Kobiety	17	10	17
Mężczyźni	1	1	1
Nieletni do 13 r.ż.	12	5	10
Nieletni w przedziale 13-18 lat.	3	5	4
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem), w tym:	10	9	13
Kobiety	1	0	1
Mężczyźni	9	9	12
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	9	7	7
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	9	7	7
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	15	10	14

Tabela 4. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą NK.

Liczba wniosków skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem alkoholu.

- 2018 – 9
- 2019 – 7
- 2020 – 7

3) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Stronie Śląskie.

Komisja działa w czteroosobowym składzie. W latach 2018, 2019, 2020, oprócz nowych wniosków wpływających do Komisji na bieżąco, prowadziła kontynuację wniosków z poprzednich okresów, które wpłynęły wcześniej i nie zostały zakończone. I tak w roku 2018 było ich 27, w roku 2019 – 37 a w roku 2020 ich liczba wynosiła 39. Ponadto przyjmowano do KRPA nowe wnioski, organizowano posiedzenia, kierowano wnioski do Sądu w Kłodzku o poddanie się leczeniu odwykowemu, udzielano porad i przeprowadzano rozmowy, oraz zajmowano się wieloma innymi czynnościami zapewniającymi sprawne i zgodne z przepisami działanie komisji. Główne dane zawiera poniższa tabela.

	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń Komisji	24	22	22
Wnioski o leczenie odwykowe	42	36	26
Wnioski do sądu o leczenie odwykowe	5	6	12
Liczba udzielonych rozmów i porad	168	192	132
Liczba osób skier. do uczestnictwa w zajęciach terapeutycznych, grupy wsparcia	29	35	23
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	0	9	0

Tabela 5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych swoją działalność prowadzi Punkt Informacyjno-Konsultacyjny. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ma stanowić pomost pomiędzy osobami uzależnionymi i ich rodzinami, a specjalistyczną pomocą, z której mogliby skorzystać. Zadaniem punktu jest przede wszystkim szybka porada, informacja w zakresie możliwości leczenia i problemu samego uzależnienia czy przemocy. Adresatami wsparcia są przede wszystkim mieszkańcy potrzebujący profesjonalnej pomocy terapeutycznej, zwłaszcza osoby uzależnione i używające szkodliwe substancje (m.in. alkohol i narkotyki, leki, dopalacze, nikotynę), współuzależnione (partnerzy osób uzależnionych), członkowie rodzin oraz osoby bliskie. Terapeuta uzależnień świadczy pomoc w zakresie poradnictwa poprzez: anonimowe i nieodpłatne spotkania o charakterze konsultacyjnym i motywacyjnym.

Na terenie gminy Stronie Śląskie w Punkcie Konsultacyjnym terapeuta ds. uzależnień prowadzi zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia. Ponadto GKRPA na stałe współpracuje

z instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, takimi jak: Policja, OPS, Zespół Interdyscyplinarny, szkoły, kuratorzy zawodowi i społeczni Sądu Rejonowego w Kłodzku.

Stan bezpieczeństwa na terenie gminy

Bezpieczeństwo stanowi nieodłączny element funkcjonowania społeczności lokalnych, wyraża się ono w zaspokojeniu podstawowych jego potrzeb w tym potrzeby bycia bezpiecznym w sensie podmiotowym jak i przedmiotowym. Szczególne zadania w tym obszarze pełni samorząd terytorialny, którego zasadniczym celem jest między innymi zapewnianie bezpieczeństwa na swoim obszarze działania. Z kolei brak zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa odczuwany przez mieszkańców i przedsiębiorców, to główny powód ich odpływu³.

1. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu:

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	21	22	18
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	4	1	2
Zakłócanie porządku publicznego	2	3	5
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	bd	bd	bd
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	40	34	18
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

³ <https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>

2. Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych:

2018:

- Znęcanie się nad rodziną - 12 / 12/ 12

2019:

- Znęcanie się nad rodziną - 17 / 10 / 17

2020:

- Znęcanie się nad rodziną – 11 / 7 / 11

3. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie:

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie:	10	11	11
Kobiety	10	9	11
Mężczyźni	0	1	0
Nieletni	0	1	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie:	10	11	11
Kobiety	1	0	0
Mężczyźni	7	9	10
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	16	12	20
Kobiety	1	0	0
Mężczyźni	3	9	10
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	8	3	10

Tabela 7. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.

4. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- **2018** wszczęcie procedur - 10
- **2019** wszczęcie procedur - 11
- **2020** wszczęcie procedur - 11

CZEŚĆ II

Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Stronie Śląskie

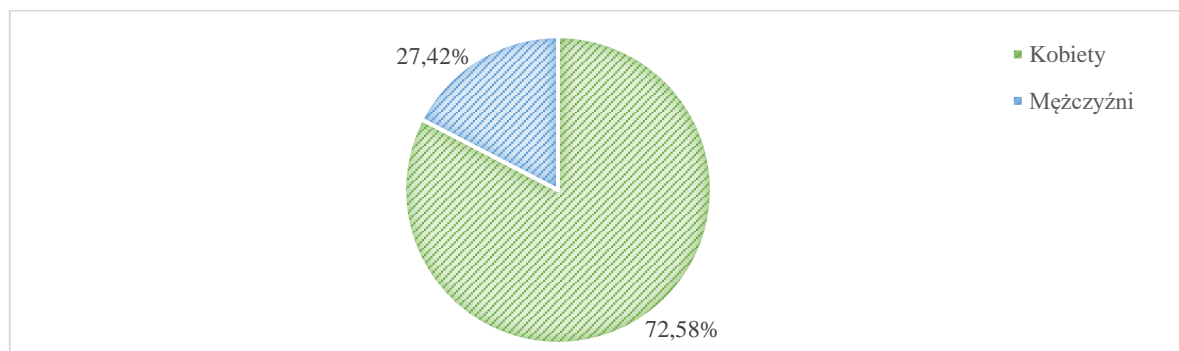
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród badanych dorosłych miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

- 1) spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu;
- 2) rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku lokalnym;
- 3) rozpowszechnienie oraz dostępność dopalaczy w środowisku lokalnym;
- 4) postawy wobec palenia papierosów.

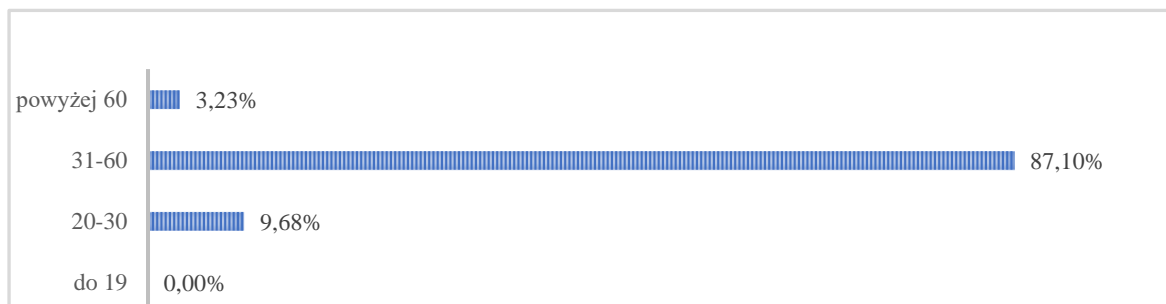
Grupa badawcza

Badanie zostało przeprowadzone na grupie reprezentatywnej 124 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie. W badaniu wzięło udział 90 kobiet i 34 mężczyzn, zróżnicowanych pod względem wieku i wykształcenia.

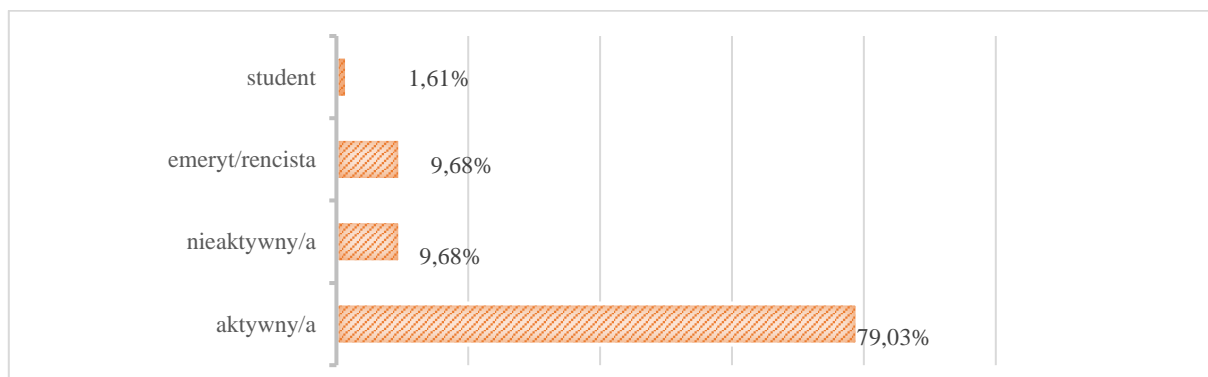
Wykres 2. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 87,10% ogólnej próby badawczej. Kolejno 9,68% ankietowanych stanowiły osoby w przedziale 20-30 lat, zaś 3,23% stanowiły osoby powyżej 60 roku życia.

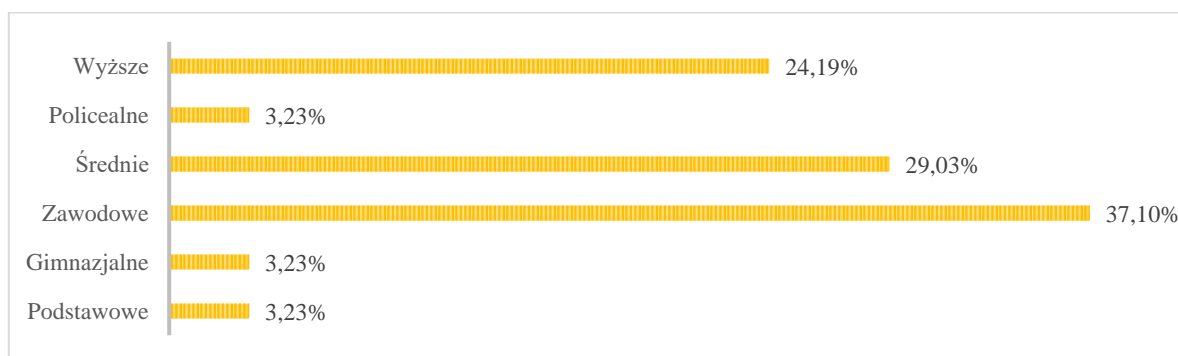
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na wiek.

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 79,03% stanowiły osoby aktywne zawodowo, 9,68% pozostawało bez zatrudnienia. Taki sam odsetek to emeryci lub renciści, z kolei 1,61% posiadało status studenta.

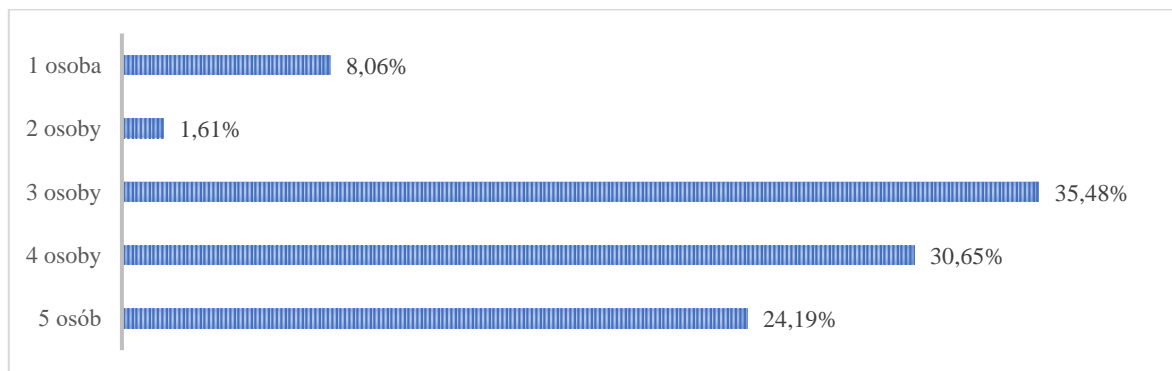
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową.

Różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym, kolejno 29,03% ankietowanych poświadczyło wykształcenie średnie, a 24,19% potwierdziło ukończenie studiów wyższych. Jednakowy wskaźnik stanowią absolwenci edukacji policealnej, gimnazjalnej i podstawowej, a wynosi on 3,23%.

Wykres 5. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie.

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące trzyosobowe gospodarstwa domowe (35,48%).

Wykres 6. Liczba osób w gospodarstwie domowym.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Stronie Śląskie. W kwestionariuszu ankiety zostały ujęte problemy tj.: alkoholizm, narkomania, wzrost przestępczości, nowe substancje psychoaktywne (dopalacze), bezrobocie oraz ubóstwo. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

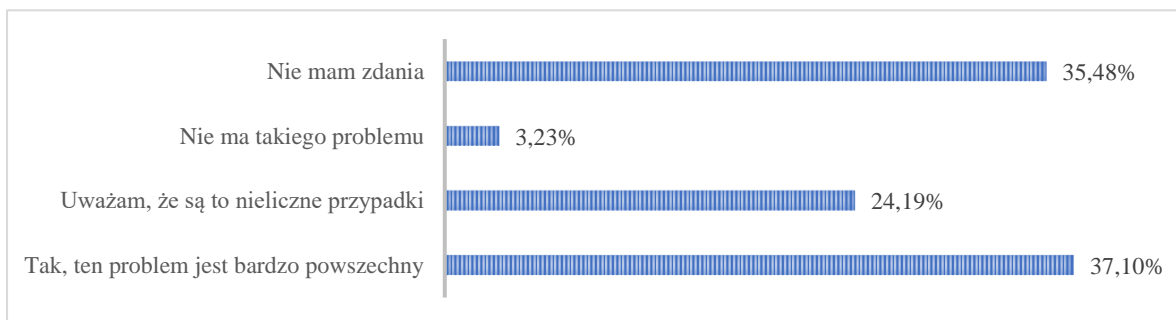
Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,53
Narkomania	3,26
Wzrost przestępczości	2,94
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,26
Bezrobocie	3,32
Ubóstwo	3,21

Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych na terenie gminy Stronie Śląskie.

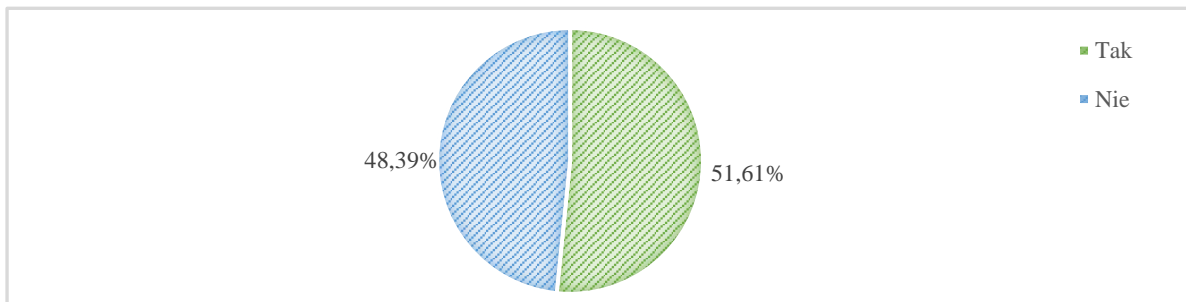
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność ocenili na poziomie 3,53. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie gminy Stronie Śląskie okazał się problem nowych substancji psychoaktywnych, dopalaczy oraz problem narkomanii i bezrobocia. Przeciętny problem stanowi ubóstwo, a mniej istotny wzrost przestępczości. Jednakże najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania innych najistotniejszych problemów w ich otoczeniu. Wśród nich znalazły się problemy tj.: demoralizacja nieletnich, przemoc domowa, drożyzna, zła infrastruktura drogowa oraz brak możliwości rozwoju i dobrej pracy. Wskazano również na problem wandalizmu oraz bezrobocia, ale spowodowanego niechęcią do pracy, a nie jej brakiem.

Nawiązując do poprzedniego pytania, kolejne dotyczyło bezpośrednio zjawiska alkoholizmu. Jak wynika z odpowiedzi, 37,10% badanych postrzega alkoholizm jako problem bardzo powszechny na terenie gminy Stronie Śląskie. Kolejno 24,19% przyznało, że jest to problem zauważalny, natomiast są to nieliczne przypadki, 3,23% badanych stwierdziło, że w ich opinii, iż na terenie gminy nie ma takiego problemu, a pozostałe 35,48% nie miało zdania na ten temat.

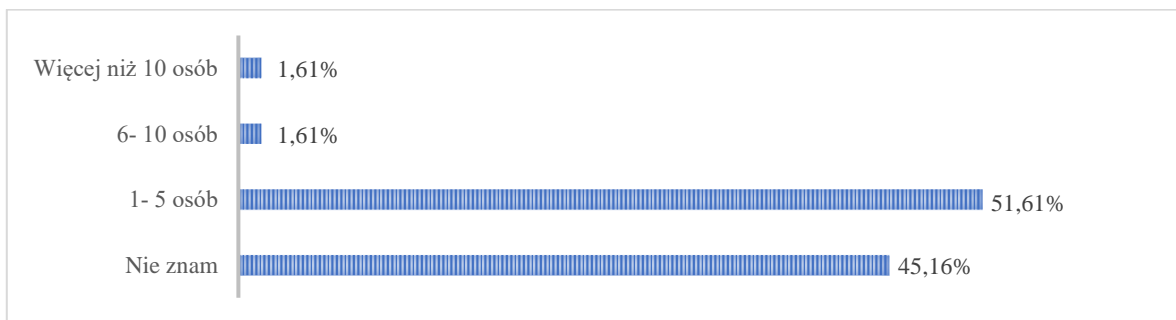
Wykres 7. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?

Następnie zapytano ankietowanych o to czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. W opinii 51,61% badanych takie osoby stanowią zagrożenie, zaś 48,39% mieszkańców było przeciwnego zdania.

Wykres 8. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?

Badając skalę rozpowszechnienia zjawiska alkoholizmu na terenie gminy Stronie Śląskie okazało się również, że wśród badanych mieszkańców, 54,84% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu. Pozostali ankietowani, tj. 45,16% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Poproszono także mieszkańców o odpowiedź, czy znają przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim. Spośród badanych 25,81% zadeklarowało, że spotkało się z taką sytuacją kilka razy, zaś 62,90% badanych odpowiedziało, że nigdy nie było świadkami sprzedaży alkoholu nieletnim. Pozostałe 11,29% zaznaczyło, że nie zwraca uwagi na to, komu sprzedawany jest alkohol. Z racji tego, że łącznie 25,81% mieszkańców potwierdziło przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim zasadnym wydaje się minimalizowanie presji wywieranej na młodzież, dotyczącej spożywania alkoholu, w szczególności w sferze promocji, poprzez kontrolę prawidłowości reklamy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży alkoholu. Co więcej, ważne jest także szkolenie osób odpowiedzialnych za sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, jak również uświadamianie na temat negatywnego oddziaływania alkoholu na wszystkie sfery życia człowieka, rodziny, a także społeczeństwa.⁴

Na pytanie dotyczące rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu przez kobiety w ciąży, 14,52% respondentów odpowiedziało, że kilka razy spotkało się z konsumpcją napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży. Z kolei 67,74% ankietowanych zaprzeczyło takim sytuacjom, natomiast pozostałe 17,74% zadeklarowało, że nie zwraca na to uwagi. Biorąc pod uwagę powyższe, ważne jest staję się uświadamianie społeczeństwa na temat szkodliwości spożycia nawet niewielkiej ilości alkoholu w ciąży, gdyż wypity alkohol negatywnie wpływa na rozwój płodu, prowadząc między innymi do poronień lub wystąpienia różnorodnych wrodzonych wad psychicznych i fizycznych określanych mianem Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS ang. *fetal alcohol syndrome*)⁵.

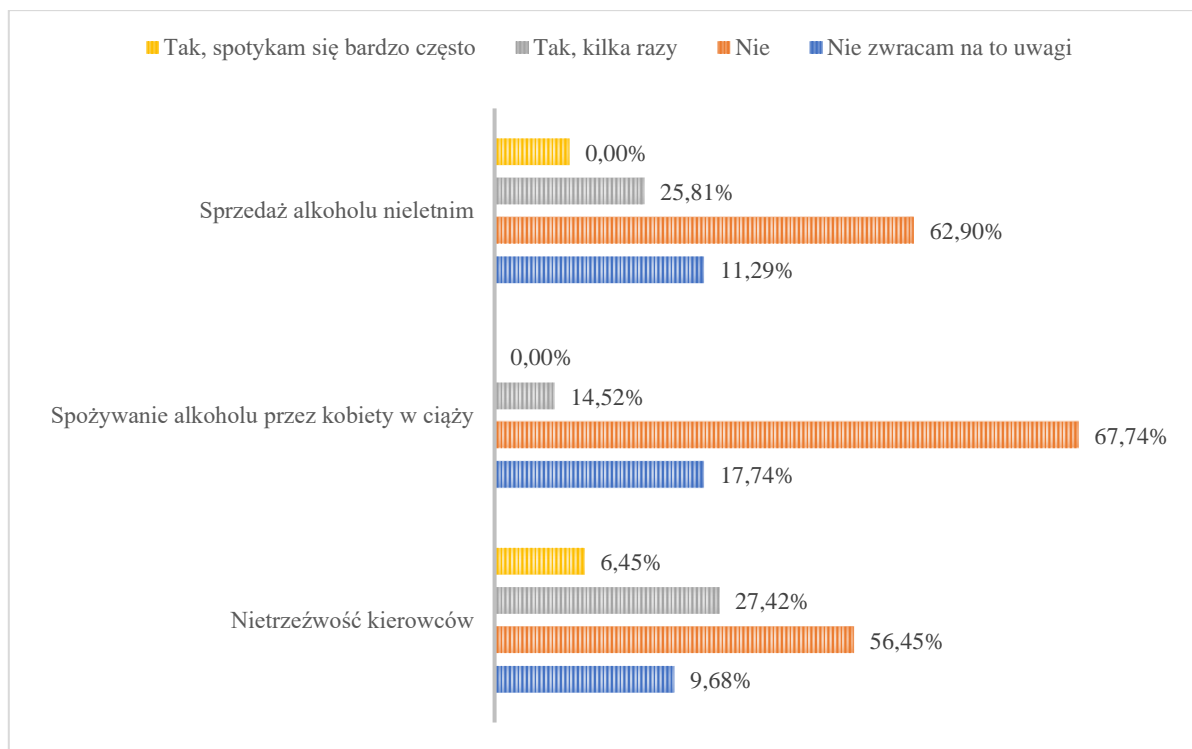
Dzieci z zaburzeniem FAS cechuje prenatalne i postnatalne spowolnienie rozwoju fizycznego, uszkodzenie Ośrodkowego Układu Nerwowego (OUN) oraz specyficzne anomalie w budowie twarzy⁶.

⁴ PARPA, *Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu*, <http://www.parpa.pl/index.php/profilaktyka-system-rekomendacji/deklaracja-w-sprawie-mlodziezy-i-alkoholu>

⁵ PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*, <http://www.parpa.pl/index.php/ciaza-bez-alkoholu/badania>

⁶ J. Klimczak, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, w: M. Banach (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2011, https://wydawnictwo.ignatianum.edu.pl/sites/wydawnictwo/files/publikacje_pdf/alkoholowy_zespol_ploodu.pdf

Gdy zapytano mieszkańców o to czy spotkali się kiedykolwiek ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców na terenie gminy Stronie Śląskie, 27,42% potwierdziło, że kilka razy było świadkami takiej sytuacji, jednak 6,45% oświadczyło, że bardzo często spotyka się z takimi przypadkami. Zaprzeczyło takim zdarzeniom 56,45% ankietowanych, a pozostałe 9,68% nie zwraca uwagi na takie sytuacje.

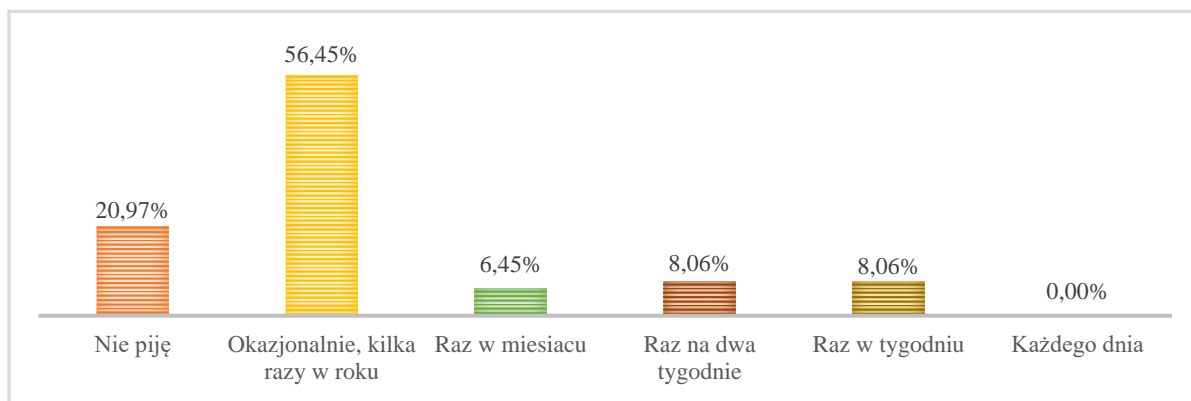
Wykres 10. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Stronie Śląskie.

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię.⁷

Niestety spożywanie alkoholu niesie za sobą daleko idące szkody. Nie sposób je wszystkie wymienić, ale warto wspomnieć choćby o zdrowotnej degradacji pijących (alkohol uważany jest za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko przedwczesnego zgonu, szczególnie wśród mężczyzn). Powoduje on także szkody społeczne (przestępstwa, wypadki drogowe, przemoc, rozpad rodziny) oraz ekonomiczne. Pomimo, iż wyżej wymienione szkody są daleko idące i wymiennie (finansowo) bardzo wysokie, ciągle nie udaje się opanować zjawiska nadmiernego spożywania alkoholu, zarówno wśród dorosłych, jak i młodszych mieszkańców naszego kraju.

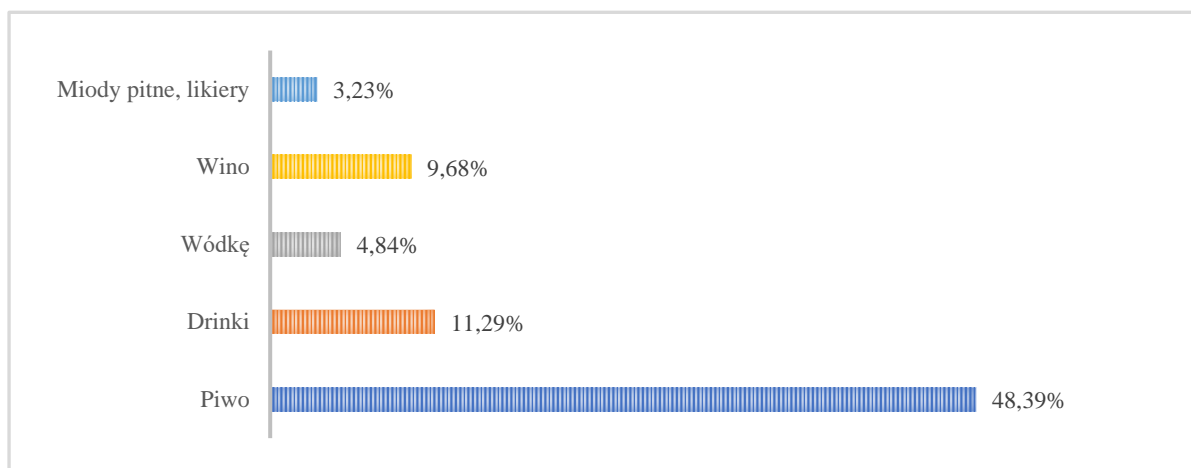
Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 56,45% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku, z kolei 20,97% zadeklarowało abstynencję. Pozostałe osoby przyznały się do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

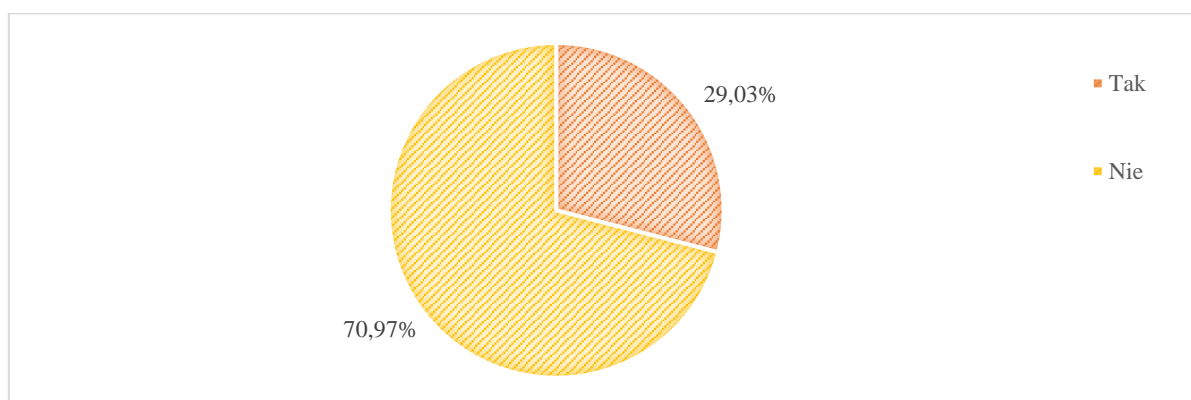
⁷ CBOS, Konsumpcja alkoholu w Polsce, Warszawa 2019

W odpowiedzi na pytanie odnośnie rodzaju spożywanego alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali, że piją piwo. Odpowiedź tę wybrało 48,39% ogółu badanych. Kolejno 11,29% wskazało na drinki. Spożywanie wina zadeklarowało 9,68% badanych, wódkę 4,84%, a 3,32% wskazało na likiery, miody pitne i nalewki. Pozostali respondenci stwierdzili, że nie spożywają alkoholu.

Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?

W części poruszającej problematykę alkoholizmu zadano także badanym pytanie odnośnie przyzwolenia w ich domu na picie względnie nowych na naszym rynku napojów alkoholowych, to jest cydru i alcopops oraz napojów bezalkoholowych, w tym piwa 0% i napojów energetyzujących przez osoby niepełnoletnie. Spośród badanych 29,03% badanych stwierdziło, że w ich domach nie ma zakazu spożywania tego typu napojów. Pozostałe 70,97% respondentów odpowiedziało, że w ich rodzinie nie ma przyzwolenia na picie przez nieletnich napojów energetyzujących, piwa 0%, cydru lub alcopops.

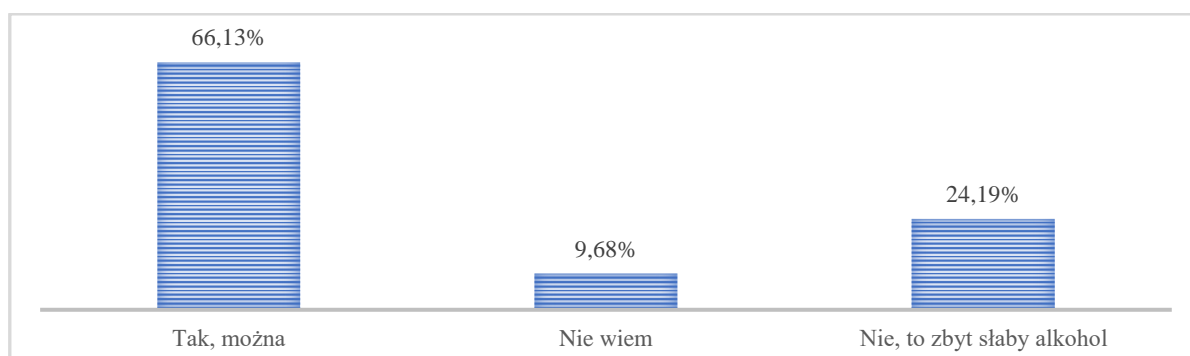
Wykres 13. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących lub 0% przez nieletnich?

Warto dodać, że we wszystkich tych gospodarstwach najpopularniejszą używką wśród młodzieży nieletniej jest piwo 0% i napoje energetyzujące. Na picie piwa 0% pozwala 77,78% ankietowanych, na picie napojów energetyzujących 72,22% z nich.

W gospodarstwach domowych badanych nie jest dopuszczalne picie przez młode osoby alcopopu czy cydru.

W tym miejscu należy odwołać się do oficjalnego stanowiska Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z którym „sprzedaż osobom nieletnim tzw. piwa bezalkoholowego (...) będzie budzić wątpliwości wychowawcze oraz może naruszać cele ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych szczególnie wśród dzieci i młodzieży, gdyż spożywanie przez dzieci oraz młodzież piwa bezalkoholowego wyrabia nawyki konsumpcji piwa w życiu dorosłym.”⁸.

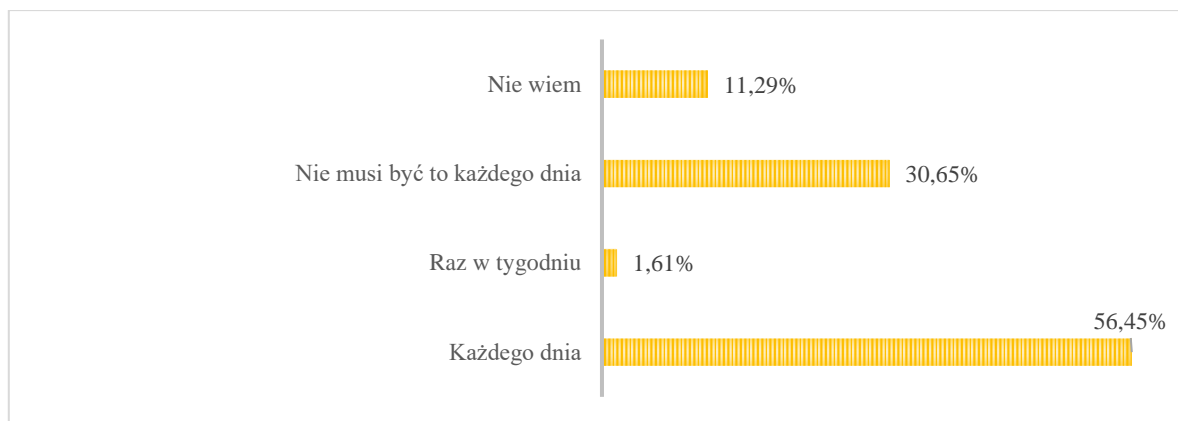
Zadowolającym jest, że 66,13% ankietowanych ma świadomość, iż niezależnie od tego jaki rodzaj alkoholu jest spożywany możliwość uzależnienia jest taka sama. Z kolei 24,19% uznało, że jest to zbyt słaby alkohol, a pozostałe 9,68% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?

Postawy badanych mieszkańców wobec spożywania alkoholu warto podsumować przekonaniem na temat częstotliwości jego spożywania, która może prowadzić do uzależnienia. Spośród ankietowanych zaledwie 30,65% ma świadomość, że spożywanie napojów procentowych nie musi odbywać się każdego dnia, aby się od nich uzależnić, a odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym. Należy jednak zwrócić uwagę, iż według 56,45% badanych tylko w przypadku codziennego spożywania alkoholu można się uzależnić. Pozostałe 11,29% respondentów nie miało zdania na ten temat.

⁸ PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*, Warszawa 2018, <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/1178-stanowisko-parpa-ws-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego>

Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?

Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych⁹.

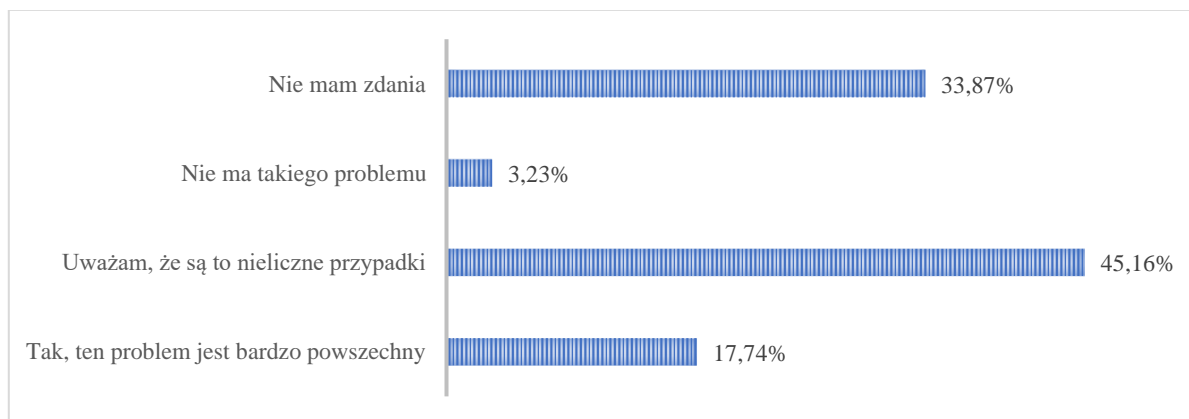
⁹ Za: J. Fudała, *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017, <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551.bezpieczne-picie-alkoholu>

Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹⁰

Pomimo tego, iż problem stosowania narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, warto poznać, jakie są postawy dorosłych wobec tego rodzaju substancji psychoaktywnych.

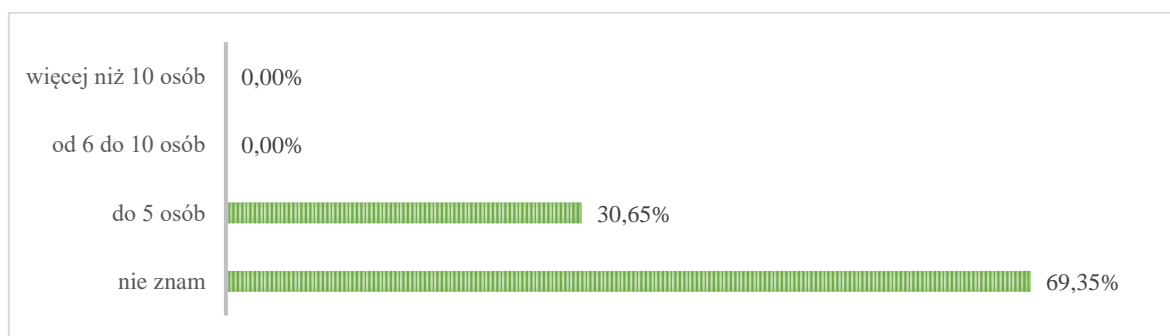
W odpowiedzi na pytanie odnośnie oceny rozpowszechnienia narkomanii na terenie gminy Stronie Śląskie, 45,16% przyznało, że jest to problem zauważalny, natomiast są to nieliczne przypadki. Kolejno 17,74% ankietowanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem. Według 3,23% badanych taki problem w ogóle nie występuje na terenie gminy, natomiast pozostałe 33,87% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?

¹⁰ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. *Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

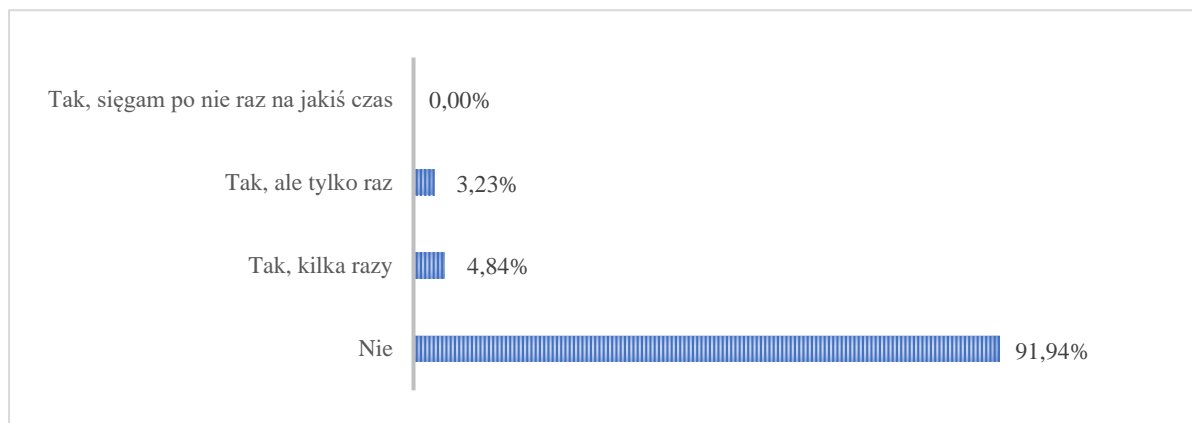
Wśród badanych mieszkańców gminy Stronie Śląskie 69,35% nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. Z kolei 30,65% respondentów przyznało, że zna do pięciu takich osób.

Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Zapytano także mieszkańców, czy w swoim otoczeniu znają miejsca, w których można zdobyć narkotyki. I tak, 20,97% badanych przyznało, że posiada taką wiedzę, natomiast pozostałe 79,03% zaprzeczyło.

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 8,06% badanych i w przypadku 4,84% nie był to tylko jednorazowy kontakt. Pozostałe 91,94% ankietowanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

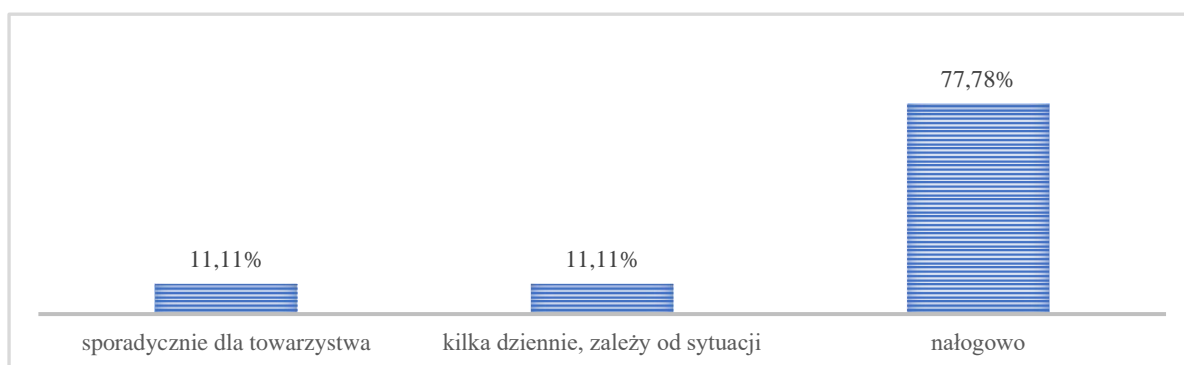
Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?

Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów

Palacze są obecnie mniej widoczni w przestrzeni publicznej niż w ostatnich latach. W 2010 roku w życie weszła tzw. ustawa antynikotynowa, zakazująca palenia w miejscach publicznych. Zmniejszyło się przyzwolenie społeczne na obecność osób palących w otoczeniu innych ludzi. Zmiany te odczuli m.in. klienci restauracji i barów. Papierosy pali jedna czwarta dorosłych Polaków (26%) – co piąty regularnie, a co dwudziesty – okazjonalnie. Odsetek palących jest obecnie najniższy w historii badań CBOS¹¹.

W trakcie badania nie zabrakło więc pytania o to, czy mieszkańcy palą papierosy. Palenie papierosów zadeklarowało 29,03% badanych respondentów, pozostali ankietowani zaprzeczyli.

W grupie mieszkańców, którzy przyznali się do palenia, przeważały deklaracje dotyczące palenia sporadycznego, dla towarzystwa, wskazane przez 11,11% palących mieszkańców. Tyle samo było tych, którzy palą kilka razy dziennie, zależnie od sytuacji. Do nałogowego palenia papierosów przyznało się 77,78% ankietowanych.

Wykres 19. Jak często pali Pan/Pani papierosy?

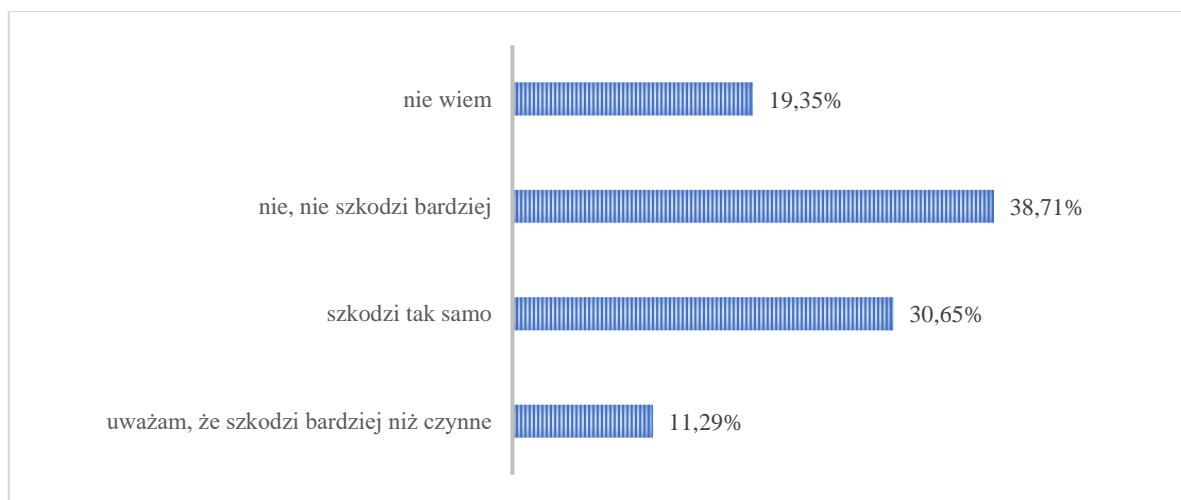
Zbadano także postawy palących ankietowanych wobec wpływu palenia papierosów na ich zdrowie. Jak się okazało połowa badanych ma świadomość tego, że papierosy wpływają w sposób negatywny na zdrowie człowieka. Niestety połowa z nich uważa, że palenie nie szkodzi ich zdrowiu.

Gdy zapytano palących czy zdarzyło się im palić papierosy w obecności dzieci, również połowa przyznała, że takie sytuacje mają miejsce.

W kontekście konsekwencji zdrowotnych, jakie powoduje palenie zapytano ogółu badanych, czy ich zdaniem palenie bierne szkodzi tak samo jak czynne. Spośród ankietowanych 38,71%

¹¹CBOS, *Palenie papierosów*, Warszawa 2019

stwierdziło, że nie szkodzi bardziej. Taką samą szkodliwość palenia biernego i czynnego wskazało 30,65%, a 11,29% było zdania, że palenie bierne jest bardziej szkodliwe dla organizmu człowieka niż palenie czynne. Pozostałe 19,35% nie wyraziło swojej opinii w tym temacie.

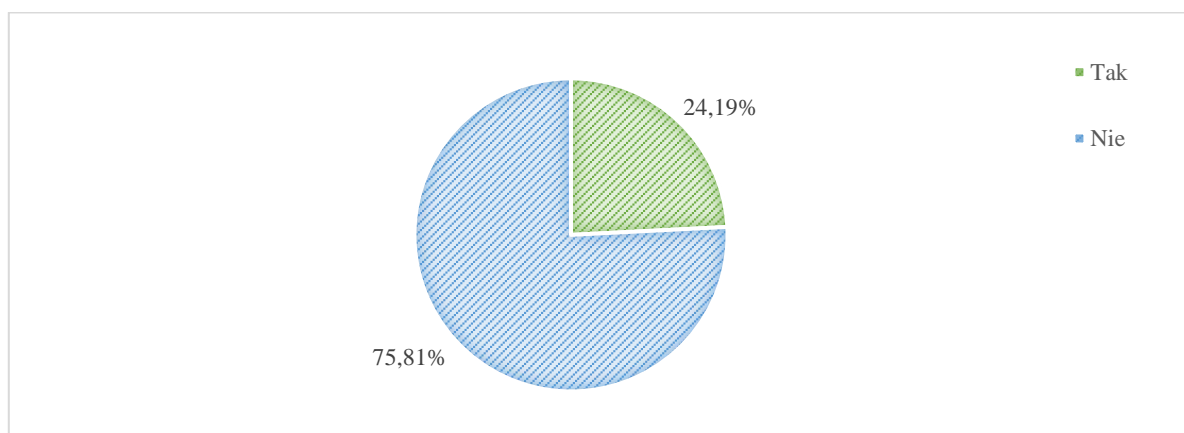

Wykres 20. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?

Profilaktyka uzależnień

Wielokrotne używanie substancji psychoaktywnych nasila ich uzależniające działanie, które objawia się silną potrzebą ich ciągłego przyjmowania, pomimo bycia świadomym szkód (somatycznych, psychicznych, społecznych), jakie te substancje powodują¹². Co więcej, uzależnienie to choroba niezwykle złożona wymagająca kompleksowego leczenia.

Mając na uwadze powyższe, na zakończenie badania zapytano mieszkańców o to, czy znają instytucje na terenie gminy Stronie Śląskie, które udzielają pomocy osobom uzależnionym. Bardzo niepokojącym jest, że tylko 24,19% badanych potrafiło samodzielnie wskazać z reguły jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na Policję, klub AA czy komisję ds. przeciwdziałania alkoholizmowi. Pozostałe 75,81% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzenia wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Wykres 21. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?

¹² Za: A. Dietrich-Muszalska, *Uzależnienie od substancji psychoaktywnych*, 2015, <http://a.umed.pl/psychiatria/dydaktyka/2015/Uzaleznienia%20od%20SPA%20VI.pdf>

Z perspektywy badania postaw mieszkańców dotyczących uzależnień, istotnym stało się zapytanie o to, jakie działania powinny podjąć władze gminy, aby skutecznie przeciwdziałać uzależnieniom. Większość z nich tj. 74,19% badanych za najważniejsze działanie uznała organizowanie zajęć profilaktycznych w szkołach. Jednocześnie za bardzo ważne mieszkańcy uważają organizację spotkań informacyjnych o możliwości uzyskania pomocy osobom uzależnionym (67,74%). Spotkania informacyjno-profilaktyczne dotyczące szkodliwości alkoholu za najważniejsze uważa 9,68% badanych, a tworzenie centrów integracji społecznej 4,84%.

Problemy w świadomości dorosłych mieszkańców wynikające z pandemii COVID-19

Choroby zakaźne przenoszone z człowieka na człowieka nie są niczym niezwykłym i towarzyszą ludzkości od wieków. Ich pojawienie się wywoływało określone reakcje psychologiczne całych zbiorowości, zmieniało dotychczasowe zachowanie, zwyczaje i wprowadzało różne, mniej lub bardziej skuteczne sposoby walki ze skutkami zarazy.¹³

Zapytano mieszkańców gminy Stronie Śląskie, czy w związku z pandemią częściej sięgają po określone środki psychoaktywne. Jak możemy zauważyć, większość przyznała, że pandemia COVID-19 nie wpływa na ich postawy wobec używania środków psychoaktywnych. Jednakże 24,19% respondentów oświadczyło, że częściej sięga po alkohol. Taki sam wzrost nastąpił także wśród palących papierosy.

Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?	Tak	Nie	Nie używam w ogóle
Alkohol	24,19%	56,45%	19,35%
Papierosy	24,19%	45,16%	30,65%
Narkotyki	0,00%	45,16%	54,84%

Tabela 9. Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?

W odniesieniu do czasu trwania pandemii, zapytano mieszkańców gminy Stronie Śląskie, czy obserwują coraz częstszy widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych. Takie zjawisko potwierdziło 17,74%, z kolei 45,16% ankietowanych uznało takie zachowania za rzadsze lub bez większych zmian (33,87%). Wśród mieszkańców 45,16% postrzega widok osób pijących i awanturujących się pod wpływem alkoholu podobnie lub bez zmian. Identyfikacja odsetek rzadziej obserwuje takie zjawiska. Z kolei 14,52% zauważa coraz więcej

¹³ http://www.psychiatriapolska.pl/uploads/images/PP_2_2020/187Heitzman_PsychiatrPol2020v54i2.pdf

pijących dorosłych, a 29,03% pijących małoletnich. W opinii 32,26% badanych rzadziej obserwuje się spożywanie alkoholu w miejscu pracy. Bardzo niepokojącym jest, że w odniesieniu do występowania przemocy w rodzinie, 37,10% podkreśla, że jest to zjawisko coraz częstsze. Również 43,55% łączy wzrost zaburzeń lękowych i depresyjnych z czasem trwania pandemii COVID-19.

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klasy piątej i szóstej

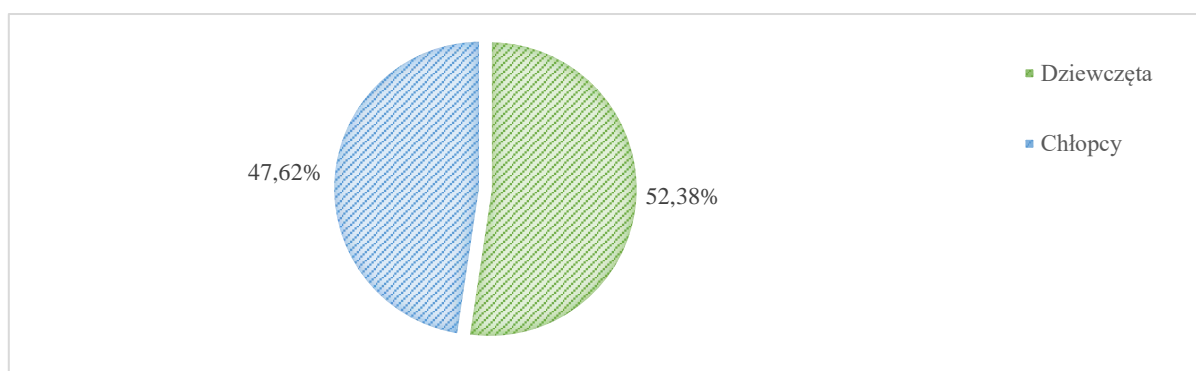
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza skali zjawiska używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych w tym:

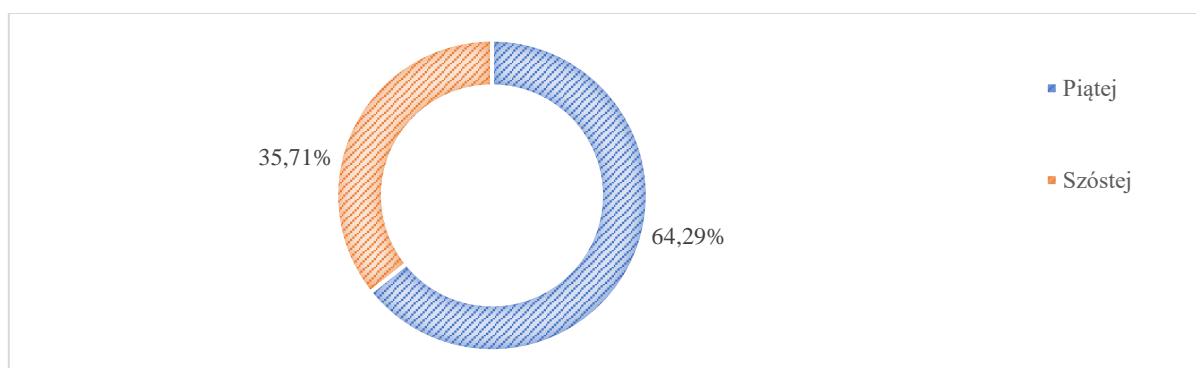
- 1) picia alkoholu;
- 2) palenia papierosów;
- 3) używania narkotyków i dopalaczy.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 42 uczniów klasy piątej i szóstej szkoły podstawowej z terenu gminy Stronie Śląskie. W grupie badanych znalazły się 22 dziewczynki i 20 chłopców.

Wykres 22. Podaj swoją płeć.

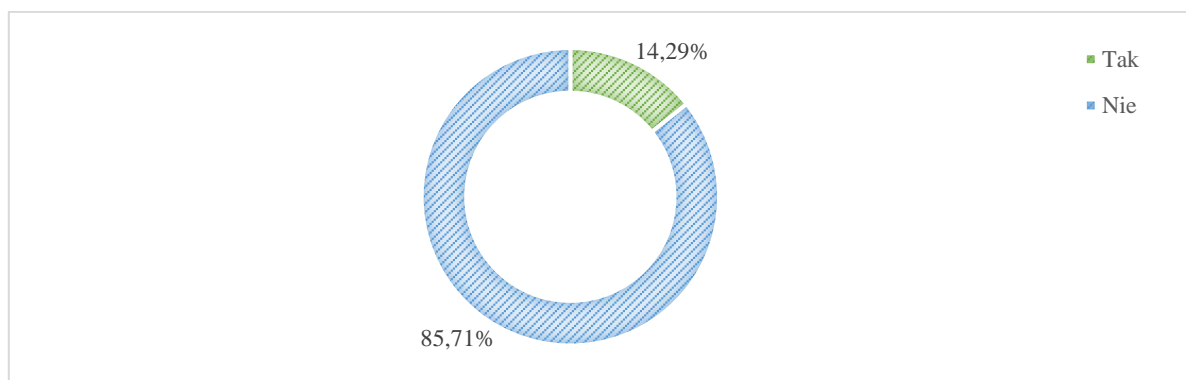

Wykres 23. Jesteś uczniem klasy?

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Pierwsza część ankiety dotyczyła doświadczeń uczniów z wyrobami nikotynowymi. Zapytano badanych czy mają już za sobą inicjację nikotynową. Wśród uczniów klasy piątej i szóstej z terenu gminy Stronie Śląskie, 14,29% ankietowanych przyznało się do zapalenia papierosa. Pozostałe 85,71% uczniów odpowiedziało, że jeszcze nigdy nie zdarzyło im się zapalić papierosa.

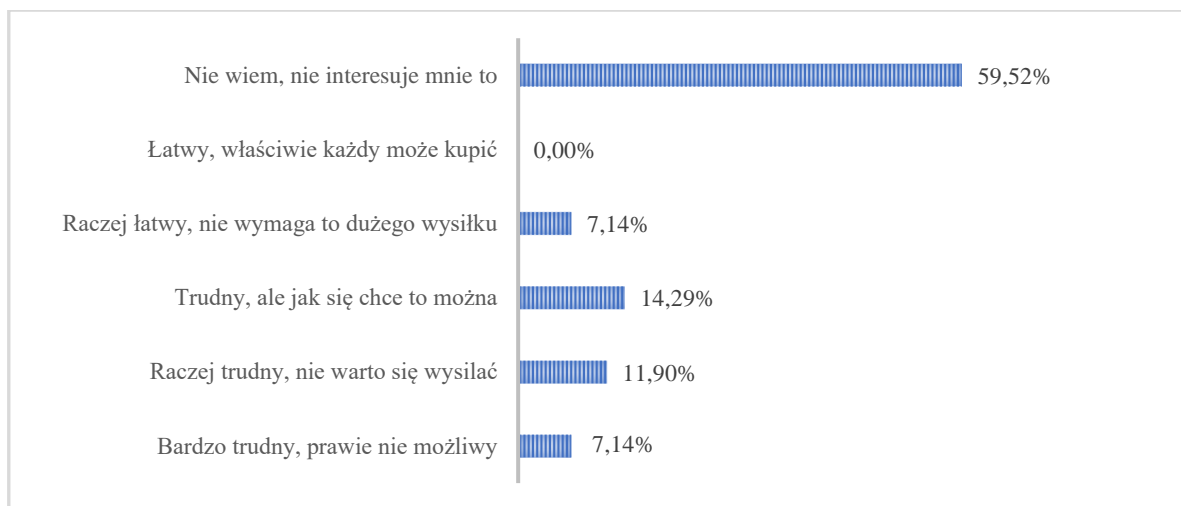

Wykres 24. Czy kiedykolwiek paliłaś/eś papierosa?

W drodze badania okazało się również, iż ogółem 30,95% uczniów zna w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy. Pozostałe 69,05% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

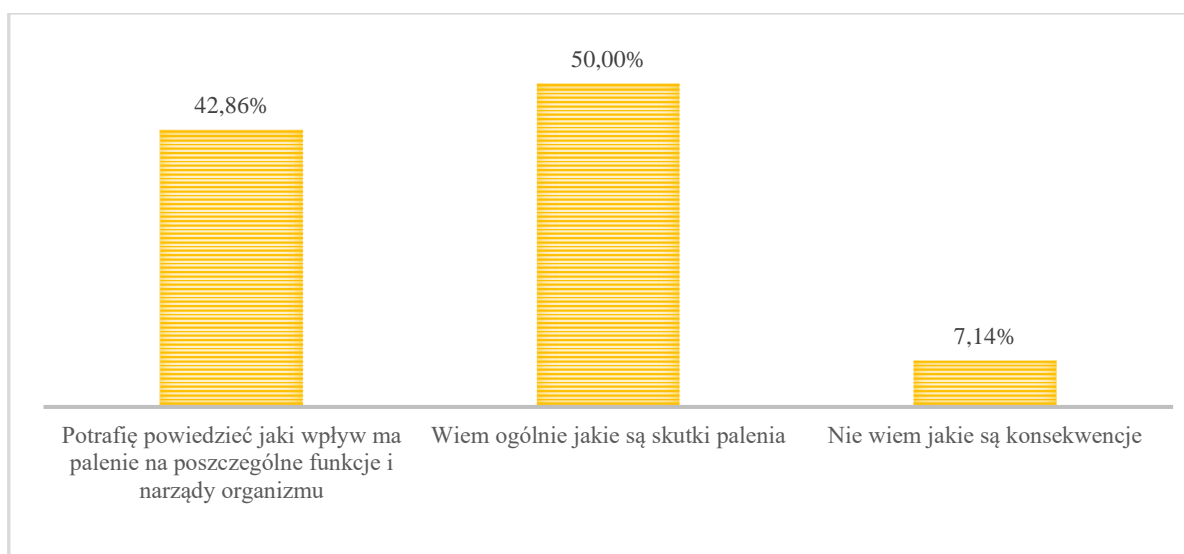
Uczniowie zapytani o dostęp do papierosów w swoim środowisku najczęściej odpowiedzieli, że nie interesują się tym tematem. Taką odpowiedź wskazało 59,52% badanych.

Pozostałe osoby dokonały oceny dostępności wyrobów tytoniowych i najczęściej skłaniały się ku stwierdzeniu, że zakup wyrobów tytoniowych jest trudny, ale jak się chce to można je kupić, tak odpowiedziało 14,29% uczniów. Z kolei 11,90% przyznało, że jest to zadanie trudne i nie warto wysiłku. 7,14% z nich uważa zakup papierosów za zadanie raczej łatwe, nie wymagające dużego wysiłku. Tyle samo badanych uczniów wskazało odpowiedź, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe. Poszczególne odpowiedzi i liczbę ich wskazań szczegółowo przedstawia poniższa tabela.

Wykres 25. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

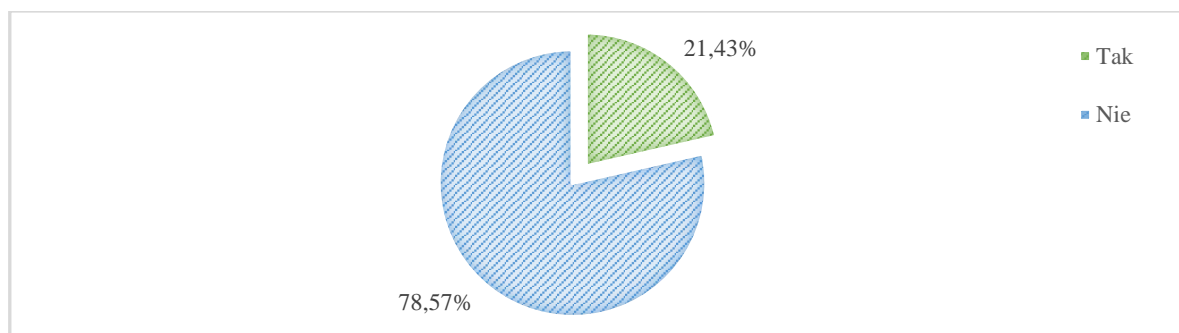
Uczniowie stosunkowo wysoko ocenili swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia. 42,86% uczniów zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć, jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu, z kolei 50,00% zna ogólnie skutki palenia. Pozostałe 7,14% badanych odpowiedziało, że nie wie jakie są konsekwencje palenia papierosów.

Wykres 26. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

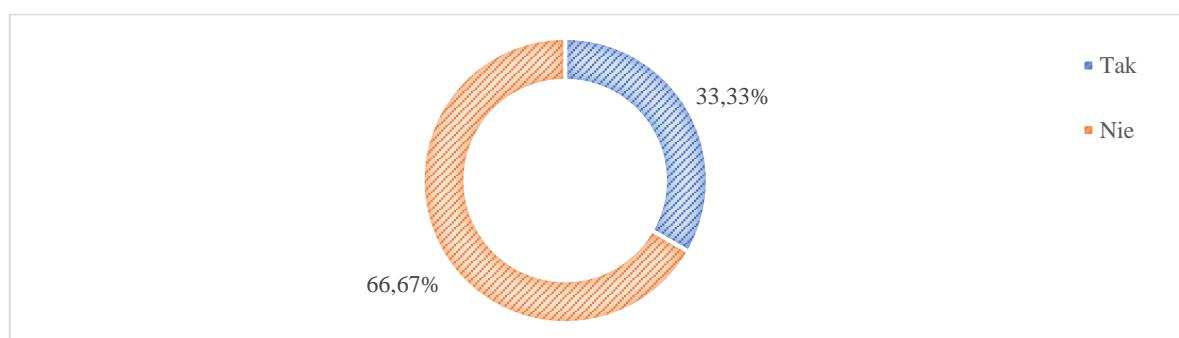
Picie alkoholu

Z badań przeprowadzonych wśród uczniów klasy piątej i szóstej z terenu gminy Stronie Śląskie wynika, iż 21,43% ogółu badanych odbyło już inicjację alkoholową. Pozostali ankietowani tj. 78,57% odpowiedzieli, że jeszcze nigdy nie pili alkoholu.

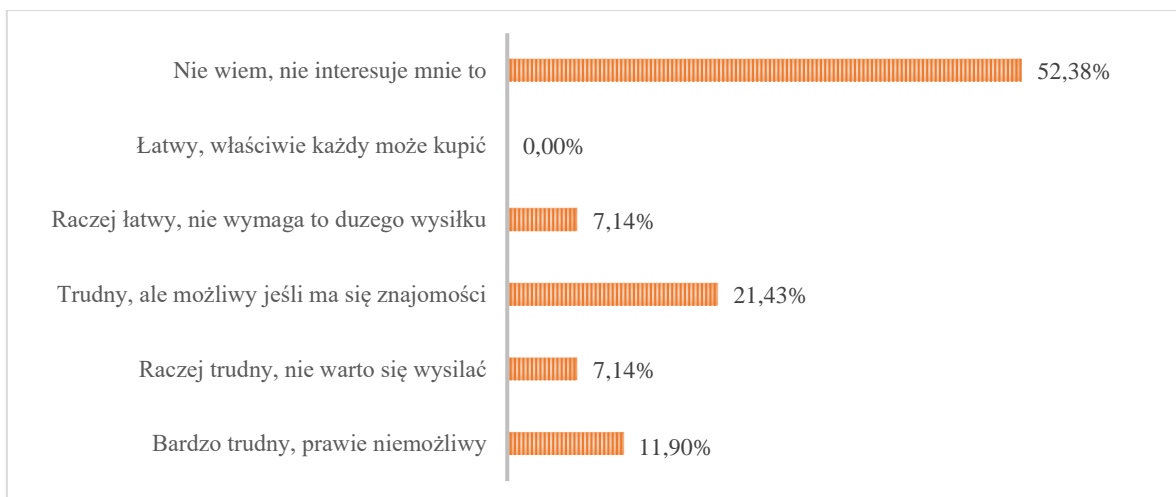
Wykres 27. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkoholu?

Gdy zapytano uczniów czy znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które sięgają po alkohol, 33,33% przyznało, że zna takie osoby. Pozostałe 66,67% przyznało, że nie posiada takich znajomości.

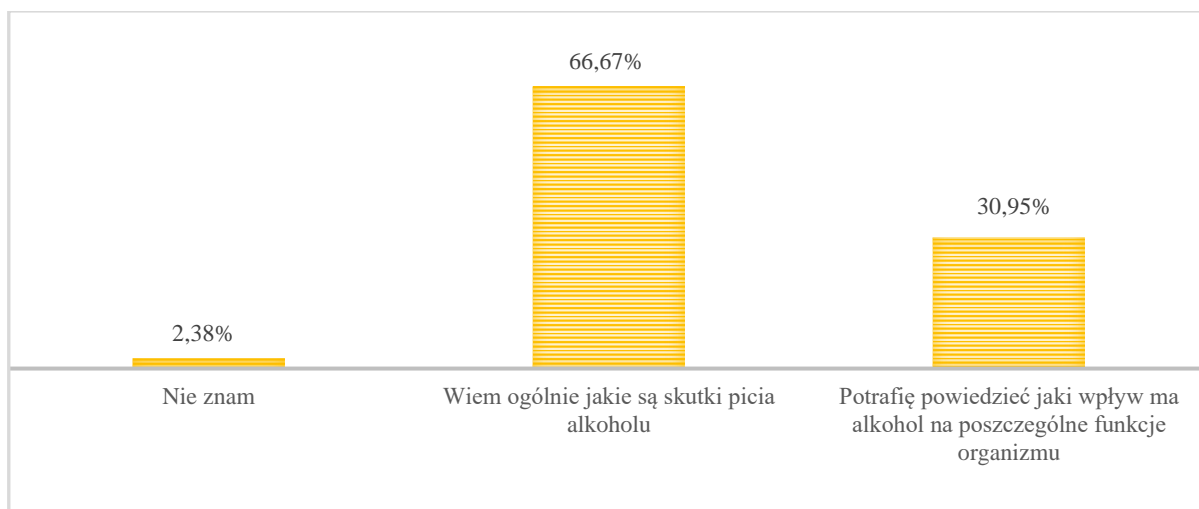
Wykres 28. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Uczniowie zapytani o dostęp do alkoholu w swoim środowisku najczęściej odpowiedzieli, że nie interesują się tym tematem. Taką odpowiedź wskazało 52,38% badanych. 21,43% ankietowanych przyznało, że zakup alkoholu jest trudny, ale możliwy jeśli ma się znajomości. Z kolei 11,90% uważa, że kupno alkoholu jest bardzo trudny, prawie niemożliwy. Pozostałe osoby dokonujące oceny dostępności napojów alkoholowych najczęściej skłaniały się ku stwierdzeniu, że ich zakup jest raczej trudny i nie warto się wysilać. Tak stwierdziło 7,14%. Tyle samo wskazań uczniów dotyczyło odpowiedzi, że zakup alkoholu jest raczej łatwy i nie wymaga to dużego wysiłku. Nikt z uczniów nie uznał, że jest to zadanie łatwe i właściwie alkohol może kupić każdy.

Wykres 29. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

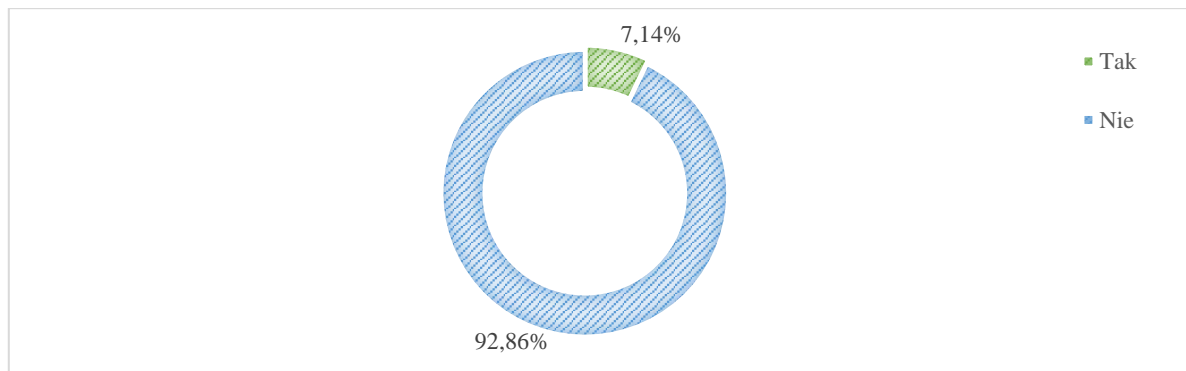
W badaniach nie zabrakło również pytania o znajomość konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu. 66,67% uczniów zadeklarowało, iż posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia, jednocześnie 30,95% badanych stwierdziło, że potrafi dokładnie powiedzieć jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 2,38% ankietowanych przyznało, że nie zna zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu.

Wykres 30. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Zażywanie narkotyków

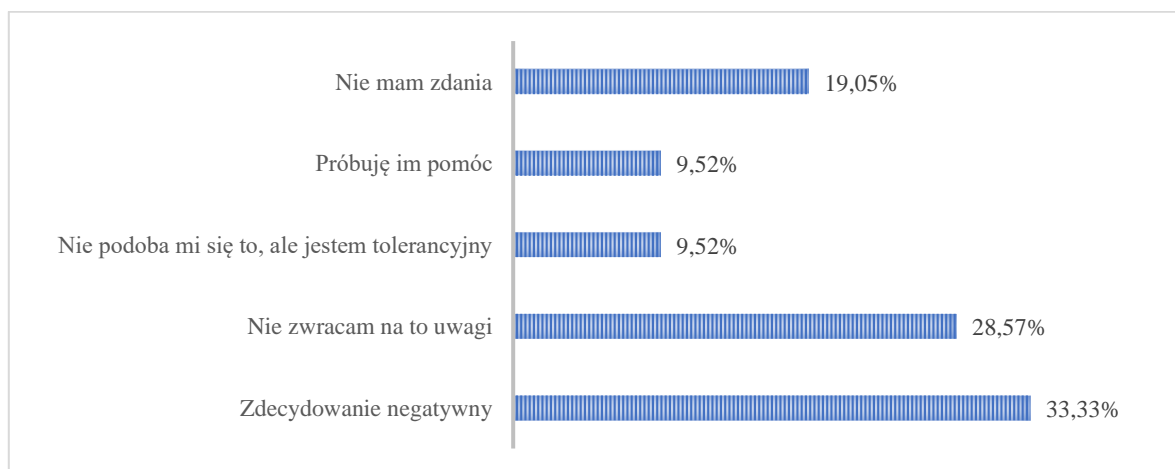
Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klasy piątej i szóstej wynika, że zdecydowana większość badanych tj. 92,86% nie zna w swoim środowisku osób zażywających narkotyki. Pozostałe 7,14% przyznało natomiast, że zna osoby zażywające tego typu substancje psychoaktywne.

Wykres 31. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Zapytano także badanych uczniów czy kiedykolwiek ktoś namawiał ich do zażycia narkotyków. Jedna badana osoba potwierdziła, iż taka sytuacja miała miejsce.

W trakcie ankietyzacji pojawiło się również pytanie o to jaki jest stosunek badanych uczniów do osób zażywających narkotyki. Największy odsetek ankietowanych bo aż 33,33% potwierdziło zdecydowanie negatywny stosunek do takich osób. Pozostałe 28,57% stanowiły odpowiedzi ankietowanych, którzy nie zwracają na to uwagi, zaś 19,05% nie potrafiło wyrazić swojej opinii na ten temat. Kolejno 9,52% przyznało, że nie podoba się im takie zachowanie ale są tolerancyjni wobec wyborów innych. Taki sam odsetek stara się pomóc osobom zażywającym narkotyki.

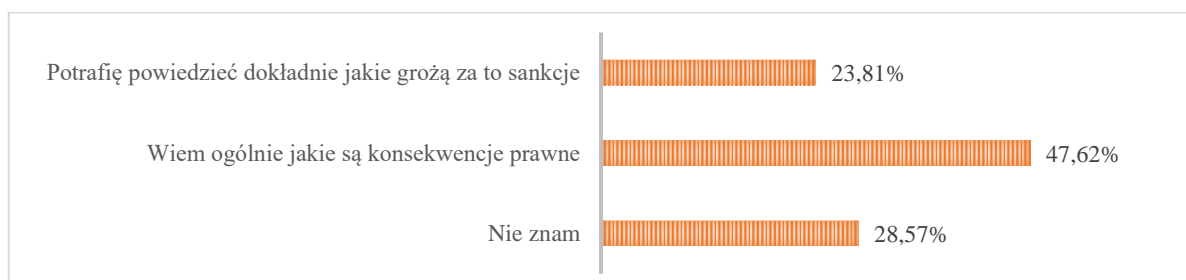
Wykres 32. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?

Ogólne skutki zdrowotne zażywania tego typu substancji zna 50,00% badanych, a 30,95% jest w stanie wskazać wpływ narkotyków na poszczególne funkcje organizmu. Nieco niepokojącym jest jednak fakt, iż 19,05% uczniów nie posiada żadnych informacji w tym zakresie.

Wykres 33. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Okazało się również, że 28,57% uczniów nie zna prawnych konsekwencji posiadania narkotyków. Jednakże 47,62% badanych stwierdziło, że wie ogólnie jakie są kary, a 23,81% zadeklarowało, że zna je dokładnie.

Wykres 34. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

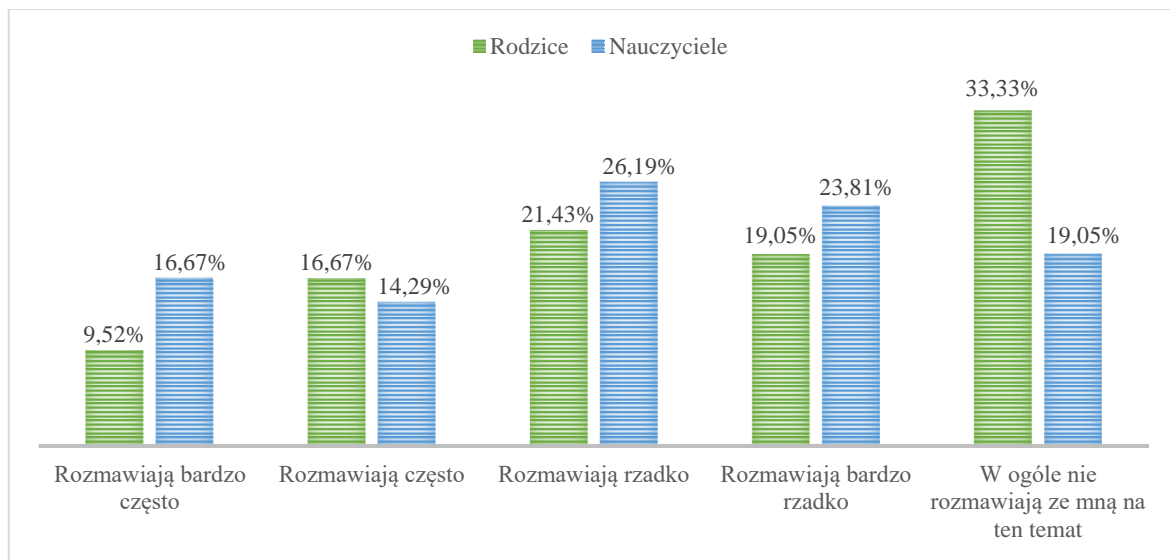
Odwołując się do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r.¹⁴ należy zaznaczyć, iż szkolna profilaktyka narkomanii zaczyna się od dostrzegania przez dorosłych, w tym przypadku nauczycieli i rodziców – potencjalnych zagrożeń w środowisku lokalnym oraz rozpoznania skali problemu w danej społeczności szkolnej czy też rodzinie. Kolejnym etapem jest natomiast informowanie o narkomanii oraz skutkach używania tego rodzaju środków psychoaktywnych.

Mając na uwadze powyższe, uczniowie zostali zapytani czy rodzice oraz nauczyciele rozmawiają z nimi na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków. Jak wynika z odpowiedzi 66,67% respondentów, rodzice rozmawiają z nimi o konsekwencjach

¹⁴Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, Dz.U. 2015 poz. 1249.

zdrowotnych zażywania narkotyków, jednak robią to z różną częstotliwością, 33,33% uczniów stwierdziło że ich rodzice w ogóle nie rozmawiają z nimi na takie tematy.

Większość uczniów tj. 80,95 % stwierdziło, że nauczyciele prowadzą z nimi rozmowy na temat konsekwencji zdrowotnych zażywania narkotyków.

Wykres 35. Czy rodzice i nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków/dopalaczy?

CZEŚĆ IV

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klasy siódmej i ósmej

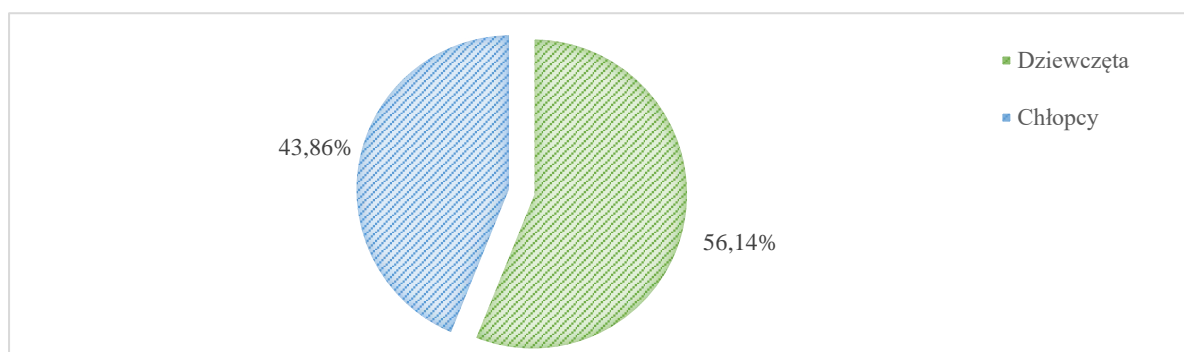
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

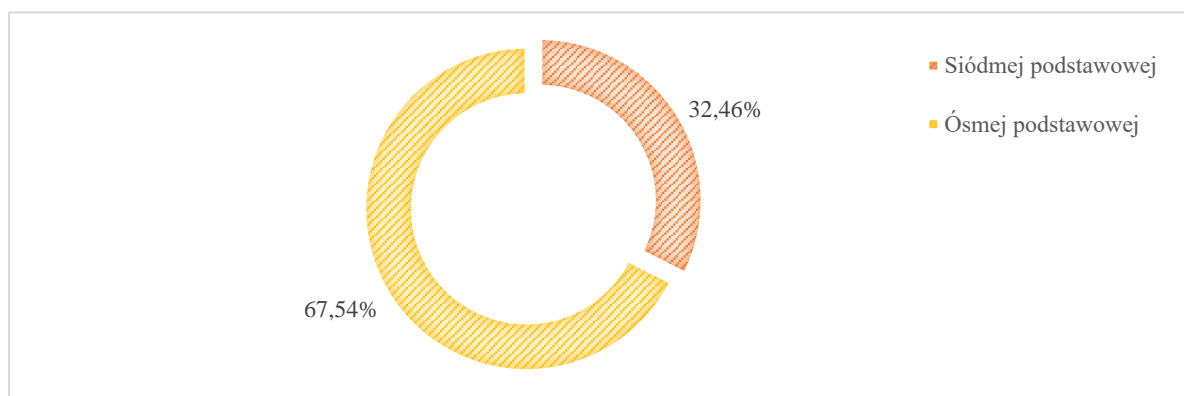
1. palenia papierosów;
2. picia alkoholu;
3. używania narkotyków i dopalaczy

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 114 uczniów klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej z terenu gminy Stronie Śląskie; w tym 64 dziewczęta i 50 chłopców.

Wykres 36. Podaj swoją płeć.

Wykres 37. Jesteś uczniem klasy?

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Badania CBOS realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 odnotowaliśmy spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie możemy mówić o spadku wartości tego wskaźnika – w 2018 roku regularne palenie deklarowało 18% badanych. Od 2010 roku odsetek niepalących utrzymuje się na podobnym poziomie około 60%, jednakże zmieniła się proporcja palących regularnie oraz palących w wyjątkowych sytuacjach. Osoby palące w wyjątkowych sytuacjach stanowią około 20%–21% w ostatnich trzech latach, gdy liczba regularnie palących zmniejszyła się z 21% do 18%.¹⁵

W trakcie badania zapytano więc uczniów klasy siódmej i ósmej z terenu gminy Stronie Śląskie, czy kiedykolwiek zdarzyło się im zapalić papierosa. Do odbycia inicjacji nikotynowej przyznało się 26,32% ogółu badanych uczniów, z 9,65% przyznało się do palenia tylko e-papierosa. Pozostałe 73,68% stanowili uczniowie niepalący.

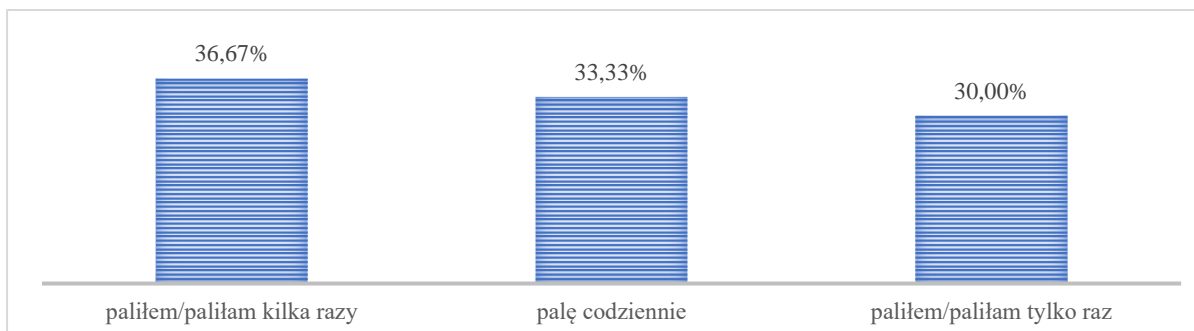
Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	Uczniowie klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej n= 114
Nigdy nie paliłam/-em papierosów	73,68% - 84 osoby
Tak, ale elektronicznego (e-papierosa)	9,65% - 11 osób
Tak, tradycyjne papierosy i elektroniczne	16,67% - 19 osób

Tabela 10. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Prawie wszyscy zaprzeczyli by ich rodzice pozwalali im palić e-papierosy, cztery osoby potwierdziły, że ich rodzice wyrażają zgodę na palenia e-papierosa

Na pytanie o częstotliwość palenia papierosów, procentowo przeważały deklaracje kilkukrotnego palenia wśród 36,67% badanych, tylko raz zapaliło papierosa 30,00% badanych uczniów. Niepokojącym jest to, że 33,33% badanych (10 osób) po inicjacji nikotynowej przyznaje, że pali codziennie.

¹⁵ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019, <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

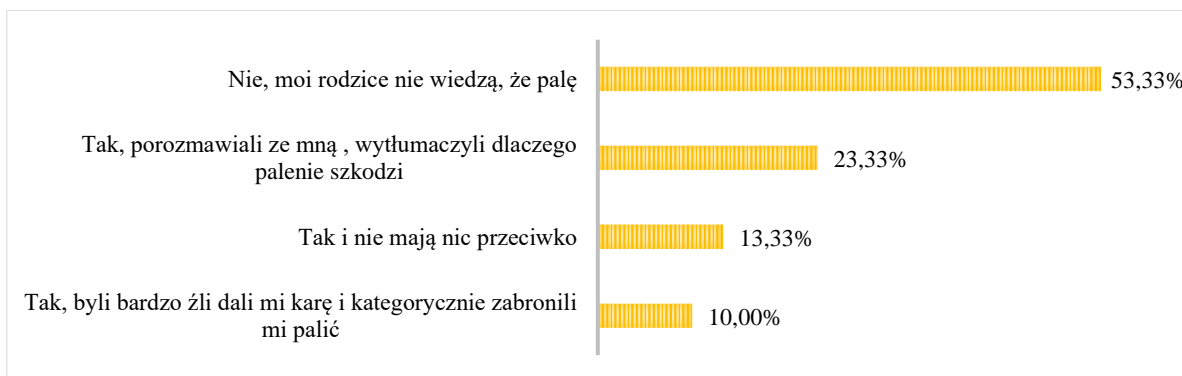

Wykres 38. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Należy zwrócić uwagę, że 56,14% badanych stwierdziło, że e-papierosy, że są mniej szkodliwe od zwykłych papierosów.

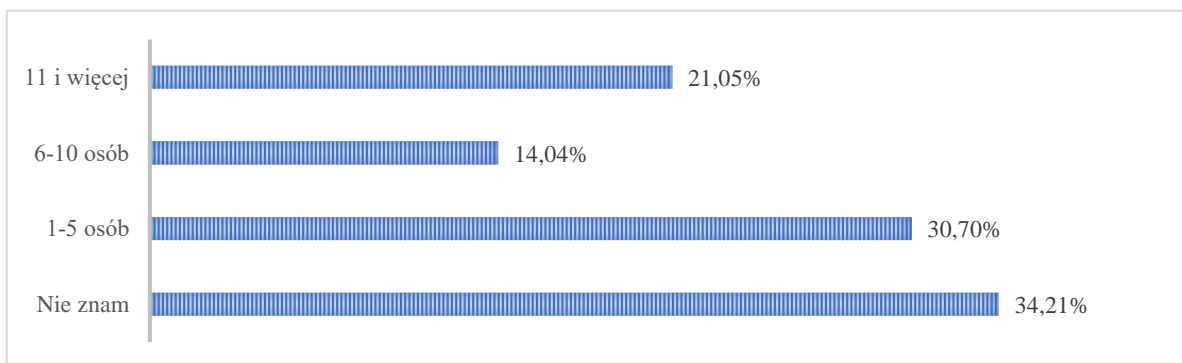
Z przeprowadzonych badań wynika również, że pierwszym kontaktem z wyrobami nikotynowymi najczęściej sprzyjają wakacje, a miejscem inicjacji nie jest wyłącznie szkoła (6,67%), ale także dyskoteka, park, kolonia czy dom. Spośród uczniów mających już za sobą inicjację nikotynową 36,67% zapaliło po namowie innej osoby.

Uczniowie w 46,67% potwierdzili, że rodzice wiedzą o ich kontakcie z papierosami. Natomiast pozostałe 53,33% zaprzeczyło i zapewniło, że rodzice nic o tym nie wiedzą.

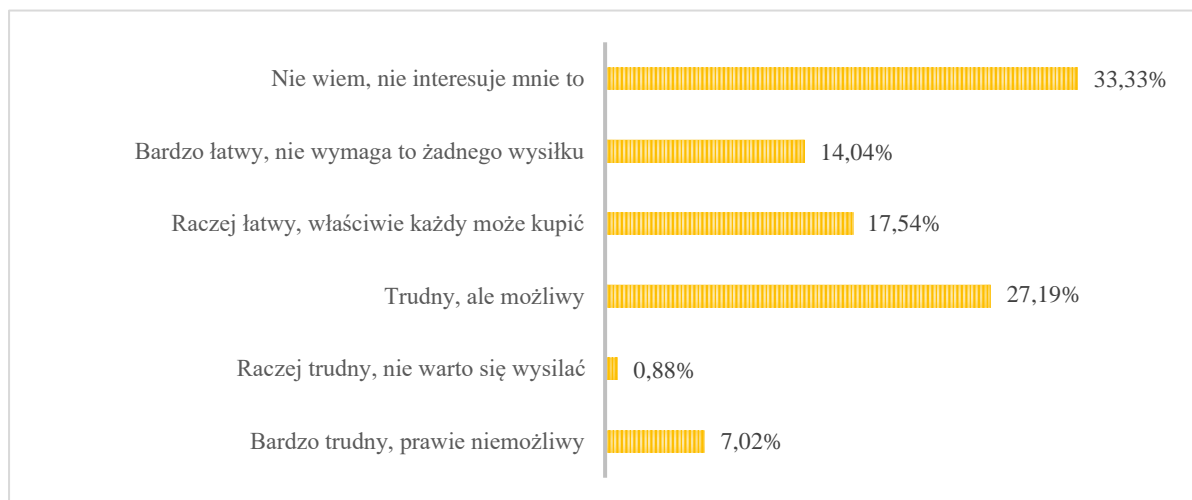
Wykres 39. Czy Twoi rodzice wiedzą, że palisz/aś? i jaka jest ich reakcja?

Co więcej, ogółem 65,79% respondentów, zapytanych o znajomość osób poniżej 18 roku życia, które palą papierosy odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 34,21% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

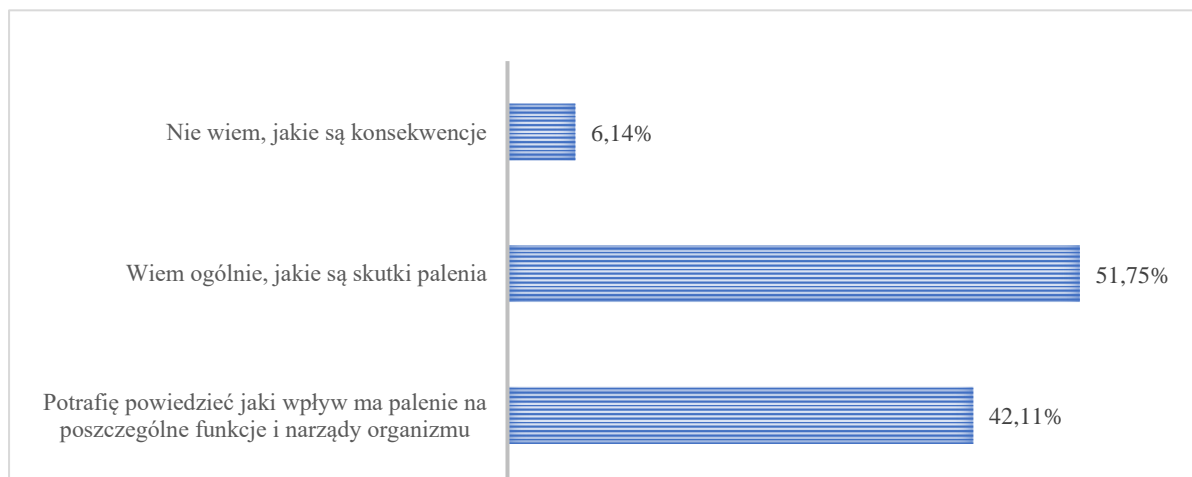
Wykres 40. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę dostępności papierosów w swoim środowisku. 14,04% odpowiedziało, że zakup tytoniu przez osobę niepełnoletnią jest bardzo łatwy, nie wymagający żadnego wysiłku. Dla 17,54% jest to zadanie raczej łatwe, każdy może kupić. 27,19% uczniów uważa, że zakup tytoniu jest trudny, ale możliwy. Kolejno 0,88% określiło go jako raczej trudny i niewarty wysiłku, a 7,02% jako bardzo trudny, prawie niemożliwy. Pozostałe 33,33% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż nie interesuje się tym tematem.

Wykres 41. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Uczniowie wysoko ocenili swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia papierosów. 51,75% badanych zadeklarowało, że potrafi ogólnie powiedzieć, jaki wpływ na organizm ma palenie, a 42,11% wie dokładnie o negatywnych skutkach palenia na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 6,14% nie posiada wiedzy w tym zakresie.

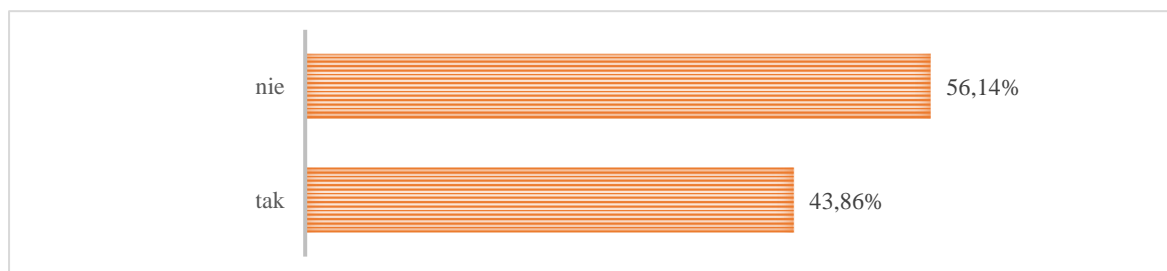
Wykres 42. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Picie alkoholu

Badania przeprowadzone przez CBOS w 2016 roku ugruntowały tezę, iż napoje alkoholowe to najbardziej rozpowszechniona substancja psychoaktywna wśród nieletnich w Polsce od wielu lat¹⁶. Jak się okazuje, 75,10% młodzieży w wieku 12-17 lat ma już za sobą pierwsze doświadczenia z alkoholem. Co więcej, do inicjacji alkoholowej wśród polskich nastolatków najczęściej dochodzi w wieku 13 lat, zaś miejscem, w którym po raz pierwszy dochodzi do inicjacji alkoholowej jest własny dom.

Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez uczniów klasy siódmej i ósmej z terenu gminy Stronie Śląskie.

Gdy zapytano ankietowanych, czy kiedykolwiek zdarzyło im się spożywać napoje alkoholowe, 56,14% odpowiedziało, że taka sytuacja nie miała jeszcze miejsca. Pozostałe 43,86 % badanych przyznało się do odbycia inicjacji alkoholowej.

Wykres 43. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Wśród osób mających już za sobą inicjację alkoholową, najwyższy odsetek stanowiły odpowiedzi wskazujące jako moment jej rozpoczęcia wiek 11 lat. Dokładne dane ujęto w poniższej tabeli.

W jakim wieku zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?	Uczniowie klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej n= 114
Nie piłam/em	56,14% - 64 osoby
11 lat	17,54% - 20 osób
12 lat	8,77% - 10 osób
13 lat	7,02% - 8 osób
14 lat	6,14% - 7 osób
15 lat	4,39% - 5 osób

Tabela 11. W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?

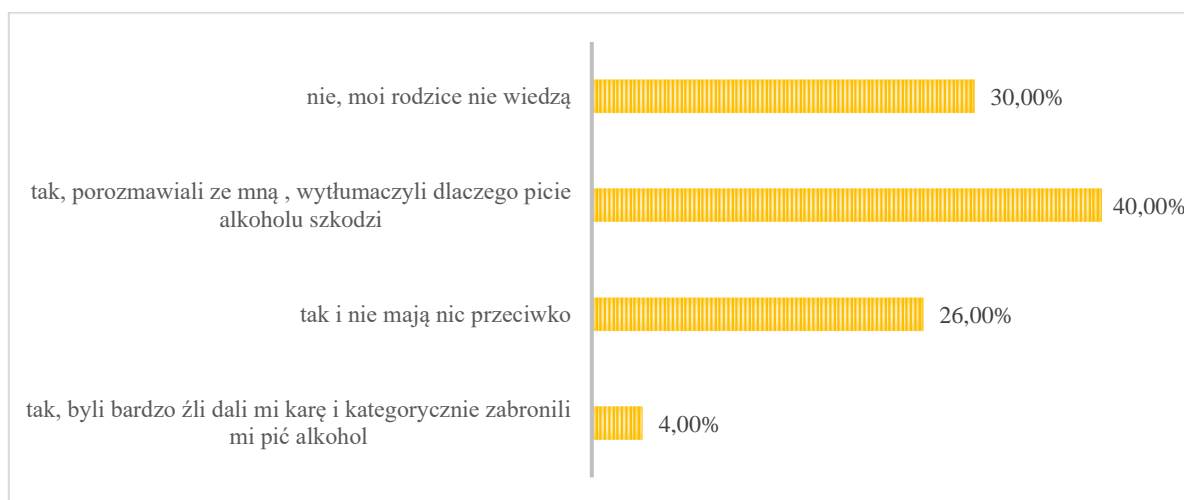
¹⁶ CBOS, *Młodzież 2016*, Warszawa 2017, dostęp on-line: <http://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

Z pozyskanych danych wynika, iż podobnie jak w przypadku papierosów, pierwszym kontaktom z alkoholem sprzyja okres wakacyjny (46,00%), a młode osoby najczęściej sięgają po alkohol w dyskotecce (8,00%), ze znajomymi czy też w domu (4,00%).

Co więcej, 14,00% badanych uczniów zadeklarowało, iż do „pierwszego razu” zostały namówione przez inne osoby. Piją alkohol zazwyczaj dla towarzystwa (48,00%) lub gdy są smutni czy trawi ich złość (po 16,00%).

Spośród uczniów sięgających po alkohol 56,00% potwierdza, że zdarzyło się im upić. Dodatkowo 24,00% z nich upiło się tak, że straciło kontrolę nad własnym zachowaniem. W większości badani swój stan upojenia alkoholem oceniają jako lekki rausz (na skali jest to liczba 4,88), który oznacza średnią pozycję miary.

Ponadto 70,00% uczniów przyznała, że rodzice wiedzą o ich kontakcie z alkoholem. Taką odpowiedź wskazało łącznie 35 osób mających za sobą inicjację alkoholową.

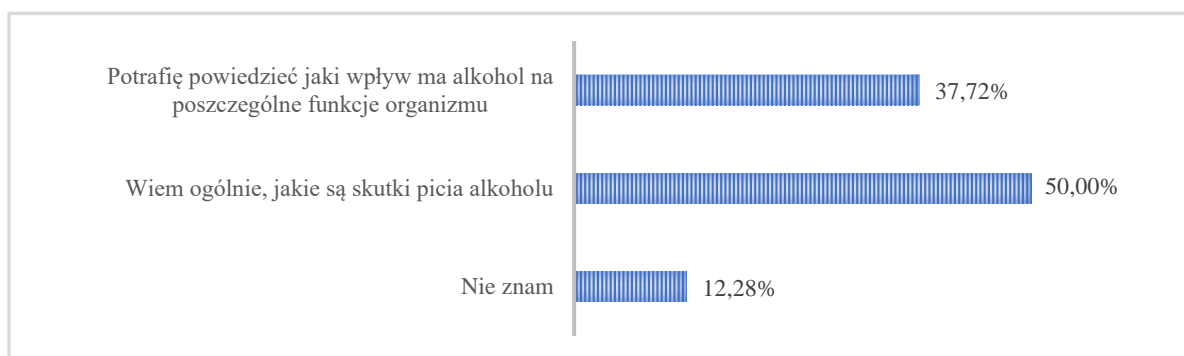
Wykres 44. Czy Twoi rodzice wiedzą, że piłeś/eś alkohol? i jaka jest ich reakcja?

Gdy zapytano uczniów o częstotliwość spożywania alkoholu, 50,00% zadeklarowało, że zdarzyło im się wypić alkohol tylko raz. Badani, którzy odpowiedzieli, że spożywają alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku stanowią 24,00%. 14,00% z nich potwierdziło takie sytuacje kilka razy w miesiącu. Tyle samo uczniów sięga po alkohol kilka razy w tygodniu lub codziennie. Stanowią 6,00% wszystkich badanych po inicjacji alkoholowej.

Jak często sięgasz po alkohol?	Uczniowie klasy siódmej i ósmej szkoły podstawowej n=50
Codziennie lub prawie codziennie	6,00% - 3 osoby
Kilka razy w tygodniu	6,00% - 3 osoby
Kilka razy w miesiącu	14,00% - 7 osób
Kilka razy w roku	24,00% - 12 osób
Piłam/em tylko raz	50,00% - 25 osób

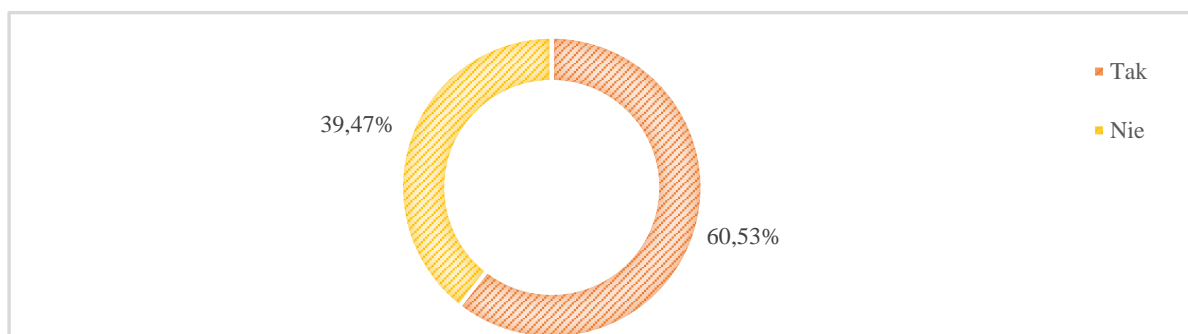
Tabela 12. Jak często sięgasz po alkohol?

Uczniowie dobrze ocenili swój poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 50,00% ankietowanych posiada ogólne informacje na temat skutków spożywania alkoholu, a 37,72% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 12,28% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

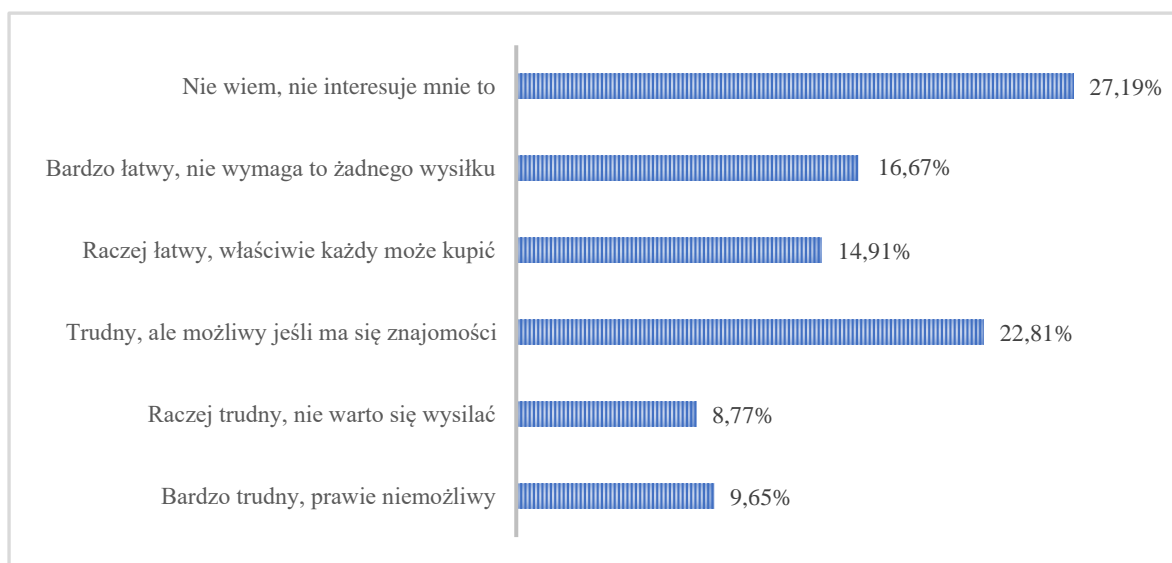
Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Zapytano ankietowanych o to czy znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol, 60,53% potwierdziło, że zna takie osoby. Pozostałe 39,47% zaprzeczyło takim znajomościom.

Wykres 46. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

W tej części badań poproszono uczniów o ocenę dostępności alkoholu w ich środowisku. Opinie respondentów w tym zakresie były dość zróżnicowane. Dla 22,81% ankietowanych zakup alkoholu jest trudny ale odpowiednie znajomości ułatwiają jego zdobycie. 16,67% określiło dostęp do alkoholu jako bardzo łatwy, nie wymagający żadnego wysiłku, z kolei 14,91% przyznało, że dostęp do alkoholu jest raczej łatwy. 8,77% respondentów uznało zakup alkoholu za raczej trudny, natomiast 9,65% uważa to zadanie za bardzo trudne, prawie niemożliwe. Pozostałe 27,19% uczniów nie wyraziło swojej opinii gdyż nie interesuje się tym tematem.

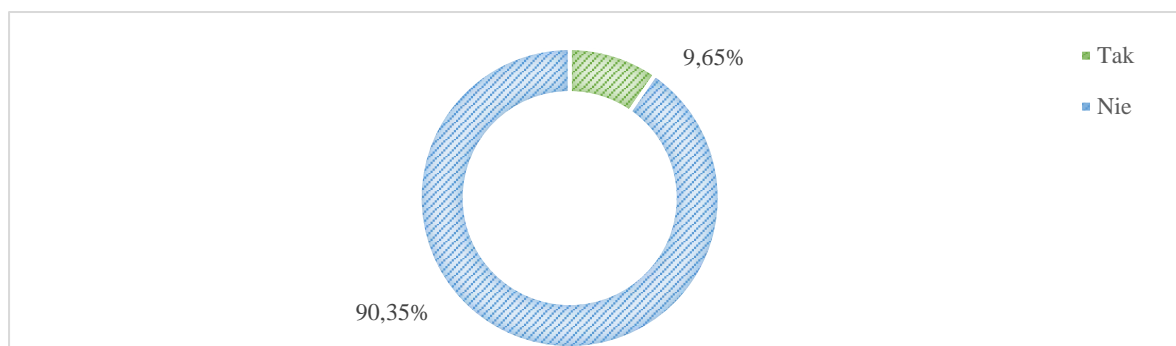
Wykres 47. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

Zażywanie narkotyków

Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Narkotyki są coraz bardziej wszechobecne. Przepisy prawne, obowiązujące w Rzeczypospolitej, nakładają szereg sankcji karnych na dealerów narkotyków, osoby, które je wytwarzają, przetwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży, czy też sami są ich posiadaczami. Narkomania to obecnie jeden z najaktualniejszych problemów cywilizacyjnych, do których sięga coraz większa liczba młodych ludzi.¹⁷

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów klasy siódmej i ósmej z terenu gminy Stronie Śląskie wynika, że zdecydowana większość z nich tj. 90,35% nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Pozostałe 9,65%, tj. 11 osób, przyznało się do użycia tego typu substancji psychoaktywnych. Jednak na pytanie w jakich okolicznościach się to odbywało, większość uczniów wycofała się z odpowiedzi zaznaczając, że potwierdzenie inicjacji narkotykowej w poprzednim pytaniu było pomyłką.

Na pytanie jaki był powód użycia po raz pierwszy narkotyków, 27,27% oświadczyło, że stało się to w momencie odczuwania silnych emocji: złości, smutku czy też radości. Dwie osoby zrobiły to z ciekawości, a jedna dla towarzystwa.

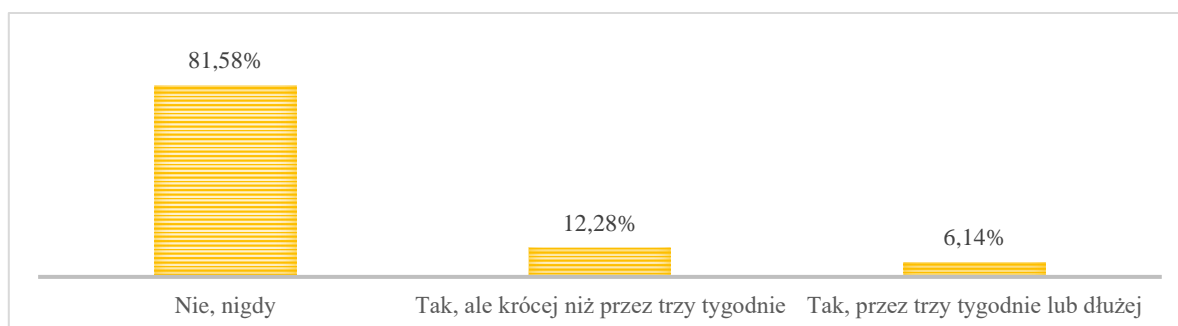
Wykres 48. Czy kiedykolwiek używałeś/eś narkotyków?

Osoby, które potwierdziły swoją inicjację narkotykową dodatkowo odpowiadały na pytania szczegółowe dotyczące m.in. gdzie i jakie substancje używali. Pięć osób zaznaczyło, że była to marihuana lub haszysz, substancje w postaci tabletek lub proszku potwierdziła jedna osoba. Inni uczniowie wycofali się z odpowiedzi, jakoby potwierdzenie kontaktu z narkotykami było pomyłką.

¹⁷ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Praca zbiorowa *Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*,
Lublin 2017

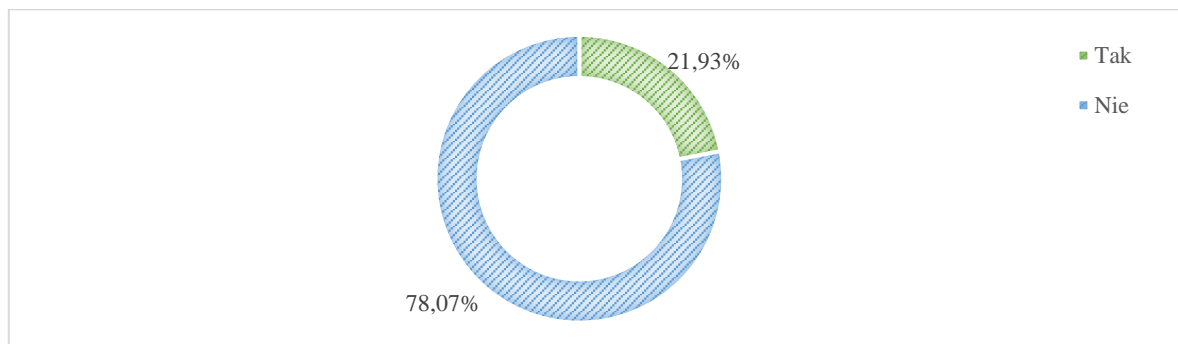
Gdy zapytano uczniów czy kiedykolwiek zdarzyło im się przebywać na terenie szkoły pod wpływem narkotyków, 81,82% zaprzeczyło takiej sytuacji, jednak 18,18% potwierdziło, że takie zdarzenie miało miejsce. 81,82% z nich zaprzecza jednocześnie, aby ich rodzice wiedzieli, że mieli kontakt z narkotykami.

Kolejne pytanie zostało skierowane do ogółu badanych i dotyczyło przyjmowania substancji takich, jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza. Zdecydowana większość uczniów tj. 81,58% zaprzeczyła by taka sytuacja kiedykolwiek miała miejsce. Pozostałe osoby potwierdziły zażywanie tego typu leków; w tym 12,28% krócej niż przez trzy tygodnie, a 6,14% przez trzy tygodnie lub dłużej.

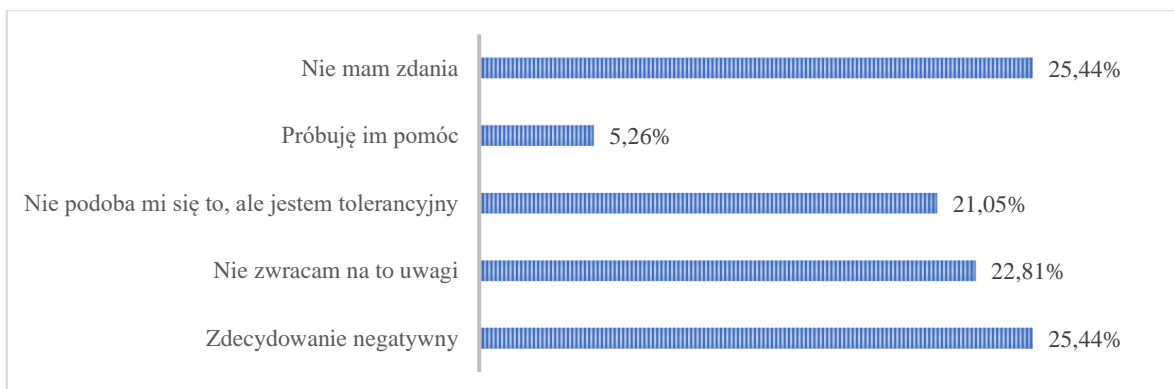
Wykres 49. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające lub nasenne z przepisu lekarza?

Gdy zapytano respondentów czy znają w swoim otoczeniu osoby zażywające narkotyki, 21,93% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Tak odpowiedziało 25 uczniów. Pozostałe 78,07% tj. 89 uczniów zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

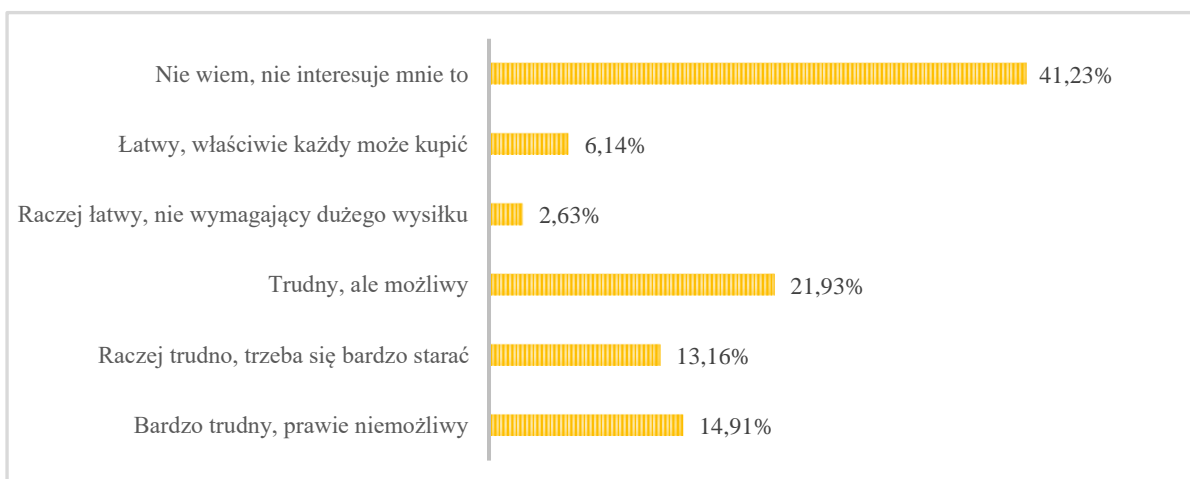
Wykres 50. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Z pozyskanych danych wynika, iż 25,44% ma zdecydowanie negatywny stosunek do osób zażywających narkotyki. Kolejno 21,05% stwierdziło, że takie zachowanie się im nie podoba ale są tolerancyjni wobec wyborów innych. 22,81% odpowiedziało, że nie zwraca na to uwagi. 5,26% przyznało, że stara się pomóc osobom, które zażywają narkotyki. Pozostałe 25,44% respondentów (taki sam odsetek jak respondentów mających negatywny stosunek do narkomanii) nie miało zdania na ten temat.

Wykres 51. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?

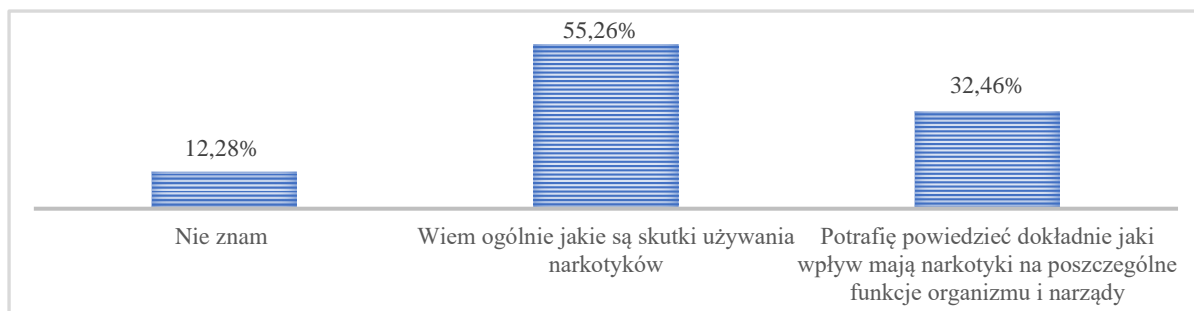
W kwestionariuszu ankiety nie zabrakło również pytania o dostęp do narkotyków. Spośród uczniów 21,93% uznało, że zakup narkotyków jest trudny, ale możliwy. Następnie 14,91% badanych stwierdziło, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe 2,63% skłaniało się ku stwierdzeniu, że ich zakup jest raczej łatwy, niewymagający dużego wysiłku, a 6,14% stwierdziło, że jest to łatwe i właściwie każdy może je kupić. Pozostałe 41,23% ankietowanych nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż się tym nie interesuje.

Wykres 52. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?

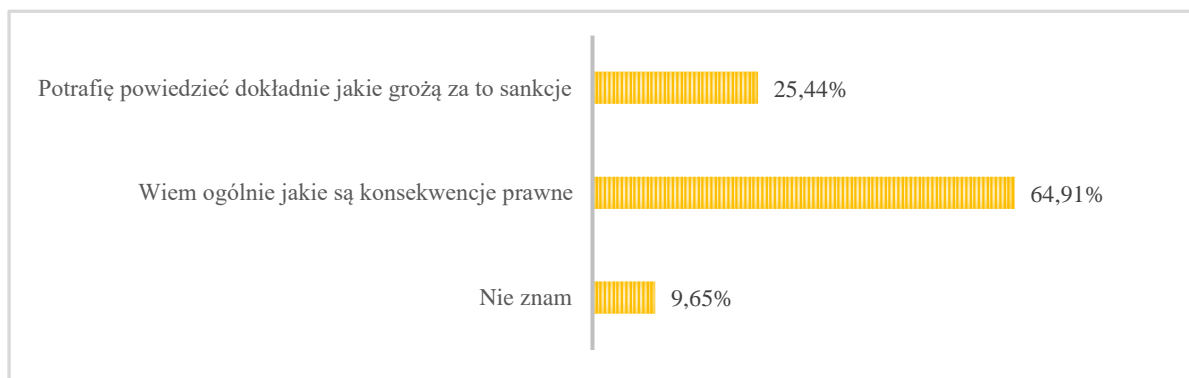
W drodze badania okazało się, iż zdecydowana większość uczniów tj. łącznie 64,91% nie zna miejsc ani osób, u których można zakupić narkotyki lub nie interesuje się tym tematem. 14,91% potwierdziło, iż wie gdzie dokonać zakupu narkotyków.

Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika również, że 55,26% zna ogólne skutki zdrowotne ich zażywania, a 32,46% uczniów jest w stanie wskazać jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu. Pozostałe 12,28% badanych przyznało się do braku wiedzy na ten temat.

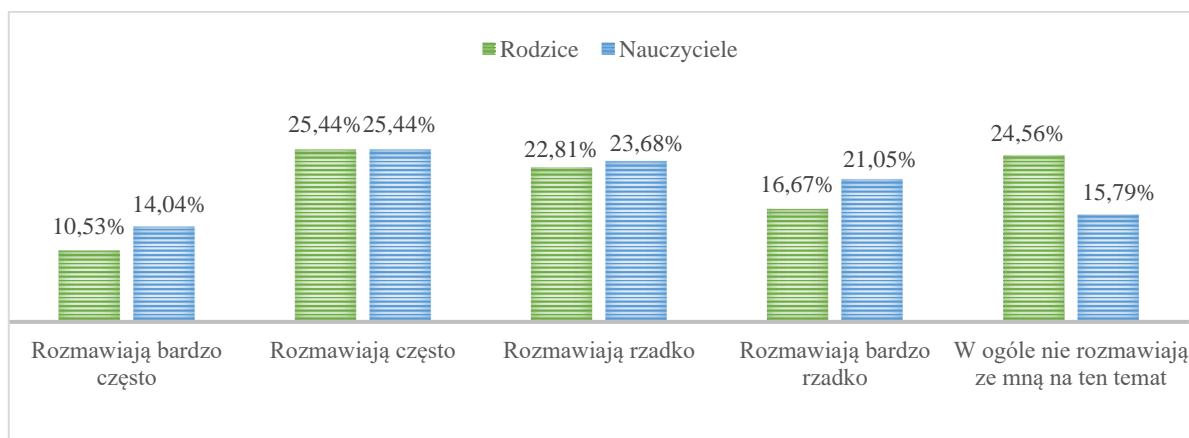
Wykres 53. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Uczniowie zapytani o znajomość sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków w większości zadeklarowali posiadanie wiedzy w tym zakresie. 90,35% badanych odpowiedziało, że zna konsekwencje prawne, w tym 25,44% zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć jakie grożą za to kary. Pozostałe 9,65% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy na dany temat.

Wykres 54. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

W drodze badania okazało się również, że 25,44% uczniów oceniło, że zarówno nauczyciele jak i rodzice często rozmawiają z uczniami na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków, 15,79% z nich podaje, że nauczyciele w ogóle nie rozmawiają na ten temat. Rodzice rzadko rozmawiają na temat narkotyków ze swoimi dziećmi, tak uważa 22,81% badanych, a 24,56% stwierdziło, że rodzice w ogóle nie podejmują takich rozmów.

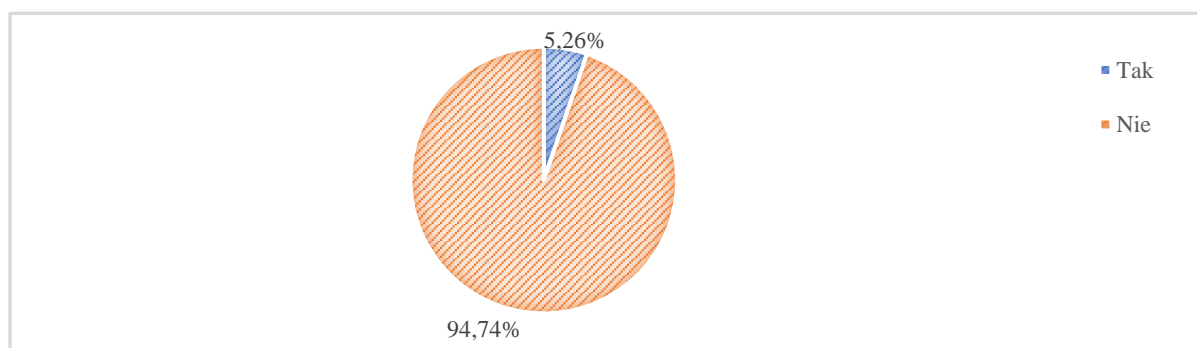
Wykres 55. Czy rodzice lub nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat szkodliwości zażywania narkotyków/dopalaczy?

Zażywanie dopalaczy

W Polsce od dekady mamy do czynienia z intensyfikacją zjawiska dopalaczy będącego przedmiotem szczególnej uwagi władz państwowych i całego społeczeństwa. W latach 2009-2010 na terenie naszego kraju było ponad tysiąc sklepów sprzedających tego typu substancje¹⁸, bowiem dopalacze jako wyroby typowo kolekcjonerskie zyskały status legalności. Niemniej jednak, problem pojawił się w momencie ich zażywania przez młodych ludzi. Co ważniejsze, według badań Global Drug Survey¹⁹, w 2015 roku Polska była wiodącym państwem pod względem liczby osób, które sięgnęły po dopalacze. Niewątpliwie informacje te podnoszą ważność tego zjawiska na tle pozostałych problemów społecznych, tym bardziej, że nasza wiedza o dopalaczach w wymiarze farmakologicznym i społeczno-kulturowym jest wciąż ograniczona²⁰.

Poniżej zaprezentowano wyniki na temat wiedzy oraz dostępności dopalaczy w uznaniu uczniów z terenu gminy Stronie Śląskie.

Badając dość nowe zjawisko używania dopalaczy uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź, czy kiedykolwiek mieli z nimi styczność. 5,26%, tj. 6 osób, potwierdziło kontakt z dopalaczami. Pozostałych 108 ankietowanych tj. 94,74% odpowiedziało, że nigdy nie zażywali tego typu substancji psychoaktywnych.

Wykres 56. Czy używałeś/ęś kiedykolwiek dopalaczy?

Gdy zapytano o okoliczności i miejsca w jakich zostały użyte po raz pierwszy dopalacze, pojawiały się odpowiedzi, że miało to miejsce głównie w w szkole, dyskotecie lub

¹⁸ Gajos-Kaniewska, D, NIK: *Polska przegrywa walkę z dopalaczami*, 2017, <https://www.rp.pl/Zdrowie/306039953-NIK-Polska-przegrywa-walke-z-dopalaczami.html>

¹⁹ <https://www.newsweek.pl/polska/dopalacze-w-polsce-narkotyki-syntetyczne-konopie-uzaleznienie/e7pnhp8>

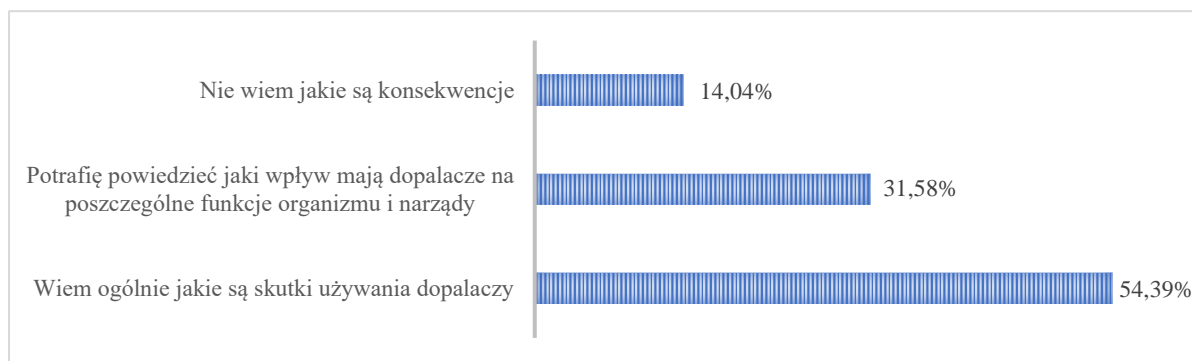
²⁰ Sierosławski, J, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015r.*, <http://www.parpa.pl/images/file/Raport%20ESPAD%202015.pdf>

na wagarach. Nigdy w domu. Sprzyjały temu zdarzeniu również wakacje, a użyte zostały najczęściej z ciekawości i w sytuacjach, gdy doznawali silnych emocji.

Następnie gdy zapytano ankietowanych, czy znają w swoim środowisku osoby zażywające dopalacze pojawiło się 13,16% odpowiedzi potwierdzających takie znajomości. Pozostałe 86,84% respondentów przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto 30,70% uczniów zadeklarowało, że nie posiada wiedzy na temat tego gdzie i od kogo można kupić dopalacze, a 57,02% stwierdziło, że nie wie gdyż się tym nie interesuje. Pozostałe 12,28% badanych przyznało natomiast, że wie gdzie można dokonać zakupu tego rodzaju środków psychoaktywnych.

Gdy zapytano o konsekwencje zdrowotne stosowania dopalaczy, 54,39% uczniów zadeklarowało, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków ich zażywania. 31,58% stwierdziło, że potrafi powiedzieć jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy. Pozostałe 14,04% stanowili uczniowie, którzy przyznali się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wykres 57. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?

CZEŚĆ V

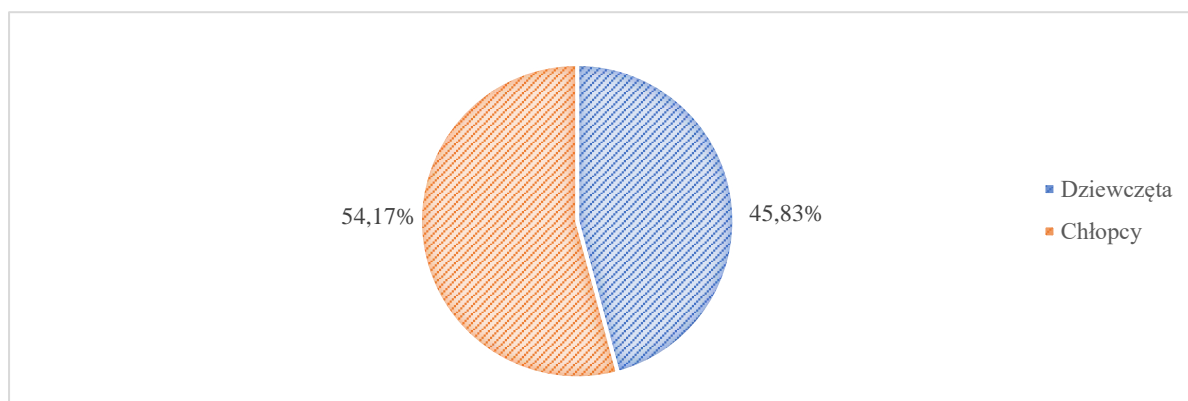
Analiza ankiet przeprowadzonych w szkołach ponadpodstawowych w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Cel badań

- 1) częstotliwość spożywania napojów alkoholowych przez młodzież w szkołach ponadpodstawowych ze szczegółową analizą na częstotliwość spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) postawy uczniów wobec substancji psychoaktywnych;
- 3) częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 18 uczniów w przedziale wiekowym 15-16 lat z terenu gminy Stronie Śląskie, w tym 10 dziewcząt oraz 8 chłopców.

Wykres 58. Podział uczniów ze względu na płeć.

Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach wywodzi się z idei współpracy, powstałej wśród badaczy skupionych wokół Rady Europy zajmujących się tematyką używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną. Badania prowadzone są co cztery lata, korzystając przy tym z tych samych wystandaryzowanych technik.

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego wiosną 2019 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 5 939 ankiet wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 2 814 uczniów w wieku 15 i 16 lat²¹.

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 80,00% uczniów w wieku 15 i 16 lat.

Na początku naszego badania pojawiły się pytania dotyczące kontaktu badanych z alkoholem. Wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat z terenu gminy Stronie Śląskie, 77,78% odpowiedziało, że ma za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		Stronie Śląskie	Polska
15 i 16 lat	tak	77,78% - 14 osób	80,00%
	nie	22,22% - 4 osoby	20,00%

Tabela 13. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Do spożywania alkoholu w czasie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się 78,57% ankietowanych, a 57,14% podało, że pili alkohol w czasie 30 dni przed badaniem. Szczegółowy rozkład odpowiedzi znajduje się poniżej.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n=14	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	21,43% - 3 osoby	42,86% - 6 osób
1-2 razy	21,43% - 3 osoby	35,71% - 5 osób
3-5 razy	21,43% - 3 osoby	21,43% - 3-osoby
6-9 razy	0,00%	0,00%
10-19 razy	7,14% - 1 osoba	0,00%
20 razy lub więcej	28,57% - 4 osoby	0,00%

Tabela 14. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

²¹Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019r.*, Warszawa 2019

Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich...?	Stronie Śląskie	Polska
12 miesięcy przed badaniem	78,57% - 11 osób	67,9%
30 dni przed badaniem	57,14% - 8 osób	46,7%
kiedykolwiek w życiu	77,78% - 14 osób	80,0%

Tabela 15. Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich?

Następnie chcieliśmy sprawdzić częstotliwość sięgania przez badanych po inne napoje alkoholowe, takie jak piwo, wino, wódka, cydr oraz alkopop.

Uczniowie mający już za sobą inicjację alkoholową, na pytanie, jak dużą ilość piwa wypili podczas ostatniej okazji do picia alkoholu, udzielili następujących odpowiedzi.

Wśród respondentów 14,29% nigdy nie pije piwa, z kolei 7,14% wskazało, że ostatnim razem wybrało inny alkohol. Najwięcej osób, 35,71% pije piwo w ilościach poniżej 0,5litra. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję piwa	14,29% - 2 osoby	29,3%
ostatnim razem nie piłam/em piwa (piłem inny alkohol)	7,14% - 1 osoba	15,4%
poniżej 0,5 litra	35,71% - 5 osób	22,5%
od 0,5 do 1 litra	21,43% - 3 osoby	25,3%
powyżej 1 litra do 2 litrów	21,43% - 3 osoby	4,1%
powyżej 2 litrów	0,00%	3,4%

Tabela 16. Jak dużą ilość piwa wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy, jaką ilość wina wypili pijący ankietowani podczas ostatniej okazji do picia alkoholu, dowiedzieliśmy się, iż większość osób w ogóle nie pije wina bądź ostatnim razem wybrali inny alkohol. Taką odpowiedź wskazało łącznie 57,14% badanych. Wśród tych, którzy przyznali się do picia wina, najczęściej wybierana odpowiedź dotyczyła ilości od 0,2 do 0,4 litra (14,29%) i była tożsama z ilością wypijanego wina powyżej 0,7 litra. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję wina	35,71% - 5 osób	44,2%
ostatnim razem nie piłam/em wina (piłem inny alkohol)	21,43% - 3 osoby	29,3%
poniżej 0,2 litra	7,14% - 1 osoba	16,0%
od 0,2 do 0,4 litra	14,29% - 2 osoby	5,9%
powyżej 0,4 do 0,74 litra	7,14% - 1 osoba	2,1%
powyżej 0,75 litra	14,29% - 2 osoby	2,4%

Tabela 17. Jaką ilość wina wypiałś/eś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Pytając o częstotliwość picia wódki podczas ostatniej okazji do spożywania alkoholu, dowiedzieliśmy się, iż 35,71% uczniów nie spożywa wódki, a 21,43% ostatnim razem wybrało inny alkohol. Wśród badanych najczęściej wybieraną ilością było 240 ml spożywanej wódki.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję wódki	35,71% - 5 osób	45,8%
ostatnim razem nie piłam/em wódki (piłem inny alkohol)	21,43% - 3 osoby	20,7%
poniżej 80 ml	0,00%	9,8%
powyżej 80 ml do 150 ml	0,00%	6,9%
powyżej 150 ml do 240 ml	14,29% - 2 osoby	7,5%
powyżej 240 ml	28,57% - 4 osoby	9,5%

Tabela 18. Jaką ilość wódki wypiałś/eś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Pytając respondentów o to, jak dużą ilość cydru wypili podczas ostatniej okazji do picia alkoholu dowiedzieliśmy się, iż zdecydowana większość badanych uczniów nigdy nie pije cydru. Taką odpowiedź wybrało 92,86%. Pozostałe 7,14% ostatnio wybrało inny alkohol.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję cydru	92,86% - 13	75,3%
ostatnim razem nie piłam/em cydru (piłem inny alkohol)	7,14% - 1	17,6%
poniżej 0,5 litra	0,00%	3,8%
od 0,5 do 1 litra	0,00%	2,2%
powyżej 1 litra do 2 litrów	0,00%	0,3%
powyżej 2 litrów	0,00%	0,7%

Tabela 19. Jak dużą ilość cydru wypijaś/eś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy o picie alkopopu podczas ostatniej okazji do spożywania alkoholu, 57,14% badanych uczniów odpowiedziało, że w ogóle nie piją tego rodzaju trunków. Wśród tych, którzy przyznali się do picia alkopopu, najczęściej wybierana odpowiedź dotyczyła ilości od 0,5 do 1 litra (21,43%).

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 15 i 16 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję alkopopu	57,14% - 8 osób	82,06%
ostatnim razem nie piłam/em alkopopu (piłem inny alkohol)	0,00%	12,9%
poniżej 0,5 litra	7,14% - 1 osoba	2,1%
od 0,5 do 1 litra	21,43% - 3 osoby	1,4%
powyżej 1 litra do 2 litrów	7,14% - 1 osoba	0,4%
powyżej 2 litrów	7,14% - 1 osoba	0,5%

Tabela 20. Jak dużą ilość alkopopu wypijaś/eś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy kiedykolwiek zdarzyło im się upić napojem alkoholowym. I tak 64,29% z nich odpowiedziało, że taka sytuacja nigdy nie miała miejsca. Pozostałe 35,71% tj. pięciu badanych uczniów przyznało, że zdarzyło im się doprowadzić do upicia. Niepokojącym jest, że jedna osoba przyznała się do upicia 20 razy lub więcej w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Może to świadczyć o codziennym upijaniu się tego ucznia.

Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	n=14
nie, nigdy	64,29% - 9 osób
kiedykolwiek w życiu; w tym:	35,71% - 5 osób

w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	100,00% - 5 osób
w ciągu 30 dni przed badaniem	80,00% - 4 osoby

Tabela 21. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym...?	n=5	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	0,00%	20,00% - 1 osoba
1-2 razy	60,00% - 3 osoba	60,00% - 3 osoby
3-5 razy	20,00% 1 osoba	0,00%
6-9 razy	0,00%	0,00%
10-19 razy	20,00% - 1 osoba	0,00%
20 razy lub więcej	0,00%	20,00% - 1 osoba

Tabela 22. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy zdarzyło im się tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Dwie osoby potwierdziły, że miało to miejsce w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, natomiast jedna osoba przyznała, że zdarzyło się to w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem? n=5	
Nie, nigdy	60,00% - 3 osoby
Tak:	40,00% - 2 osoby
w ciągu ostatnich 12 miesięcy	100,00% - 2 osoby
w ciągu ostatnich 30 dni	50,00% - 1 osoba

Tabela 23. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

O upiciu się można mówić, gdy nasilenie nietrzeźwości osiągnie na skali 7 punktów bądź więcej. Średnia dla uczniów 15-16 letnich zamieszkujących gminę Stronie Śląskie wynosi 7,8.

Sięganie po napoje alkoholowe oraz rozmiary picia zależne są, przynajmniej w pewnym stopniu, od postaw i oczekiwań wobec alkoholu. Następne pytanie dotyczyło więc oceny prawdopodobieństwa wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu i zostało skierowane do ogółu badanych.

Jak się okazało łącznie 44,44% badanych uczniów ma świadomość tego, iż alkohol ma szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka. Często skłaniają się ku stwierdzeniu, że spożycie

alkoholu może być pomocne w zapomnieniu o swoich problemach, sprzyja poczuciu szczęśliwości oraz nawiązywaniu kontaktów towarzyskich. Za prawdopodobne uznali również, iż alkohol sprawi, że poczują się odprężeni i będą się świetnie bawić. Wśród konsekwencji nieprawdopodobnych ankietowani najczęściej wskazywali na doprowadzenie się do uzależnienia, zrobienie czegoś czego będą żałować oraz kłopoty z Policją.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu?	Bardzo prawdopodobne	Prawdopodobne	Nie wiem	Mało prawdopodobne	Nieprawdopodobne
Poczuję się odprężony/a	5,56%	33,33%	27,78%	11,11%	22,22%
Będę miał/a kłopoty z Policją	5,56%	5,56%	44,44%	16,67%	27,78%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	22,22%	22,22%	27,78%	11,11%	16,67%
Poczuję się szczęśliwy/a	27,78%	16,67%	27,78%	11,11%	16,67%
Zapomnę o swoich problemach	27,78%	5,56%	33,33%	11,11%	22,22%
Nie będę w stanie przestać pić	5,56%	5,56%	33,33%	16,67%	38,89%
Będę miał/a kaca	5,56%	27,78%	27,78%	16,67%	22,22%
Będę bardziej przyjazny/a i towarzyski/a	11,11%	16,67%	44,44%	16,67%	11,11%
Zrobię coś czego będę żałował/a	0,00%	27,78%	38,89%	5,56%	27,78%
Będę się świetnie bawił/a	27,78%	33,33%	27,78%	0,00%	11,11%
Zrobi mi się niedobrze	5,56%	22,22%	44,44%	11,11%	16,67%

Tabela 24. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.

Zapytano także uczniów na temat dostępności alkoholu oraz postaw sprzedawców wobec prób zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie. Zapytaliśmy więc uczniów czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy próbowali nabyć alkohol oraz z jakimi postawami sprzedawców się spotkali. Z badań wynika, iż młode osoby najczęściej podejmowały próby zakupu piwa oraz wódki. W większości przypadków zakupu napojów alkoholowych spotkali się z odmową sprzedawcy alkoholu ze względu na ich wiek.

Narkotyki i dopalacze

Gdy zapytaliśmy badanych uczniów w wieku 15 i 16 lat, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, większość zaprzeczyła (77,78%), jednak 4 osoby potwierdziły takie zdarzenie (22,22%).

Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, 75,00% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Dość liczne okazały się również deklaracje dotyczące używania amfetaminy. Pozostałe dane przedstawia tabela poniżej.

Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	75,00% - 3 osoby
substancje wziewne	25,00% - 1 osoba
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	25,00% - 1 osoba
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	0,00%
amfetamina	75,00% - 3 osoby
metamfetamina	0,00%
LSD lub inne halucynogeny	25,00% - 1 osoba
crack	25,00% - 1 osoba
kokaina	0,00%
relewin	0,00%
heroina	0,00%
ecstasy	0,00%
grzyby halucynogenne	25,00% - 1 osoba
GHB	0,00%
narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	0,00%
alkohol razem z tabletkami	25,00% - 1 osoba
sterydy anaboliczne	0,00%
polska heroina (kompot)	0,00%

Tabela 25. Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś podanych substancji psychoaktywnych?

Jeśli chodzi o zażywanie substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie, 25,00% badanych osób zadeklarowało, że w ciągu 12 miesięcy przed badaniem nie miało kontaktu z żadnymi narkotykami. Pozostali badani potwierdzili używanie różnych narkotyków w ciągu ostatniego roku i najczęściej była to marihuana lub haszysz, a następnie amfetamina.

Co więcej, 50,00% badanych uczniów potwierdziło najczęściej kontakt z marihuaną również w ciągu ostatnich 30 dni, co może świadczyć o ich regularnym używaniu.

Czy używałeś/eś poniższych substancji psychoaktywnych...?	n= 4	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
marihuana lub haszysz	75,00% - 3 osoby	50,00% - 2 osoby
substancje wziewne	0,00%	0,00%
ecstasy	0,00%	0,00%
amfetamina	50,00% - 2 osoby	0,00%
metamfetamina	0,00%	0,00%
kokaina	0,00%	0,00%
crack	25,00% - 1 osoba	0,00%
nie używałam/em żadnej z tych substancji	25,00% - 1 osoba	50,00% - 2 osoby

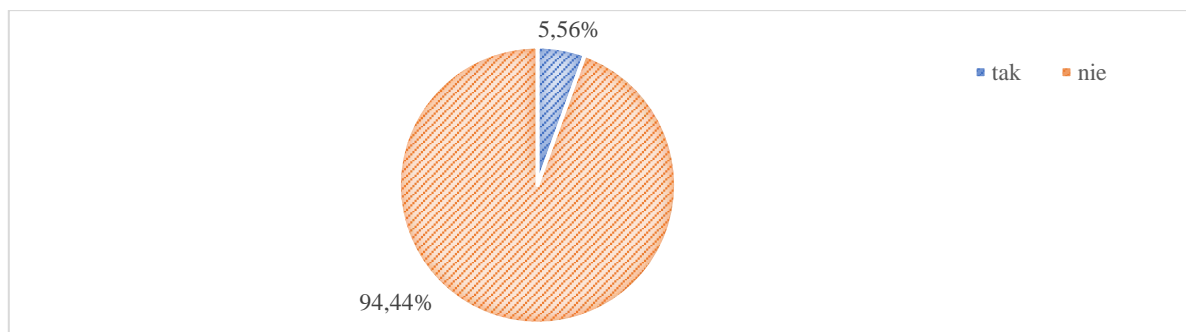
Tabela 26. Czy używałeś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat, którzy przyznali się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadali również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, badani najczęściej używali marihuany i amfetaminy. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	n= 4
marihuana lub haszysz: nie używałam/em	25,00% - 1 osoba
6- 9 razy	50,00% - 2 osoby
40 razy lub więcej	25,00% - 1 osoba
substancje wziewne: nie używałam/em	75,00% - 3 osoby
40 i więcej razy	25,00% - 1 osoba
ecstasy: nie używałam/em	100,00% - 4 osoby
amfetamina: nie używałam/em	25,00% - 1 osoba
1-2 razy	25,00% - 1 osoba
3-5 razy	50,00% - 2 osoby
metamfetamina: nie używałam/em	100,00% - 4 osoby
kokaina: nie używałam/em	100,00% - 4 osoby
crack: nie używałam/em	75,00% - 3 osoby
3-5 razy	25,00% - 1 osoba

Tabela 27. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?

W dalszej części badania dowiedzieliśmy się, że zdecydowana większość badanych uczniów w wieku 15 i 16 lat tj. 94,44% nie miała do czynienia z dopalaczami. Pozostałe 5,56% tj. 1 osoba przyznała się do kontaktu z tego typu substancjami psychoaktywnymi w postaci ziołowych mieszanek do palenia, proszku bądź tabletek w czasie 12 miesięcy przed badaniem.

Wykres 59. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś dopalacze?

Dostępność substancji psychoaktywnych

Badając dostępność poszczególnych środków psychoaktywnych na podstawie opinii badanych dowiedzieliśmy, iż substancjami postrzeganymi jako najbardziej niemożliwe do zdobycia są różnego rodzaju narkotyki. Analizując szczegółowe dane można również wnioskować, iż z reguły badani nie interesują się kupnem narkotyków, gdyż większość z nich miała problem z oceną ich dostępności. Wśród substancji bardzo łatwych do zdobycia zostały wskazane papierosy i piwo, a kolejno wino i wódka.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Niemożliwe	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	5,56%	0,00%	0,00%	27,78%	44,44%	22,22%
piwo	5,56%	5,56%	0,00%	33,33%	33,33%	22,22%
cydr	22,22%	0,00%	0,00%	16,67%	11,11%	50,00%
alcopops	22,22%	0,00%	0,00%	11,11%	16,67%	50,00%
wino	5,56%	0,00%	5,56%	16,67%	27,78%	44,44%
wódka	16,67%	5,56%	0,00%	22,22%	27,78%	27,78%
marihuana lub haszysz	22,22%	0,00%	5,56%	22,22%	0,00%	50,00%
amfetamina	27,78%	5,56%	11,11%	5,56%	0,00%	50,00%

metamfetamina	33,33%	0,00%	11,11%	5,56%	0,00%	50,00%
leki uspokajające lub nasenne	16,67%	5,56%	11,11%	16,67%	16,67%	33,33%
ecstasy	33,33%	0,00%	11,11%	5,56%	0,00%	50,00%
kokaina	33,33%	5,56%	11,11%	0,00%	0,00%	50,00%
crack	33,33%	0,00%	5,56%	11,11%	0,00%	50,00%
heroina	33,33%	5,56%	11,11%	0,00%	0,00%	50,00%
dopalacze	33,33%	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%	55,56%

Tabela 28. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?

Podsumowując wyniki otrzymane w powyższym rozdziale, dowiadujemy się, że 77,78% uczniów w wieku 15 i 16 lat z terenu gminy Stronie Śląskie miało już kontakt z alkoholem. Co więcej, 78,57% z nich przyznało się do jego spożywania w czasie 12 miesięcy przed badaniem, a 57,14% piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni.

Z uzyskanych w trakcie badania danych wynika, iż piwo i wódka są najczęściej spożywanym alkoholem wśród badanej młodzieży. Cydr, wino oraz alkopop to alkohole, które nie są preferowane przez uczniów.

Średnia świadcząca o nasileniu nietrzeźwości dla uczniów w wieku 15 i 16 lat z terenu gminy Stronie Śląskie wyniosła 7,8.

Do zażywania substancji psychoaktywnych, takich jak leki czy narkotyki, przyznało się 22,22% tj. 4 badanych uczniów. Jedna badana osoba przyznała się do stosowania dopalaczy. Jeśli chodzi o dostępność substancji psychoaktywnych, ankietowani jako wręcz niemożliwe do zdobycia wymieniają wszelkiego rodzaju narkotyki. Stwierdzając natomiast, że bardzo łatwy jest dostęp do papierosów i piwa.

CZEŚĆ VI

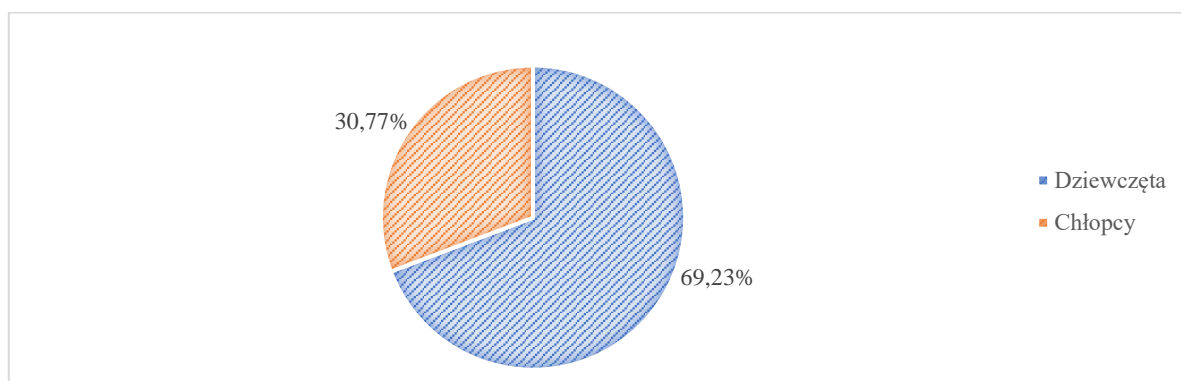
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkoły ponadpodstawowej w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Cel badania

- 1) częstotliwość spożywania napojów alkoholowych przez uczniów w wieku 17 i 18 lat ze szczególną analizą częstotliwości spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) częstotliwość zażywania narkotyków, dopalaczy;
- 3) dostępność substancji psychoaktywnych.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 13 uczniów w wieku 17 i 18 lat z terenu gminy Stronie Śląskie; w tym 9 dziewcząt oraz 4 chłopców.

Wykres 60. Podaj swoją płeć.

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego wiosną 2019 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 6 495 ankiet wśród uczniów w wieku 17 i 18 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 3 089 uczniów w wieku 17 i 18 lat²².

²² Tamże.

Napoje alkoholowe

Na początku ankietyzacji zapytaliśmy więc uczniów w wieku 17 i 18 lat z terenu gminy Stronie Śląskie o to czy kiedykolwiek pili alkohol. Spośród ankietowanych 92,31% odpowiedziało, że ma już za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		Stronie Śląskie	Polska
Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	tak	92,31% - 12 osób	92,8%
	nie	7,69% - 1 osoba	7,2%

Tabela 29. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Do spożywania alkoholu w czasie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się łącznie 92,31% ankietowanych, a 66,67% podało czas 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o tym, iż osoby te spożywają alkohol regularnie.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Czy piłaś/eś alkohol...?	Stronie Śląskie	Polska
kiedykolwiek w życiu	92,31% - 12 osób	92,80%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	100,00% - 12 osób	92,70%
w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	66,67% - 8 osób	82,30%

Tabela 30. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.

Chcieliśmy również dowiedzieć się z jaką częstotliwością uczniowie sięgali po alkohol w ostatnim czasie. Wśród tych, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy 33,33% przyznało się do picia 20 razy lub więcej. Należy zwrócić uwagę, iż jedna osoba przyznała, że miało to miejsce więcej niż 20 razy w ciągu ostatnich 30 dni, co może świadczyć o codziennym spożywaniu przez nią alkoholu. Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n=12	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	0,00%	33,33% - 4 osoby
1-2 razy	16,67% - 2 osoby	41,67% - 5 osób
3-5 razy	41,67% - 5 osób	8,33% - 1 osoba
6-9 razy	8,33% - 1 osoba	0,00%
10-19 razy	0,00%	8,33% - 1 osoba
20 razy lub więcej	33,33% - 4 osoby	8,33% - 1 osoba

Tabela 31. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?

Dalsza część badań dotyczyła preferencji młodzieży w stosunku do wybranych napojów alkoholowych. Zapytaliśmy więc respondentów mających już za sobą inicjację alkoholową o to jaki rodzaj alkoholu, a także w jakiej ilości spożywali podczas ostatniej okazji picia.

W wyniku badania dowiedzieliśmy się, że piwo jest alkoholem dość chętnie spożywanym w grupie badanych. Największy odsetek stanowiły odpowiedzi wskazujące na ilość od 0,5 litra do 1 litra. Podczas ostatniej okazji do spożywania alkoholu jedna osoba wypiała powyżej 2 litrów piwa. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję piwa	16,67% - 2 osoby	12,7%
ostatnim razem nie piłam/em piwa	16,67% - 2 osoby	17,9%
poniżej 0,5 litra	16,67% - 2 osoby	18,2%
od 0,5 do 1 litra	41,67% - 5 osób	37,8%
powyżej 1 litra do 2 litrów	0,00%	8,3%
powyżej 2 litrów	8,33% - 1 osoba	5,2%

Tabela 32. Jak dużą ilość piwa wypiełeś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy, o ilość spożywanego wina podczas ostatniej okazji picia alkoholu, dowiedzieliśmy się, iż większość badanych uczniów w ogóle nie piła wina. Tak odpowiedziało 41,67% ankietowanych. Wśród osób pijących wino, największy odsetek stanowiły odpowiedzi wskazujące na ilość poniżej 0,2 litra do 0,4 litra.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję wina	16,67% - 2 osoby	22,7%
ostatnim razem nie piłam/em wina	41,67% - 5 osób	43,2%
poniżej 0,2 litra	16,67% - 2 osoby	17,0%
od 0,2 do 0,4 litra	16,67% - 2 osoby	8,9%
powyżej 0,4 do 0,74 litra	0,00%	3,8%
powyżej 0,75 litra	8,33% - 1 osoba	4,4%

Tabela 33. Jaką ilość wina wypiełeś/ę podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

W drodze badania okazało się również, że wódka jest kolejnym z alkoholi chętnie spożywanym przez młodzież. Pytając o jej spożycie podczas ostatniej okazji picia alkoholu, 8,33% badanych wskazało na ilość powyżej 80 ml do 150 ml, co pokrywa się z kolejną ilością,

tj. powyżej 150 ml do 240 ml. W ilości powyżej 240 ml wódkę piło 50,00% badanych nastolatków (6 osób). Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję wódki	33,33% - 4 osoby	20,6%
ostatnim razem nie piłam/em wódki	0,00%	31,7%
poniżej 80 ml	0,00%	7,6%
powyżej 80 ml do 150 ml	8,33% - 1 osoba	8,8%
powyżej 150 ml do 240 ml	8,33% - 1 osoba	9,4%
powyżej 240 ml	50,00% - 6 osób	22,0%

Tabela 34. Jaką ilość wódki wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Pytając respondentów o to, jak dużą ilość cydru wypili podczas ostatniej okazji picia alkoholu, zdecydowana większość tj. 91,67% przyznała, że w ogóle nie pije cydru. Jedna osoba przyznała się do picia cydru przy czym wskazała na ilość poniżej 0,5 litra.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję cydru	91,67% - 11 osób	55,6%
ostatnim razem nie piłam/em cydru	0,00%	36,2%
poniżej 0,5 litra	8,33% - 1 osoba	3,7%
od 0,5 do 1 litra	0,00%	3,3%
powyżej 1 litra do 2 litrów	0,00%	0,6%
powyżej 2 litrów	0,00%	0,6%

Tabela 35. Jak dużą ilość cydru wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy o picie alkopopu podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu, 91,67% wskazało, iż nigdy nie pije alkopopu. Jedna osoba wskazała, że taki alkohol piła w ilości poniżej 0,5 litra.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Stronie Śląskie w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat	Stronie Śląskie	Polska
nigdy nie piję alkoholu	91,67% - 11 osób	69,8%
ostatnim razem nie piłam/em alkoholu	0,00%	23,8%
poniżej 0,5 litra	8,33% - 1 osoba	2,4%
od 0,5 do 1 litra	0,00%	2,7%
powyżej 1 litra do 2 litrów	0,00%	0,6%
powyżej 2 litrów	0,00%	0,8%

Tabela 36. Jak dużą ilość alkoholu wypijał/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

W dalszej części badania respondenci zostali zapytani czy kiedykolwiek zdarzyło im się upić napojem alkoholowym. Większość badanych tj. 83,33% (10 osób) przyznało, że taka sytuacja miała miejsce. Gdy zapytaliśmy się o częstotliwość upijania się w ostatnim czasie, okazało się, że 30,00% (3 osoby) przyznało, że zdarzyło się im upić więcej niż 20 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak również jedna badana osoba potwierdziła, że zdarzyło się to 20 razy lub więcej w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o codziennym upijaniu się tej osoby.

Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	n=12
nie, nigdy	16,67% - 2 osoby
kiedykolwiek w życiu;	83,33% - 10 osób
w tym:	
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	100,00% - 10 osób
w ciągu 30 dni przed badaniem	80,00% - 8 osób

Tabela 37. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym...?	n=10	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	00,00%	43,48% - 10 osób
1-2 razy	40,00% - 4 osoby	47,83% - 11 osób
3-5 razy	10,00% - 1 osoba	4,35% - 1 osoba
6-9 razy	10,00% - 1 osoba	0,00%
10-19 razy	10,00% - 1 osoba	0,00%
20 razy lub więcej	30,00% - 3 osoby	4,35% - 1 osoba

Tabela 38. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Osoby, które potwierdziły, że zdarzyło się im upić napojem alkoholowym zostały również zapytane o to czy kiedykolwiek wystąpiło tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Siedem osób, tj. 70,00% z tych osób przyznało, że taka sytuacja miała miejsce. Trzy osoby potwierdziły, że taka sytuacja miała miejsce w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	Stronie Śląskie n=10	Polska
nigdy	30,00% - 3 osoby	43,4%
kiedykolwiek w życiu; w tym:	70,00% - 7 osób	56,6%
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	85,71% - 6 osób	44,0%
w ciągu 30 dni przed badaniem	42,86% - 3 osoby	18,8%

Tabela 39. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

W trakcie badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę swojego stanu nietrzeźwości w efekcie ostatniego spożywania alkoholu przy użyciu skali, na której minimalna wartość 1 oznaczała tzw. „lekki rausz”, a maksymalna wartość 10- bardzo silne upicie. Jak się okazało średnia dla badanych uczniów zamieszkujących gminę Stronie Śląskie wyniosła 6,40.

Następne pytanie zostało skierowane do ogółu badanych i dotyczyło oceny prawdopodobieństwa wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu. Biorąc pod uwagę fakt, iż większość badanych uczniów miała już styczność z alkoholem, można wnioskować, że opinie dotyczące poszczególnych zdarzeń częściowo wynikały z własnych doświadczeń respondentów.

Jak się okazało badani w większości skłaniają się ku stwierdzeniu, że spożycie alkoholu może sprzyjać dobrej zabawie a także temu, iż będą bardziej przyjaźni i towarzyscy. Za prawdopodobne uznają również to, że poczują się odprężeni, ale jednocześnie mogą poczuć się gorzej. Następnie za mało prawdopodobne uznali, że zaszkodzi to ich zdrowiu. Za zdecydowanie nieprawdopodobne respondenci uznali doprowadzenie się do uzależnienia oraz również kłopoty z Policją.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu?	Bardzo prawdopodobne	Prawdopodobne	Nie wiem	Mało prawdopodobne	Zdecydowanie nieprawdopodobne
Poczuję się odprężony/a	38,46%	30,77%	7,69%	23,08%	0,00%
Będę miał/a kłopoty z Policją	0,00%	0,00%	30,77%	23,08%	46,15%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	7,69%	38,46%	23,08%	23,08%	7,69%
Poczuję się szczęśliwy/a	30,77%	23,08%	46,15%	0,00%	0,00%
Zapomnę o swoich problemach	30,77%	23,08%	30,77%	15,38%	0,00%
Nie będę w stanie przestać pić	15,38%	0,00%	15,38%	15,38%	53,85%
Będę miał/a kaca	15,38%	23,08%	15,38%	15,38%	30,77%
Będę bardziej przyjazny/a i towarzyski/a	53,85%	30,77%	15,38%	0,00%	0,00%
Zrobię coś czego będę żałował/a	30,77%	23,08%	23,08%	15,38%	7,69%
Będę się świetnie bawił/a	53,85%	23,08%	15,38%	7,69%	0,00%
Zrobi mi się niedobrze	0,00%	46,15%	23,08%	23,08%	7,69%

Tabela 40. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.

Na koniec tej części badania chcieliśmy pozyskać informacje na temat dostępności alkoholu oraz postaw sprzedawców wobec prób zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych przez badanych. Jak się okazało średnio ponad 61,54% badanych uczniów potwierdziło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy próbowali dokonać zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych. W większości przypadków sprzedawcy nie odmawiali młodym osobom sprzedaży alkoholu.

Narkotyki i dopalacze

Gdy zapytaliśmy badanych uczniów w wieku 17 i 18 lat, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, 38,46%, tj. 5 osób, odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 61,54%, tj. 8 osób, zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce.

Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, 100,00% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Po nich przeważały deklaracje dotyczące używania substancji wziewnych i leków przeciwbólowych w nadmiernej ilości. Szczegółowe dane przedstawia tabela.

Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	100,00% - 5 osób
substancje wziewne	60,00% - 3 osoby
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	40,00% - 2 osoby
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	60,00% - 3 osoby
amfetamina	0,00%
metamfetamina	0,00%
LSD lub inne halucynogeny	40,00% - 2 osoby
crack	0,00%
kokaina	0,00%
relewin	0,00%
heroina	0,00%
ecstasy	40,00% - 2 osoby
grzyby halucynogenne	20,00% - 1 osoba
GHB	0,00%
narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	0,00%
alkohol razem z tabletkami	40,00% - 2 osoby
sterydy anaboliczne	0,00%
polska heroina (kompot)	20,00% - 1 osoba

Tabela 41. Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś podanych substancji psychoaktywnych?

Jeśli chodzi o zażywanie substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie, 60,00% badanych osób zadeklarowało, że w ciągu 12 miesięcy przed badaniem nie miało kontaktu z żadnymi narkotykami. Pozostali badani potwierdzili używanie różnych narkotyków w ciągu ostatniego roku i były to marihuana, substancje wziewne, następnie ecstasy. Co więcej,

badani uczniowie potwierdzili kontakt z marihuaną oraz substancjami wziewnymi również w ciągu ostatnich 30 dni, co może świadczyć o ich regularnym używaniu.

Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych...?	n= 5	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
marihuana lub haszysz	40,00% - 2 osoby	40,00% - 2 osoby
substancje wziewne	40,00% - 2 osoby	60,00% - 3 osoby
ecstasy	20,00% - 1 osoba	0,00%
amfetamina	0,00%	0,00%
metamfetamina	0,00%	0,00%
kokaina	0,00%	0,00%
crack	0,00%	0,00%
nie używałam/em żadnej z tych substancji	60,00% - 3 osoby	40,00% - 2 osoby

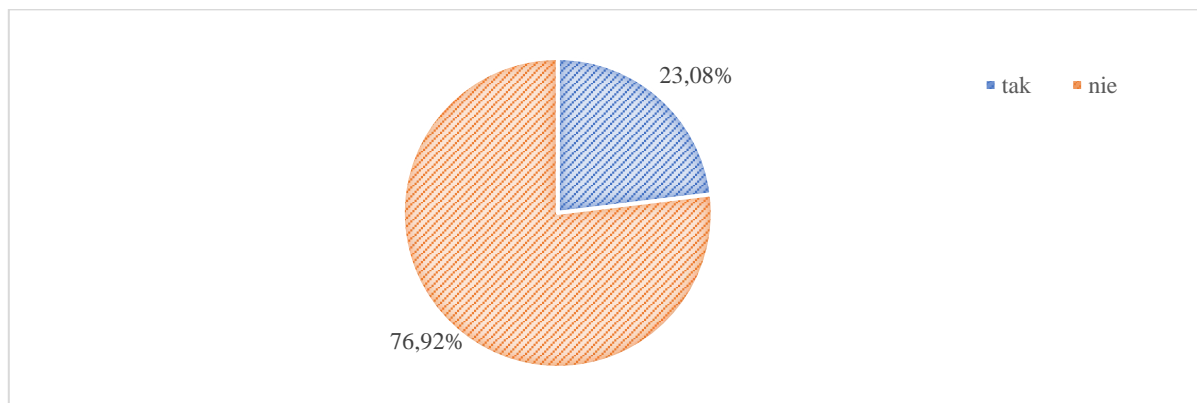
Tabela 42. Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?

Uczniowie w wieku 17 i 18 lat, którzy przyznali się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadali również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, badani najczęściej używali marihuany. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	n= 5
marihuana lub haszysz: nie używałam/em	0,00%
1-2 razy	20,00% - 1 osoba
3-5 razy	20,00% - 1 osoba
40 razy lub więcej	60,00% - 3 osoby
substancje wziewne: nie używałam/em	40,00% - 2 osoby
40 razy lub więcej	60,00% - 3 osoby
ecstasy: nie używałam/em	60,00% - 3 osoby
1-2 razy	40,00% - 2 osoby
amfetamina: nie używałam/em	100,00% - 5 osób
metamfetamina: nie używałam/em	100,00% - 5 osób
kokaina: nie używałam/em	100,00% - 5 osób
crack: nie używałam/em	100,00% - 5 osób

Tabela 43. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?

W dalszej części badania dowiedzieliśmy się, że większość badanych uczniów w wieku 17 i 18 lat, tj. 76,92%, nie miała do czynienia z dopalaczami. Pozostałe 23,08% (3 osoby) przyznało się do kontaktu z tego typu substancjami psychoaktywnymi, w tym dwie osoby do ziołowych mieszanek do palenia w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Jedna osoba potwierdziła używanie dopalaczy w ciągu ostatnich 30 dni, jednak nie określiła jaki był jego rodzaj.

Wykres 61. Czy kiedykolwiek zażywałeś/ęś dopalacze?

Dostępność substancji psychoaktywnych

Badając dostępność poszczególnych środków psychoaktywnych na podstawie opinii badanych dowiedzieliśmy, iż substancjami postrzeganymi jako najbardziej trudne do zdobycia są różnego rodzaju narkotyki. Analizując szczegółowe dane można również wnioskować, iż z reguły badani nie interesują się kupnem narkotyków, gdyż większość z nich miała problem z oceną ich dostępności. Wśród substancji bardzo łatwych do zdobycia wskazane zostały papierosy, piwo, a kolejno wino i wódka.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Nieosiągalne	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	0,00%	0,00%	0,00%	15,38%	61,54%	23,08%
piwo	0,00%	0,00%	7,69%	15,38%	53,85%	23,08%
cydr	0,00%	0,00%	7,69%	23,08%	23,08%	46,15%
alcopops	0,00%	0,00%	7,69%	15,38%	15,38%	61,54%
wino	0,00%	7,69%	7,69%	7,69%	53,85%	23,08%
wódka	7,69%	0,00%	7,69%	7,69%	53,85%	23,08%
marihuana lub haszysz	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	30,77%	38,46%
amfetamina	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	15,38%	53,85%

metamfetamina	15,38%	0,00%	0,00%	7,69%	23,08%	53,85%
leki uspokajające lub nasenne	7,69%	0,00%	0,00%	7,69%	46,15%	38,46%
ecstasy	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	0,00%	69,23%
kokaina	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	7,69%	61,54%
crack	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	0,00%	69,23%
heroina	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	0,00%	69,23%
dopalacze	7,69%	0,00%	7,69%	15,38%	0,00%	69,23%

Tabela 44. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?

Podsumowując wyniki otrzymane w powyższym rozdziale, dowiadujemy się, że 92,31% uczniów w wieku 17 i 18 lat z terenu gminy Stronie Śląskie miało już kontakt z alkoholem. Co więcej, 100,00% z nich przyznało się do jego spożywania w czasie 12 miesięcy przed badaniem, a 66,67% piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni.

Z uzyskanych w trakcie badania danych wynika, iż piwo i wódka są najczęściej spożywanym alkoholem wśród badanej młodzieży. Cydr, wino oraz alkopop to alkohole, które nie są preferowane przez uczniów.

Średnia świadcząca o nasileniu nietrzeźwości dla uczniów w wieku 17 i 18 lat z terenu gminy Stronie Śląskie wyniosła 6.4.

Spośród badanych 61,54% nigdy nie zażywała substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i leków. Do zażywania tego typu substancji przyznało się 5 osób i najczęściej była to marihuana i haszysz. Trzy osoby przyznały się do kontaktu z dopalaczami w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

Jeśli chodzi o dostępność substancji psychoaktywnych, zatrważające jest to, że ankietowani wcale nie wymieniają - i to żadnego rodzaju narkotyków - jako bardzo trudne do zdobycia. Mało tego, dominują odpowiedzi, że kupno narkotyków jest dosyć łatwe lub nawet bardzo łatwe. Stwierdzają jednocześnie, że również bardzo łatwy jest dostęp do papierosów, piwa, a kolejno do wina i wódki.

CZEŚĆ VII

Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.

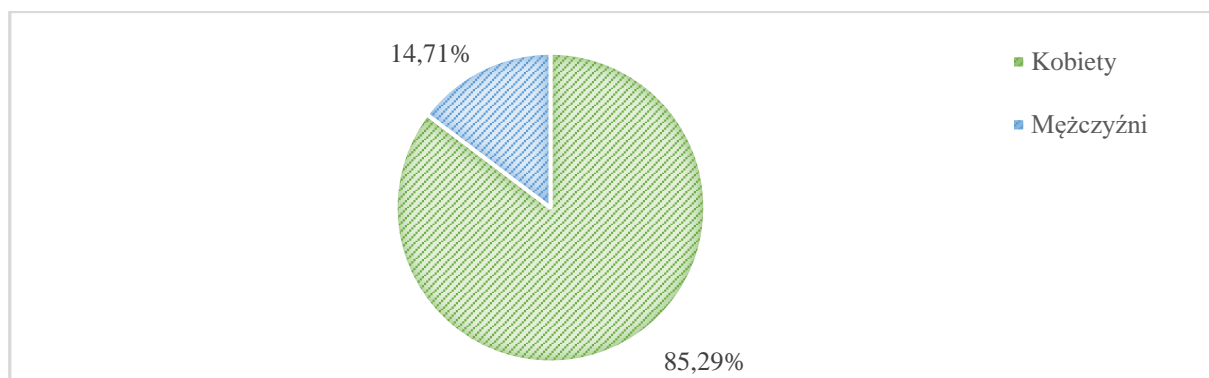
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród rodziców miał na celu analizę ich postaw dotyczących:

1. relacji rodziców z dziećmi
2. problemów związanych z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych takich jak:
 - palenie papierosów
 - picie alkoholu
 - zażywanie narkotyków i spożywanie dopalaczy

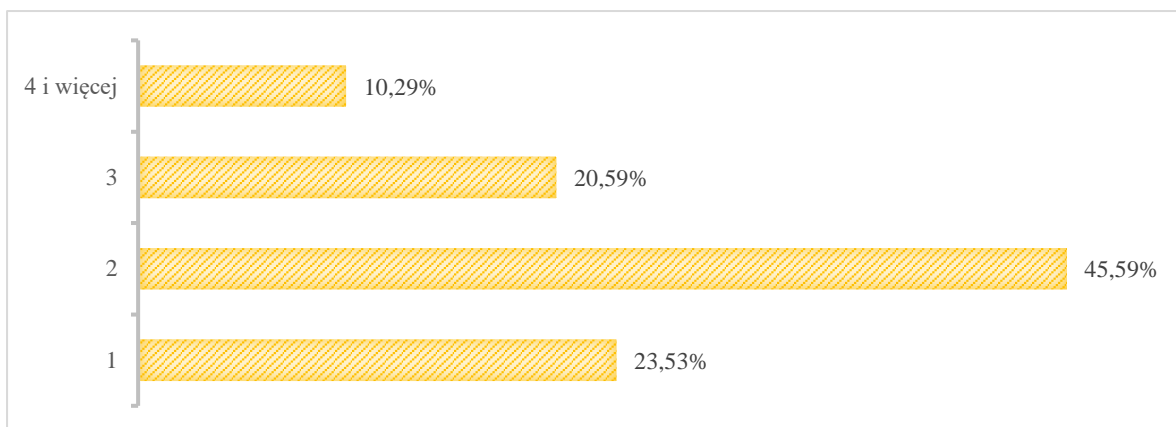
Grupa badawcza, wyniki badania

Badanie zostało przeprowadzone na grupie 68 rodziców uczniów z terenu gminy Stronie Śląskie. W badaniu wzięły udział 58 kobiet oraz 10 mężczyzn.

Wykres 62. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.

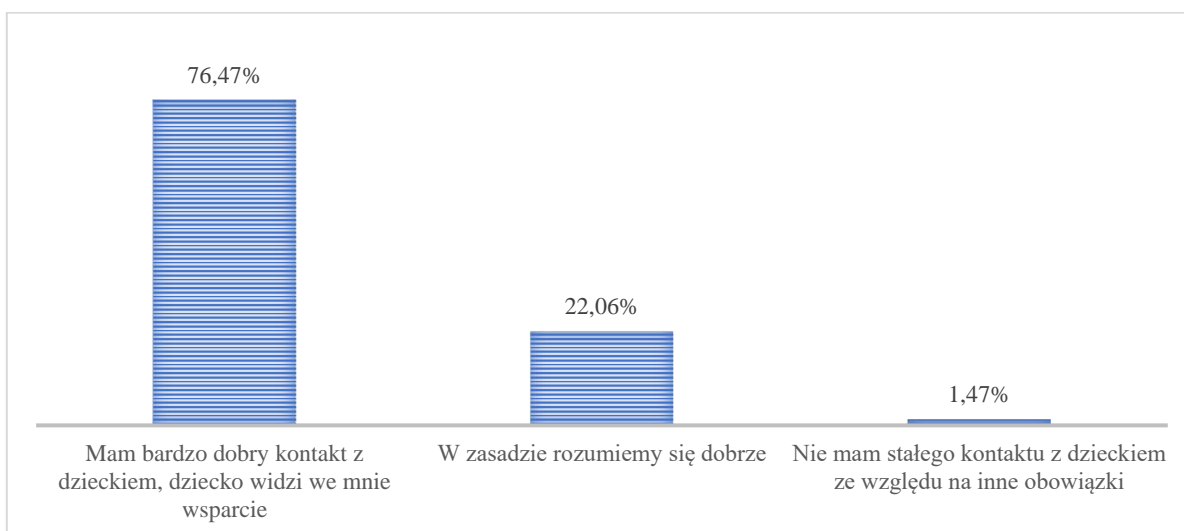
Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na liczbę posiadanych dzieci. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające dwójkę dzieci (45,59%), a kolejno osoby posiadające jedno dziecko (23,53%). Pozostałe dane zaprezentowano na wykresie poniżej.

Wykres 63. Liczba dzieci w rodzinie.

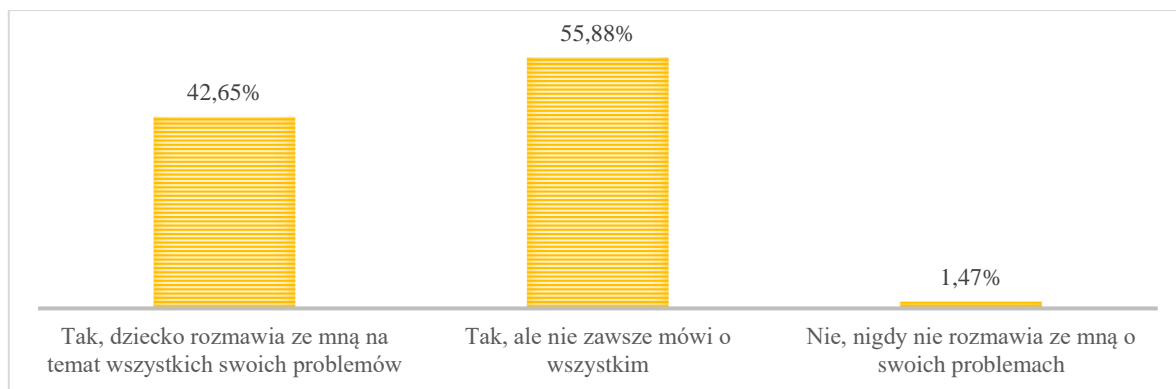
Relacje rodziców z dziećmi

Na początku zadano rodzicom pytanie o to jak oceniają swoje relacje z dziećmi. Zdecydowana większość badanych tj. 76,47% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. W zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem 22,06% rodziców. Jeden rodzic przyznał, że nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Wykres 64. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem?

Warto wspomnieć, iż zdecydowana większość rodziców przyznała, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają na temat swoich problemów. Według 42,65% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 55,88% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 1,47% przyznało natomiast, że dziecko nigdy nie podejmuje z nimi takich rozmów.

Wykres 65. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?

Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, w trakcie badania pojawiły się również pytania związane z użytkowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Na początku badania rodzice odpowiadali na pytanie, czy wiedzą w jaki sposób ich dziecko spędza wolny czas. Zdecydowana większość z nich (89,71%) oświadczyła, że ma świadomość czym zajmuje się ich dziecko w wolnym czasie. Nie potwierdziło tego 10,29% rodziców. Jednocześnie prawie wszyscy rodzice uważają, że znają kolegów i znajomych, z którymi ich dziecko spędza wolny czas. Tak odpowiedziało 98,53% ankietowanych. Tylko jeden rodzic nie jest pewny tej wiedzy.

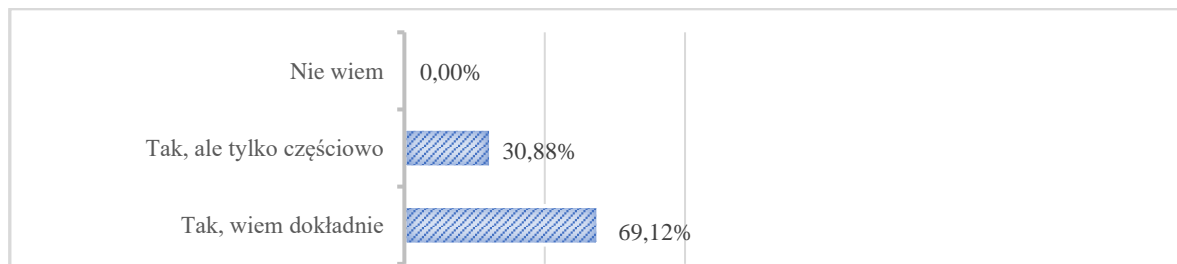
Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość tj. 95,59% zdecydowanie przyznała, że ich dziecko nie ma kontaktu z tą używką. Pozostałe 2,94% stwierdziło, że nie posiada wiedzy w tym zakresie. Jeden rodzic podejrzewa, że jego dziecko pali papierosy.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, wszyscy respondenci zaprzeczyli, żeby ich dziecku to się zdarzyło. Taką odpowiedź wskazało 100,00% badanych.

Ponadto 95,59% badanych zadeklarowało, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy, niemniej jednak 2,94% przyznało, iż nie posiada wiedzy w tym zakresie. Jeden rodzic przyznaje, że takie zdarzenie miało miejsce. Pomimo powyższych zapewnień, rodzice bardzo często rozmawiają ze swoimi dziećmi na temat tych substancji. Potwierdza to 41,18% rodziców, a 44,12% z nich również rozmawia z dziećmi, jednak raczej rzadko. Nigdy tego tematu nie podejmuje 14,71% dorosłych.

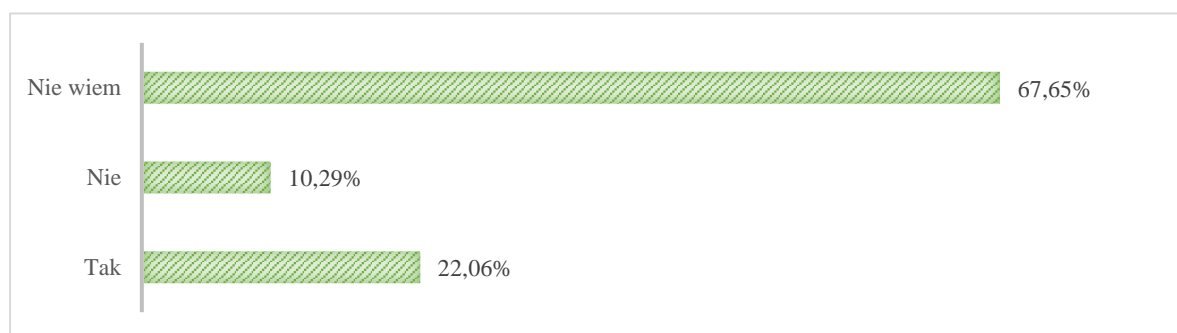
W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Stronie Śląskie o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 80,88% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 19,12% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 69,12% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Częściowo orientuje się w tym zakresie 30,88% rodziców. Nie pojawiła się żadna odpowiedź wskazująca na nieznaną tematu.

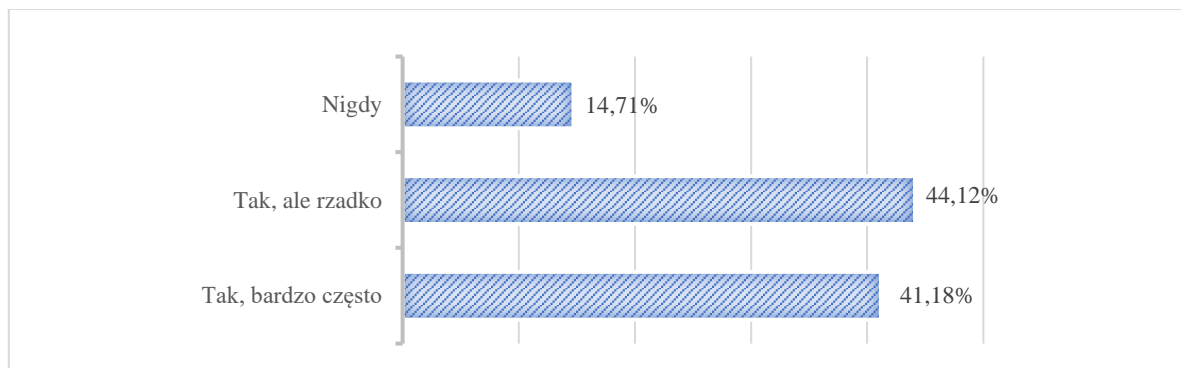
Wykres 66. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami. I tak 67,65% przyznało, że nie wiedzą, czy taki problem występuje na terenie szkoły, natomiast 10,29% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 22,06% badanych rodziców stwierdziło, że w ich opinii problem narkomanii w szkole istnieje.

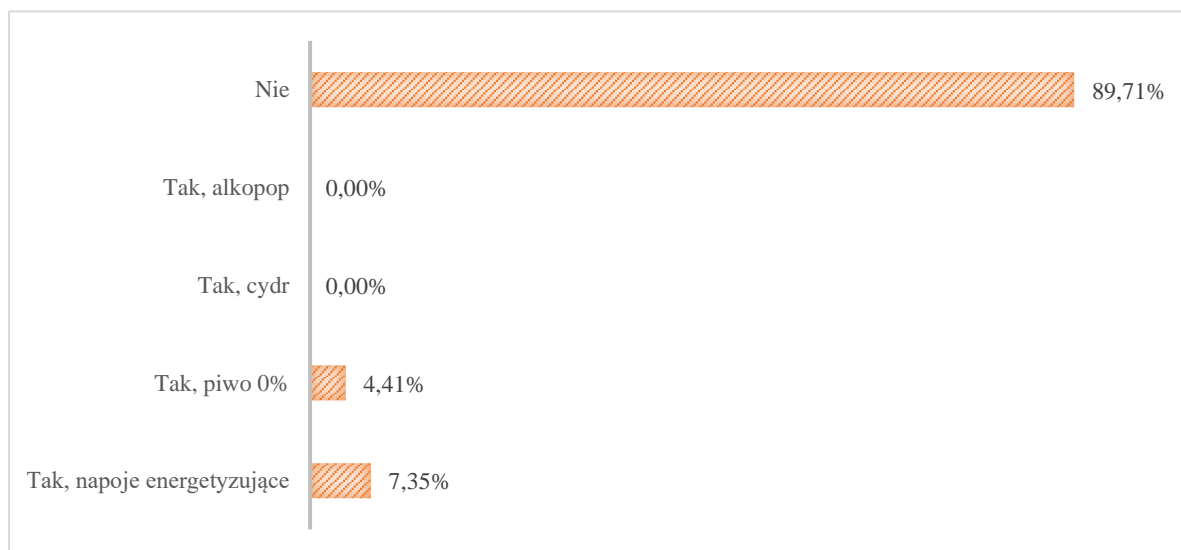
Wykres 67. Czy według Pani/Pana na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami?

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym 41,18% robi to bardzo często, a 44,12% zadeklarowało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 14,71% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Wykres 68. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?

Ważnym pytaniem dla rodziców było to, czy w ich rodzinie jest przyzwolenie, aby dzieci spożywały napoje energetyzujące. W ankiecie uwzględniono także piwo bezalkoholowe, cydr i alkopop (to kolorowe drinki w małych buteleczkach). Z wyników badań wynika, że 89,71% rodziców zabrania swoim dzieciom picia tych substancji, niezależnie od ich rodzaju. Jednak 7,35% z nich pozwala na spożywanie napojów energetyzujących, a 4,41% na picie piwa 0%. Nikt z rodziców nie godzi się na to, aby ich dziecko piło cydr czy też alkopop. Powyższe dane zawarte są w wykresie.

Wykres 69. Przyzwolenie rodziców na picie napojów energetyzujących, piwa bezalkoholowego, cydru, alkopopu.

Kolejne pytanie dotyczyło znajomości instytucji, które pomagają osobom uzależnionym. Do braku wiedzy w tym temacie przyznało się 54,41% respondentów. Pozostałe 45,59% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali na organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Takich wskazań było 73,53%. Kolejne 52,94% rodziców zwraca uwagę na potrzebę organizowania dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem (19,12%). Kilku rodziców wskazało również inne działania m.in.: spotkania młodzieży z osobami, które wyszły z uzależnienia, lekcje z asertywności oraz utworzenie swobodnego miejsca dla dzieci np. skate parku.

Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród nauczycieli miał na celu analizę ich postaw względem takich zagadnień jak problem związany z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych; w tym:

- paleniem papierosów,
- piciem alkoholu,
- używaniem narkotyków i dopalaczy.

Grupa badawcza, wyniki badania

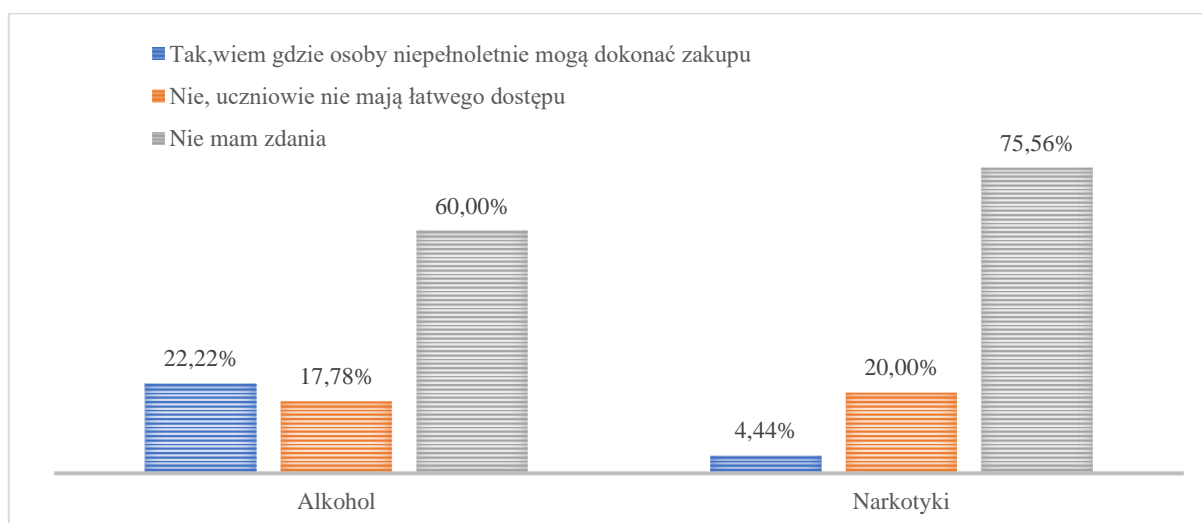
W badaniu wzięło udział 45 nauczycieli ze szkół z terenu gminy Stronie Śląskie. Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół z terenu gminy Stronie Śląskie. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony. To, że w szkole jest wielu uczniów, którzy mieli kontakt a alkoholem potwierdza aż 51,11% nauczycieli. Jeszcze więcej, bo aż 55,56% nauczycieli uważa, że w szkole jest wielu uczniów, którzy już palili papierosy. Wskaźniki te nieco maleją, szczególnie w przypadku spożywania alkoholu oraz palenia papierosów, jedynie w przypadku wskazań na kilku uczniów. Jedynie 6,67% badanych sądzi, że w ich szkole nie ma uczniów, którzy mieliby kontakt z nikotyną. Nieco wyższy wskaźnik (13,33%) dotyczy oceny inicjacji alkoholowej wśród uczniów. Przekłada się on na konkretną liczbę nauczycieli, którzy są przekonani o braku inicjacji alkoholowej wśród uczniów w ich szkole. W tym badaniu takiej oceny dokonało 6 nauczycieli.

Nieco od powyższych odchylają się dane dotyczące zjawiska używania przez uczniów narkotyków. Najwyższy wskaźnik nauczycieli, bo aż 60,00% (27 z badanych 45) uważa, że w szkole jest kilku uczniów, którzy mieli już kontakt z tym rodzajem substancji. Ponadto 13,33% z nich sądzi, że nie jest to jedynie kilku uczniów, ale wręcz jest wielu takich, którzy inicjację narkotykowa mają już za sobą. Pewność, że w ich szkole w ogóle nie ma takich uczniów, ujawnia 26,67% nauczycieli. Poniższa tabela konkretyzuje te dane.

Rodzaj substancji	Alkohol	Papierosy	Narkotyki
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	51,11%	55,56%	13,33%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	35,56%	37,78%	60,00%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	13,33%	6,67%	26,67%

Tabela 45. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

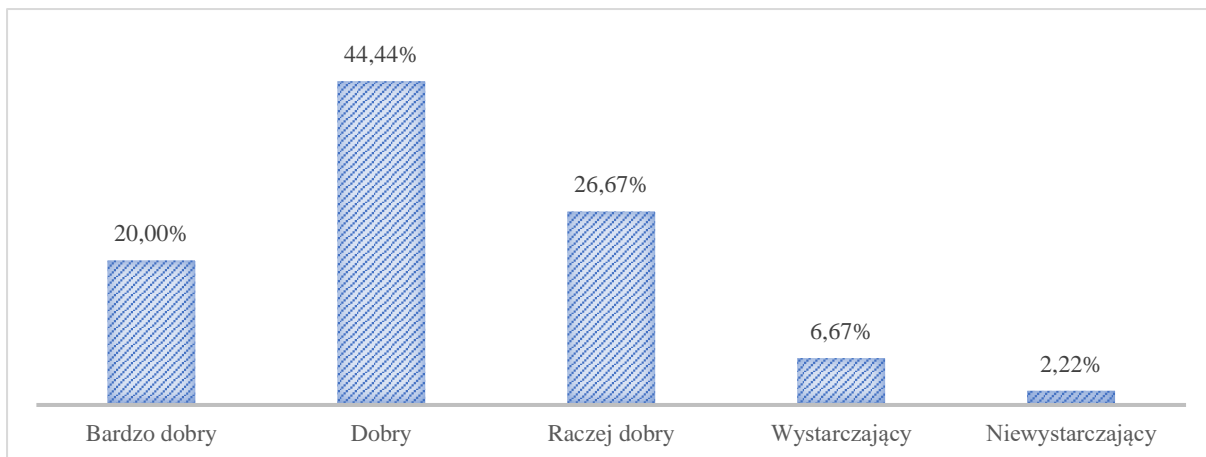
Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, 22,22% z nich uważa, że wiedzą gdzie uczniowie mogą dokonać zakupu alkoholu, ale zaledwie 4,44% wie, gdzie narkotyków. Spośród nauczycieli 17,78% jest zdania, że uczniowie nie mają łatwego dostępu do zakupu alkoholu. Jednocześnie niewielu więcej z nich, bo jedynie 20,00% podobnie twierdzi w odniesieniu do narkotyków. Zbieżność tych odpowiedzi jest dość zastanawiająca. Nasuwa się sugestia, że jednak zdecydowana większość nauczycieli nie chciała wyrazić zdania na ten temat i udzielić jednoznacznej odpowiedzi, co potwierdzone jest tym, że taką sposobność wykorzystało aż 75,56% badanych nauczycieli.

Wykres 70. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?

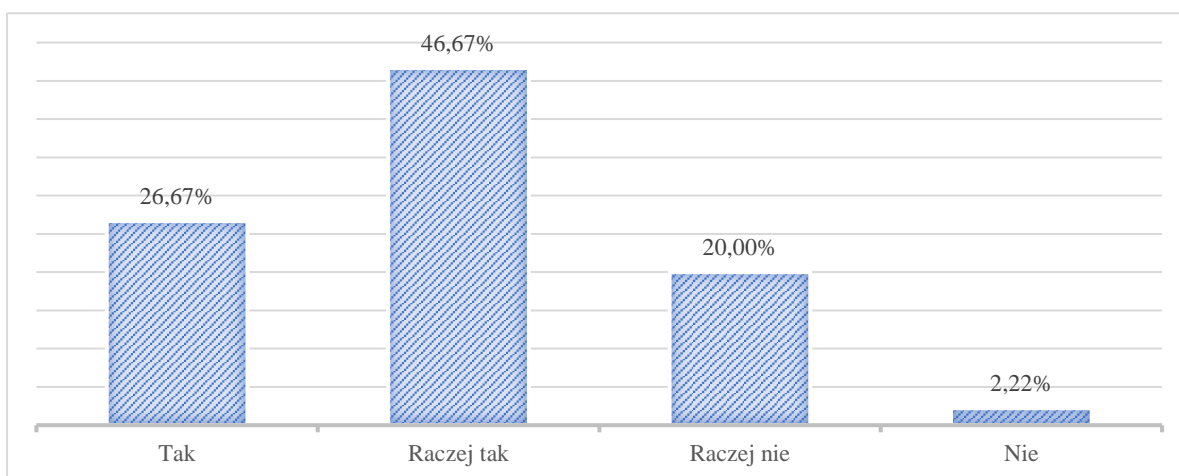
Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Niewiele ponad połowę, tj. 53,33% z nich posiada wiedzę na ten temat. Jednakże 46,67% nauczycieli nie wie czym są e-narkotyki.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego (44,44%).

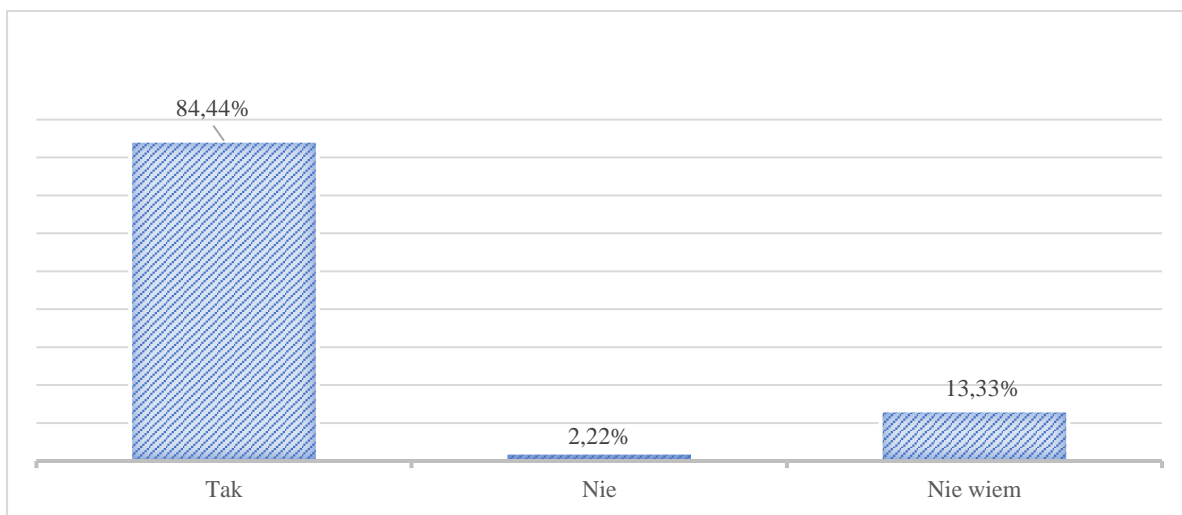
Wykres 71. Poziom wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych. Niewiele ponad dwa procent badanych nauczycieli ocenia swoje umiejętności w tym zakresie jako niewystarczające. Jako raczej dobre ocenia je 46,67% ankietowanych, z kolei dobre przygotowanie w tym zakresie deklaruje 26,67% z nich. Jednak aż 20,00% respondentów ocenia własne umiejętności jako raczej niewystarczające. Dokładne dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 72. Przygotowanie nauczycieli do udzielenia pomocy uczniom wykazującym skłonności do zachowań ryzykownych.

Bardzo niepokojąco prezentują się wyniki badań, dotyczące zagadnienia, czy wśród uczniów zaobserwować można niepokojące zachowania, które mogłyby sugerować problemy depresyjne, czy też problemy z uzależnieniem, w tym na przykład od telefonów komórkowych. Jak wskazuje poniższy wykres z odpowiedziami ankietowanych nauczycieli, aż 84,44% z nich uważa, że wśród uczniów bardzo wyraźnie obserwuje się takie zachowania.

Wykres 73. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy. depresyjne, problemy. z uzależnieniem (w tym np. od tel. komórkowego)?

W badaniu nauczycieli z gminy Stronie Śląskie, zadano pytanie dotyczące pomocy psychologicznej dla uczniów w danej szkole. I tak 57,78% z nich jest zdania, że ta pomoc jest wystarczająca. Z kolei 24,44% sądzi, że poziom wsparcia psychologicznego nie jest odpowiedni. Na to pytanie nie umiało odpowiedzieć 17,78% respondentów.

Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych

Cel badania

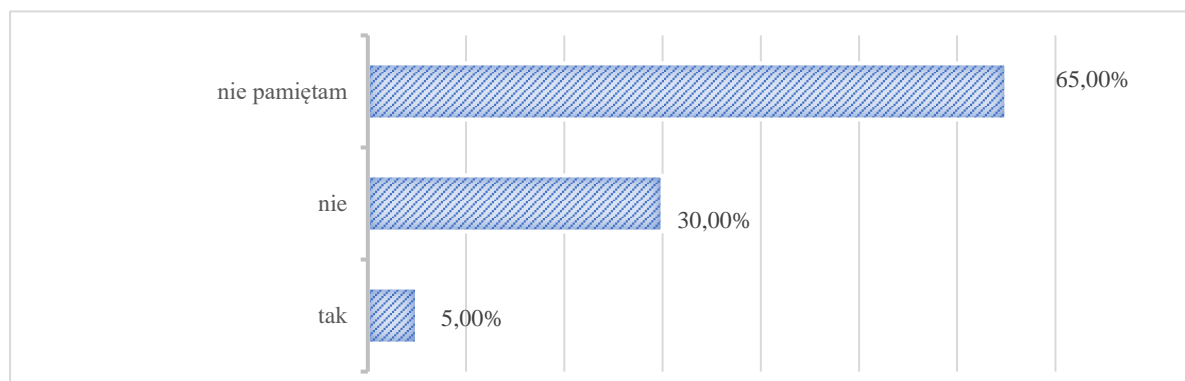
Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w punktach sprzedaży alkoholu na terenie gminy Stronie Śląskie miał na celu analizę postaw sprzedawców względem takich zagadnień jak:

3. spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży;
4. sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
5. znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
6. przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Grupa badawcza, wyniki badania

W badaniu wzięło udział 20 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych zlokalizowanych na terenie gminy Stronie Śląskie.

Na początku badania zapytano ankietowanych o to czy kiedykolwiek zdarzyło się w obrębie ich sklepu jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem. 30,00% zaprzeczyło, by taka sytuacja miała miejsce, a 65,00% stwierdziło, iż nie pamięta takich sytuacji. Pozostałe 5,00% przyznało, że taka sytuacja miała miejsce.

Wykres 74. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Gdy zapytano respondentów o częstotliwość prób spożywania alkoholu w obrębie sklepu, wszyscy przyznali, że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają.

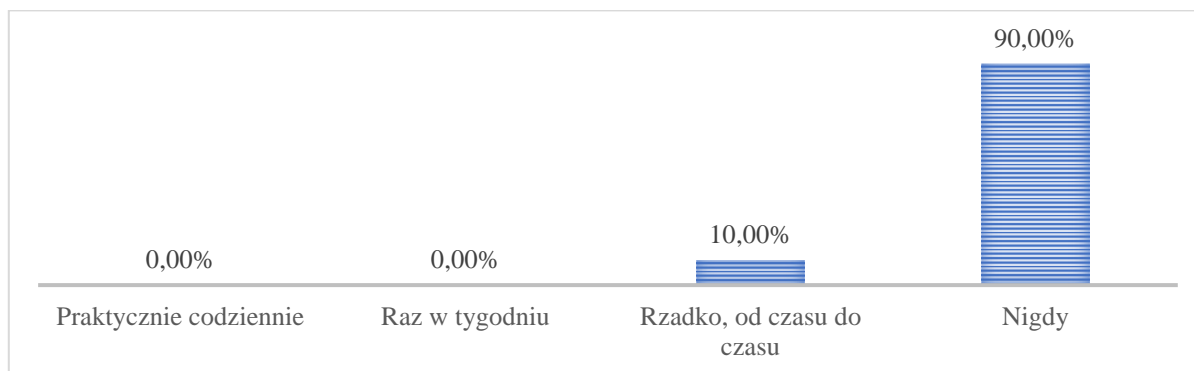
Chcieliśmy także dowiedzieć się czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu. Jak wynika z pozyskanych informacji jest to zjawisko dość powszechne, gdyż

90,00% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Pozostałe 10,00% zaprzeczyło, by takie sytuacje miały miejsce.

Co więcej, w trakcie badania sprzedawcy odpowiadali na pytanie, czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. Wszyscy odpowiedzieli twierdząco na tak zadane pytanie.

Idąc dalej, wszyscy ankietowani sprzedawcy alkoholu zaprzeczyli, by zdarzyło się im sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej.

Dalsza część badania dotyczyła prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Jak przyznała większość ankietowanych sprzedawców tj. 10,00% takie sytuacje zdarzają się raczej rzadko. Pozostałe 90,00% respondentów stwierdziło, że osoby poniżej 18 roku życia nigdy nie podejmują prób zakupu alkoholu.

Wykres 75. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu?

Gdy zapytano sprzedawców, czy znają przypadki sprzedaży papierosów oraz alkoholi osobom poniżej 18 roku życia, 90,00% zaprzeczyło, natomiast 10,00% zna takie przypadki.

Warto wspomnieć, iż zjawisko sprzedaży alkoholu osobom nieletnim w Polsce jest dość powszechne. Należy zatem w tym miejscu odwołać się do „Polskiej Deklaracji w sprawie Młodzieży i Alkoholu” uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 18 lutego 2000 r., gdzie wyraźnie zaznaczono, iż: „*Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić*”²³.

Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną ustawą również inne osoby dorosłe

²³ Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r.

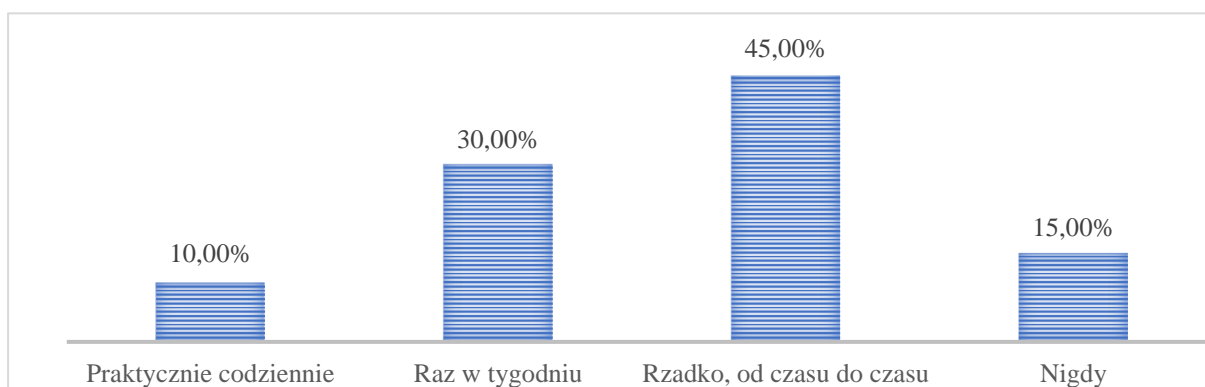
(w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

Spytano więc bezpośrednio sprzedawców, czy kiedykolwiek sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Wszyscy ankietowani sprzedawcy zaprzeczyli.

Co więcej, wszyscy jednogłośnie odpowiedzieli, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości. W tym miejscu należy odwołać się do art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której wyraźnie zaznaczono, iż „w przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.” Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia grozi konsekwencjami w postaci grzywny i utraty zezwolenia.

Zadano również pytanie, czy często zdarza się, że ktoś z dorosłych klientów podejmuje interwencję w sprawie sprawdzenia wieku kupujących alkohol młodszych ludzi. Prawie wszyscy badani sprzedawcy (95,00%) stwierdzili, że nigdy nie spotkali się z taką interwencją ze strony innych klientów.

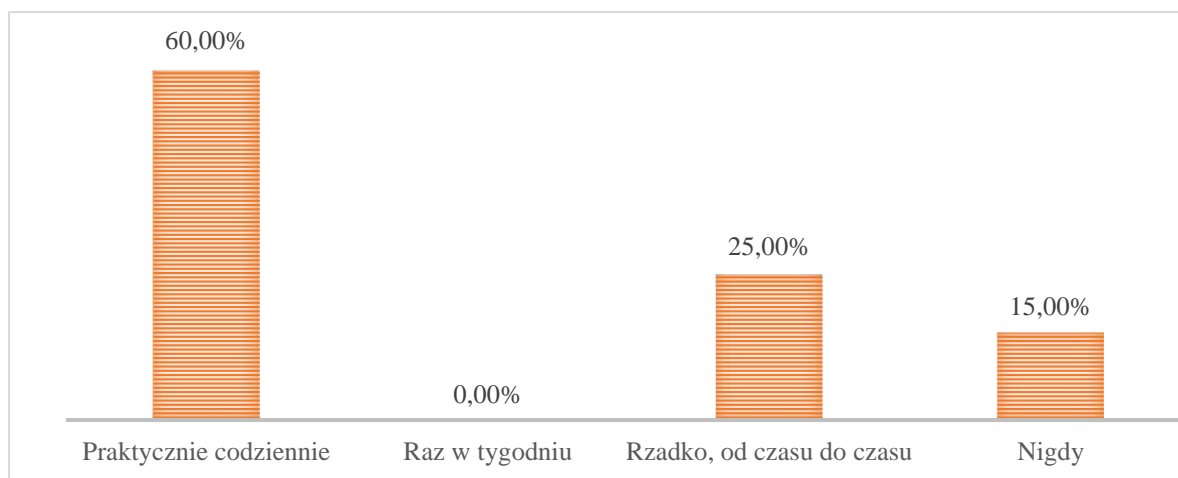
W dalszej części badania chcieliśmy dowiedzieć się jak często zdarza się, że osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić piwo 0%. Jak się okazało 45,00% sprzedawców spotyka się z tym zjawiskiem rzadko, jeden raz w miesiącu, ale już 30% z nich donosi o cotygodniowych takich próbach. takich. 10,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że takie sytuacje zdarzają się praktycznie codziennie, z kolei 15% nigdy ich nie miało.

Wykres 76. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa 0%?

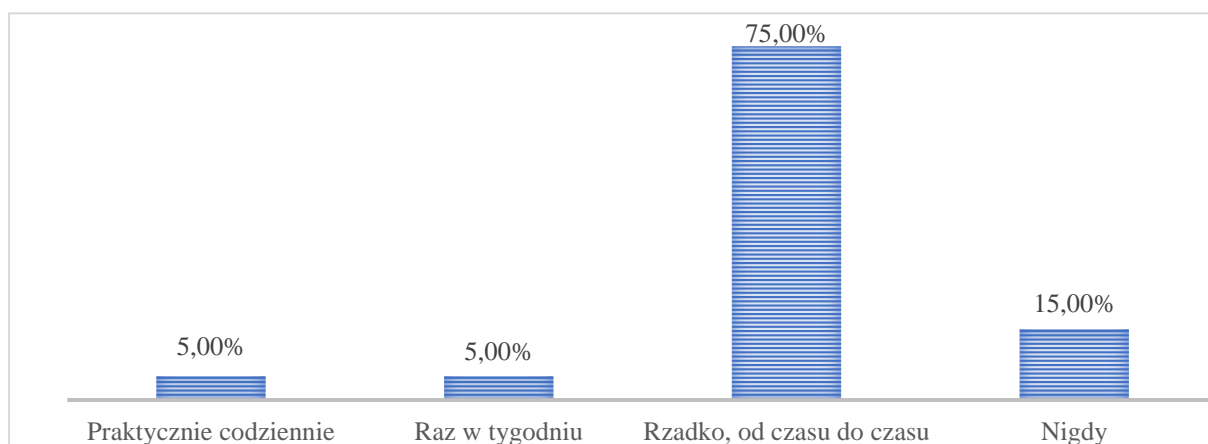
Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości prób zakupu napojów energetyzujących przez osoby poniżej 18 roku życia. Niepokojącym jest, że 60,00% sprzedawców odpowiedziało, że

młode osoby podejmują próby zakupu tego typu napojów praktycznie codziennie, a 25,00% od czasu do czasu. 15,00% stwierdza, iż takie sytuacje nie zdarzają się nigdy.

Wykres 77. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?

Dalsza część ankiety dotyczyła postaw badanych wobec sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim. Jak stwierdziła większość respondentów, próby zakupu papierosów przez osoby poniżej 18 roku życia zdarzają się rzadko, od czasu do czasu. Taką odpowiedź wskazało 75,00% badanych sprzedawców. Pozostałe 15,00% respondentów przyznało, iż takie sytuacje nigdy nie miały miejsca.

Wykres 78. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?

Wszyscy badani sprzedawcy są świadomi kary, jaka grozi za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej. Zapytaliśmy sprzedawców, czy wiedzą na czym polega zakaz reklamowania napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży. 60,00% badanych respondentów potwierdziło znajomość prawa w tym obszarze, ale 40,00% nie zna przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Art. 13¹).

Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

I. Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie

Główne wyniki badania:

A. ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nadużywania napojów alkoholowych został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 3,53.
- 51,61% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 54,84% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol
- 86,67% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mają już za sobą inicjację alkoholową.
- 90,00% badanych sprzedawców potwierdziło, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe.
- 75,00% ankietowanych sprzedawców rzadko spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby poniżej 18 roku życia.

B. POSTAWY WOBEC ALKOHOLU:

- 20,97% respondentów zadeklarowało abstynencję.
- 56,45% badanych mieszkańców przyznało, że pije alkohol tylko okazjonalnie.
- 56,45% badanych mieszkańców uważa, że uzależnienie od alkoholu grozi tylko wówczas, gdy pije się każdego dnia
- 66,13% ankietowanych mieszkańców ma świadomość tego, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.
- 100,00% ankietowanych sprzedawców uznało sprzedaż alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej za niestosowną.
- 40,00% sprzedawców nie wie na czym polega zakaz reklamowania napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania wskazują, że w opinii badanych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Ważność tego problemu została oceniona na poziomie 3,53. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy takich jak m.in.:

- Dalsze kontrole punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania i zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z asertywnych technik odmowy sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Zwiększenie poziomu egzekwowania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- Tworzenie programów pomocowych dla osób zagrożonych marginalizacją; w tym osób uzależnionych i współuzależnionych.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki alkoholowej- organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów.
- Promowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych o charakterze bezalkoholowym; wzbogacenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego.
- Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

II. Problem narkomanii w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie

Główne wyniki badania:

A. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”. Problem nowych substancji psychoaktywnych oraz problem narkomanii uzyskały odpowiednio wagę punktową 3,32 i 3,26.
- 45,16% badanych mieszkańców uważa, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, jednak są to nieliczne przypadki.
- 73,33% nauczycieli w ich szkole są uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami.
- 22,06% rodziców twierdzi, że na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami.
- 30,65% ankietowanych mieszkańców przyznało, że zna osoby zażywające narkotyki.
- 8,07% mieszkańców przyznało się do eksperymentowania z narkotykami.

Wnioski i rekomendacje

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii dotyczy mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie. Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest podejmowanie działań takich jak:

- Dalsze prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- Realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych.
- Rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media.
- Promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia.
- Zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej.
- Współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.

III. Problem nikotynowy w świadomości dorosłych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie

Główne wyniki badania

A. POSTAWY WOBEC WYROBÓW TYTONIOWYCH:

- 20,97% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że pali papierosy, a do nałogowego palenia przyznało się 77,78% palących.
- 50,00% palących papierosy przyznało, że pali w obecności dzieci.
- 30,65% ogółu badanych było zdania, iż palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne.
- 75,00% sprzedawców przyznało, że rzadko spotyka się z próbami zakupu papierosów przez nieletnich.
- 93,43% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy palili papierosy.
- 55,56% badanych nauczycieli ocenia, że w ich szkole jest wielu uczniów, którzy palą papierosy.
- 90,00% badanych sprzedawców zaprzeczyło, iż zna przypadki sprzedaży papierosów osobom nieletnim.
- Wszyscy sprzedawcy zaprzeczyli, aby sami sprzedawali papierosy młodym osobom wiedząc, że są one niepełnoletnie.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy Stronie Śląskie zwracają uwagę na problem uzależnienia od nikotyny i jednocześnie wskazują na podjęcie między innymi takich działań, jak:

- Realizowanie programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania papierosów.
- Prowadzenie edukacji społecznej na temat szkodliwości wdychania dymu tytoniowego przez osoby niepalące.
- Uświadamianie rodziców o szkodliwości palenia papierosów w obecności dzieci na ich zdrowie
- Dalsze kontrole punktów sprzedaży wyrobów tytoniowych w zakresie przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

VI. Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Główne wyniki badania

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH:

- Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów.

Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klasy piątej i szóstej	Uczniowie klasy siódmej i ósmej
Spożywanie alkoholu	21,43%	43,86%
Palenie papierosów	14,29%	26,32% (w tym osoby palące tradycyjne papierosy i e-papierosy)

Tabela 46. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 14,00% uczniów klasy siódmej i ósmej piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz. Tak wskazało 50,00% siódmo- i ósmoklasistów.
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 36,67% uczniów klasy siódmej i ósmej zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klasy piątej i szóstej	Uczniowie klasy siódmej i ósmej
Spożywanie alkoholu	33,33%	60,53%
Palenie papierosów	30,95%	65,79%
Zażywanie narkotyków	7,14%	21,93%

Tabela 47. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne.

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych.

Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów poszczególnych klas.

Dostępność substancji psychoaktywnych	Uczniowie klasy piątej i szóstej	Uczniowie klasy siódmej i ósmej
Zakup alkoholu		
- bardzo łatwy	0,00%	16,67%
- raczej łatwy	7,14%	14,91%
Zakup papierosów		
- bardzo łatwy	0,00%	14,04%
- raczej łatwy	7,14%	17,54%
Zakup narkotyków		
- bardzo łatwy	-	6,14%
- raczej łatwy		2,63%

Tabela 48. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych.

- Badani uczniowie prezentują stosunkowo dość dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca postaw uczniów z terenu gminy Stronie Śląskie wobec różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych.

Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie

pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- Prowadzenie programów informacyjno- profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu, palenia papierosów czy używania narkotyków. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych.
- Prowadzenie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków/dopalaczy.
- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów a także dla kadry pedagogicznej.
- Realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. CBOS, *Hazardziści*, Warszawa 2017
2. CBOS, *Młodzież 2016*, Warszawa 2016
3. CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019
4. CBOS, *Konsumpcja alkoholu w Polsce*, Warszawa 2019
5. CBOS, *Palenie papierosów*, Warszawa 2019
6. Dietrich-Muszalska. A, *Uzależnienie od substancji psychoaktywnych*, 2015
7. Fudała. J, *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017
8. Gajos-Kaniewska. D, NIK: *Polska przegrywa walkę z dopalaczami*, 2017
9. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
10. Klimczak. J, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, Banach. M (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Kraków 2011
11. Kołodziejczyk. J, *Agresja i przemoc w szkole*, Kraków 2004
12. PARPA, *Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu*
13. PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*
14. PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*
15. *Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r.*
16. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii*, Dz.U. 2015 poz. 1249.
17. Sierosławski. J, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015r*
18. Tracz-Dral. J, *Agresja i przemoc w szkołach*, Warszawa 2012
19. Wasilewski. J, *Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”*; 2013
20. Zellma. A., *Współpraca Policji z rodziną w przeciwdziałaniu cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży – możliwość czy utopia?*

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>
2. <https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>
3. <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/>
4. <https://www.lexlege.pl>
5. <https://www.newsweek.pl>
6. <https://www.parpa.pl>
7. <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU2061>
8. <https://unicef-koronawirus.pl/edukacja/5-wskazowek-dla-rodzicow/>
9. http://www.psychiatriapolska.pl/uploads/images/PP_2_2020/187Heitzman_PsychiatrPol2020v54i2.pdf

Spis wykresów

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na 2020r.....	9
Wykres 2. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.....	19
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na wiek.....	19
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową.....	20
Wykres 5. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie.....	20
Wykres 6. Liczba osób w gospodarstwie domowym.....	20
Wykres 7. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?	22
Wykres 8. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?	22
Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	22
Wykres 10. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Stronie Śląskie.	24
Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?	25
Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?.....	26
Wykres 13. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących lub 0% przez nieletnich?	26
Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?	27
Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?.....	28
Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?	29
Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	30
Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?	30
Wykres 19. Jak często pali Pan/Pani papierosy?.....	31
Wykres 20. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?.	32
Wykres 21. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?.....	33
Wykres 22. Podaj swoją płeć.	36
Wykres 23. Jesteś uczniem klasy?.....	36
Wykres 24. Czy kiedykolwiek paliłaś/eś papierosy?	37

Wykres 25. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	38
Wykres 26. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	38
Wykres 27. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?.....	39
Wykres 28. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	39
Wykres 29. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?	40
Wykres 30. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	40
Wykres 31. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	41
Wykres 32. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?	41
Wykres 33. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	42
Wykres 34. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?.....	42
Wykres 35. Czy rodzice i nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat konsekwencji zdrowotnych używania narkotyków/dopalaczy?.....	43
Wykres 36. Podaj swoją płeć.	44
Wykres 37. Jesteś uczniem klasy?.....	44
Wykres 38. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa.....	46
Wykres 39. Czy Twoi rodzice wiedzą, że paliłeś/aś? i jaka jest ich reakcja?.....	46
Wykres 40. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	46
Wykres 41. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	47
Wykres 42. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	47
Wykres 43. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?.....	48
Wykres 44. Czy Twoi rodzice wiedzą, że piłaś/eś alkohol? i jaka jest ich reakcja?.....	49
Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	50
Wykres 46. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	50
Wykres 47. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?	51
Wykres 48. Czy kiedykolwiek używałeś/eś narkotyków?	52
Wykres 49. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające lub nasenne z przepisu lekarza?.....	53
Wykres 50. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	53
Wykres 51. Jaki jest Twój stosunek do osób zażywających narkotyki?	54
Wykres 52. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?	54

Wykres 53. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	55
Wykres 54. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	55
Wykres 55. Czy rodzice lub nauczyciele rozmawiają z Tobą na temat szkodliwości zażywania narkotyków/dopalaczy?	55
Wykres 56. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?	56
Wykres 57. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?	57
Wykres 58. Podział uczniów ze względu na płeć.	58
Wykres 59. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś dopalacze?	67
Wykres 60. Podaj swoją płeć.	69
Wykres 61. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś dopalacze?	78
Wykres 62. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.	80
Wykres 63. Liczba dzieci w rodzinie.	81
Wykres 64. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem?	81
Wykres 65. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?	82
Wykres 66. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?	83
Wykres 67. Czy według Pani/Pana na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami?	83
Wykres 68. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?	84
Wykres 69. Przyzwolenie rodziców na picie napojów energetyzujących, piwa bezalkoholowego, cydru, alkopopu.	84
Wykres 70. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?	87
Wykres 71. Poziom wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.	88
Wykres 72. Przygotowanie nauczycieli do udzielenia pomocy uczniom wykazującym skłonności do zachowań ryzykownych.	88

Wykres 73. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy. depresyjne, problemy. z uzależnieniem (w tym np. od tel. komórkowego)?.....	89
Wykres 74. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?	90
Wykres 75. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu? ...	91
Wykres 76. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa 0%? ...	92
Wykres 77. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?	93
Wykres 78. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?	93

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.....	12
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej	12
Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty"	15
Tabela 4. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą NK	15
Tabela 5. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	16
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.	17
Tabela 7. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.	18
Tabela 8. Ocena ważności problemów społecznych na terenie gminy Stronie Śląskie.	21
Tabela 9. Czy podczas pandemii sięga Pani/Pan częściej po środki psychoaktywne?	34
Tabela 10. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	45
Tabela 11. W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?.....	48
Tabela 12. Jak często sięgasz po alkohol?.....	50
Tabela 13. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?	59
Tabela 14. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?	59
Tabela 15. Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich?	60
Tabela 16. Jak dużą ilość piwa wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?.....	60
Tabela 17. Jaką ilość wina wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	61
Tabela 18. Jaką ilość wódki wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?.....	61
Tabela 19. Jak dużą ilość cydru wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?.....	62
Tabela 20. Jak dużą ilość alkopopu wypić podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?.....	62
Tabela 21. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	63
Tabela 22. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?.....	63
Tabela 23. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	63
Tabela 24. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.....	64
Tabela 25. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych?.....	65
Tabela 26. Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie? .	66
Tabela 27. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?	66

Tabela 28. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?	68
Tabela 29. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?	70
Tabela 30. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.	70
Tabela 31. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?	70
Tabela 32. Jak dużą ilość piwa wypijałeś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?.....	71
Tabela 33. Jaką ilość wina wypijałeś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	71
Tabela 34. Jaką ilość wódki wypijałeś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?.....	72
Tabela 35. Jak dużą ilość cydru wypijałeś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	72
Tabela 36. Jak dużą ilość alkopopu wypijałeś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	73
Tabela 37. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	73
Tabela 38. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?.....	73
Tabela 39. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	74
Tabela 40. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.....	75
Tabela 41. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych?.....	76
Tabela 42. Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie? .	77
Tabela 43. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?	77
Tabela 44. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?	79
Tabela 45. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	87
Tabela 46. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	98
Tabela 47. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne.....	98
Tabela 48. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych.	99